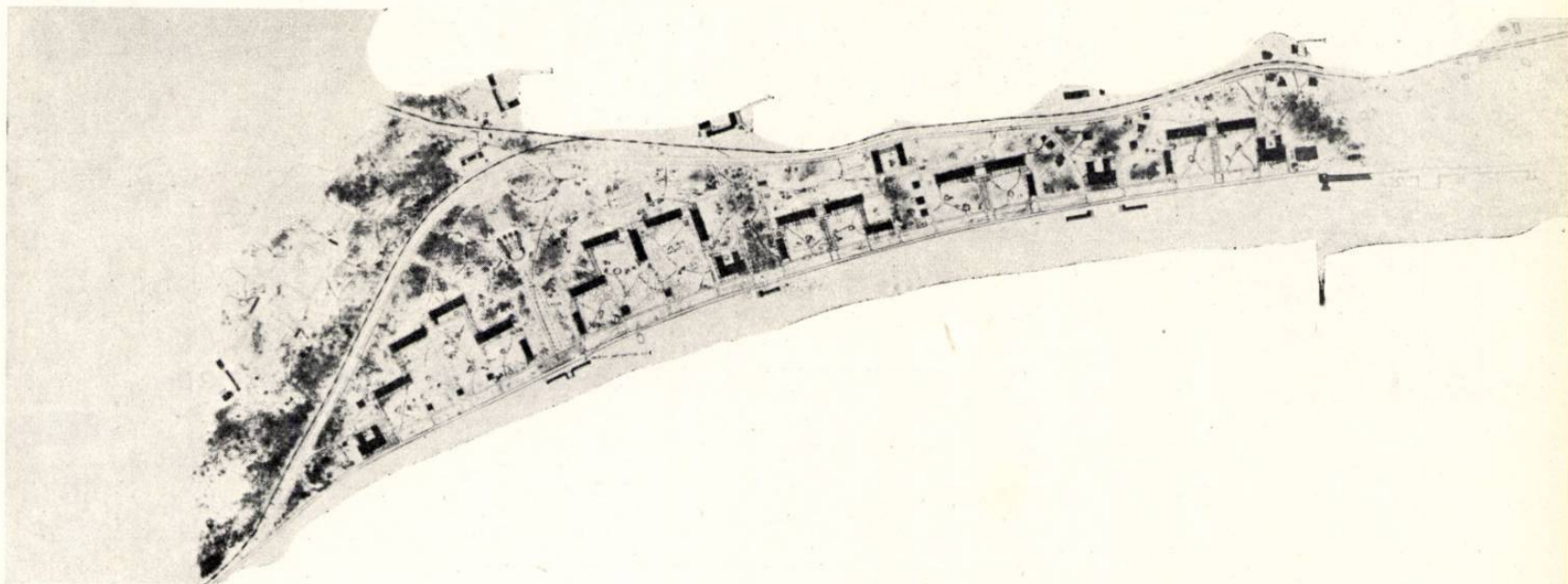
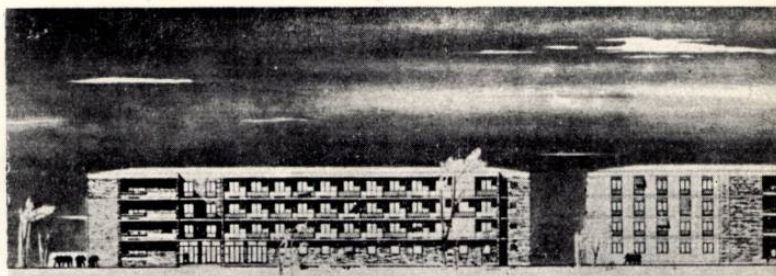
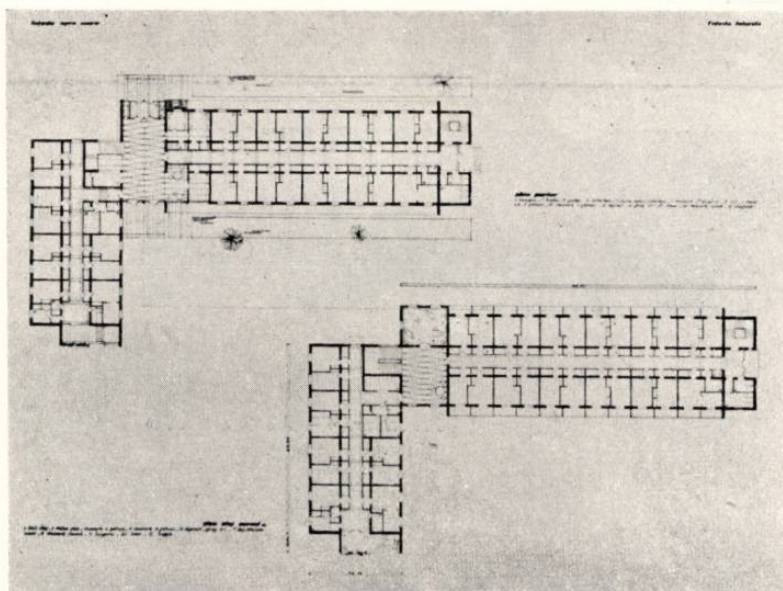
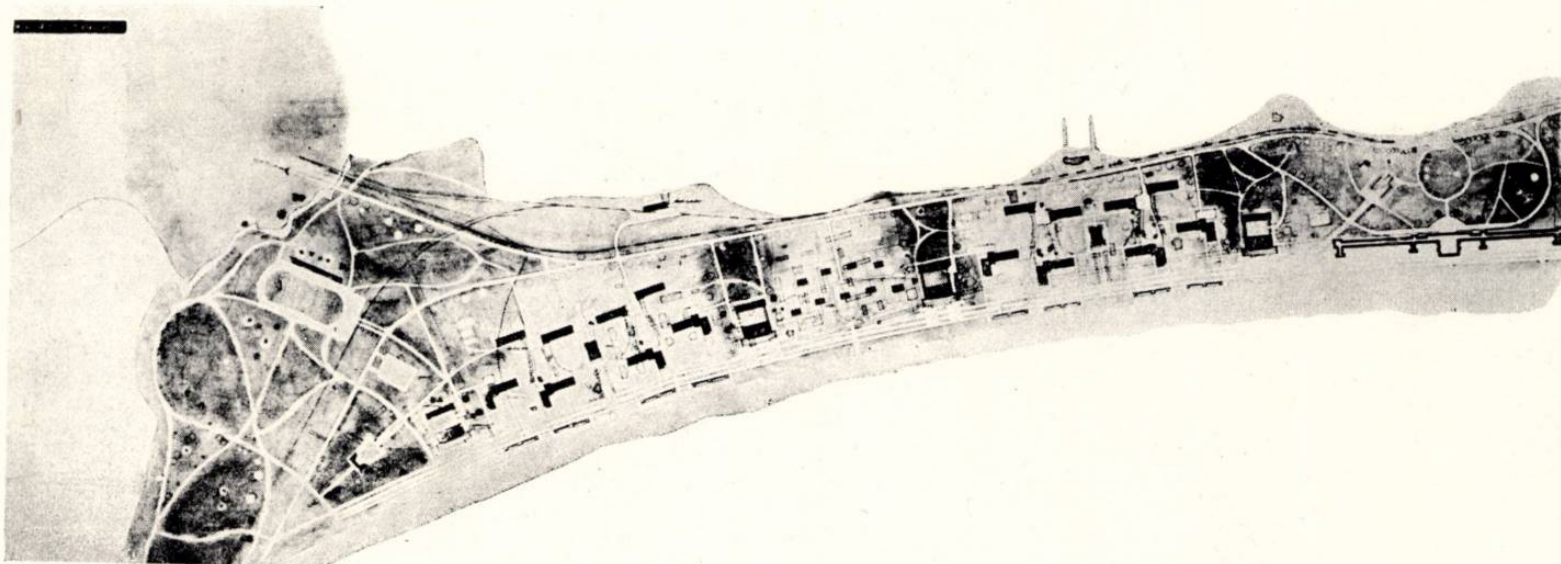

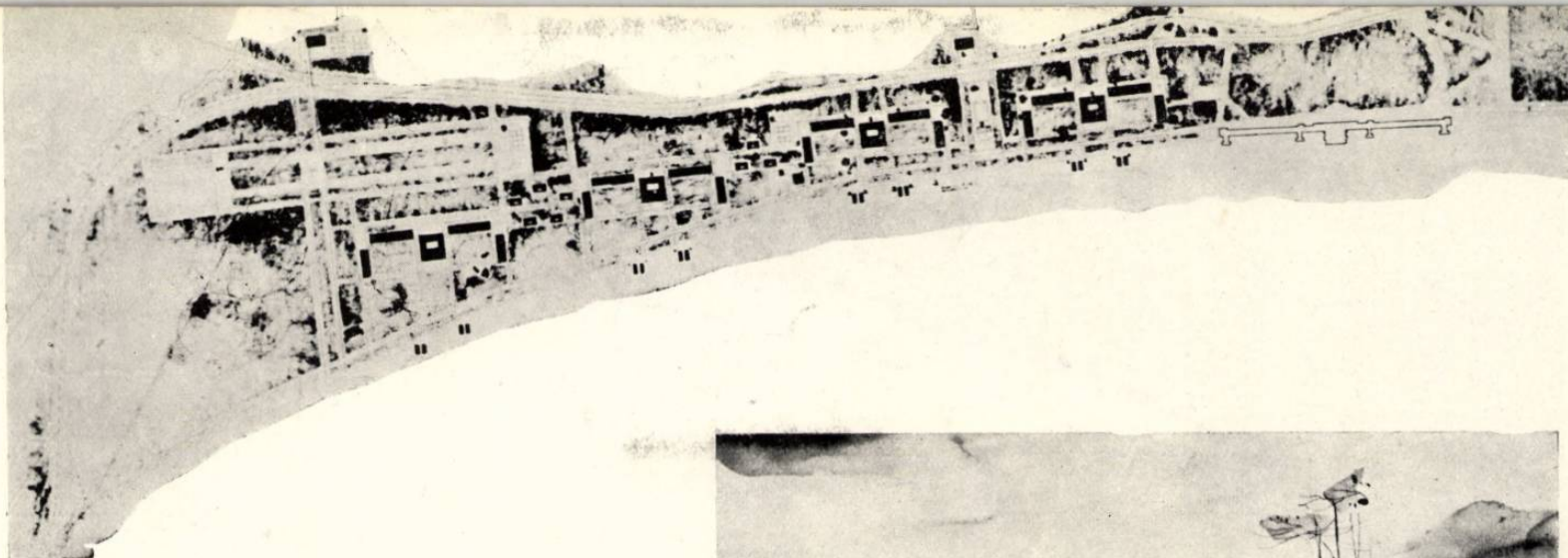

Proiect nr. 20 — Motto « 80804 »
 Mențiune
 Autori, arhitecți Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea

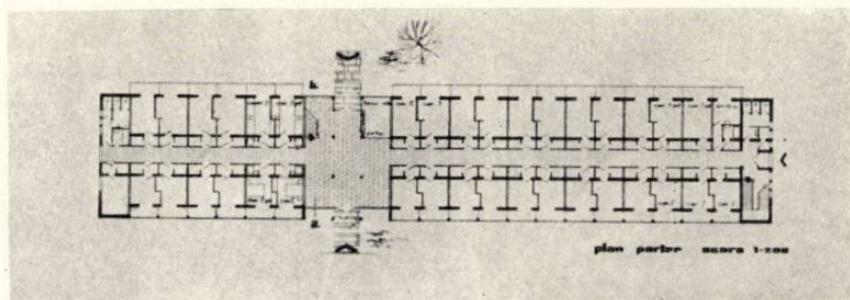
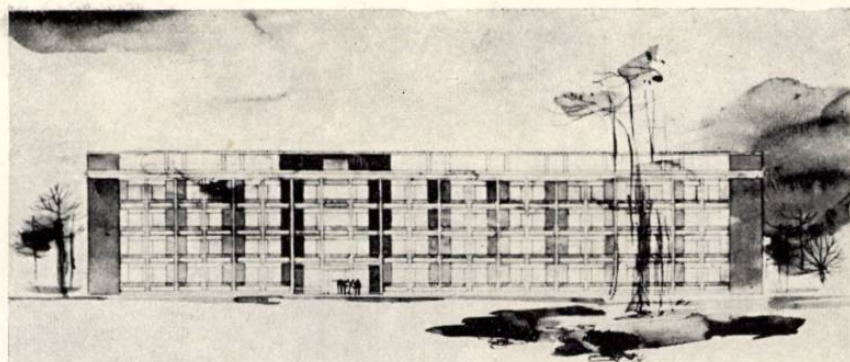

Proiect nr. 2 — Motto « 12121 »

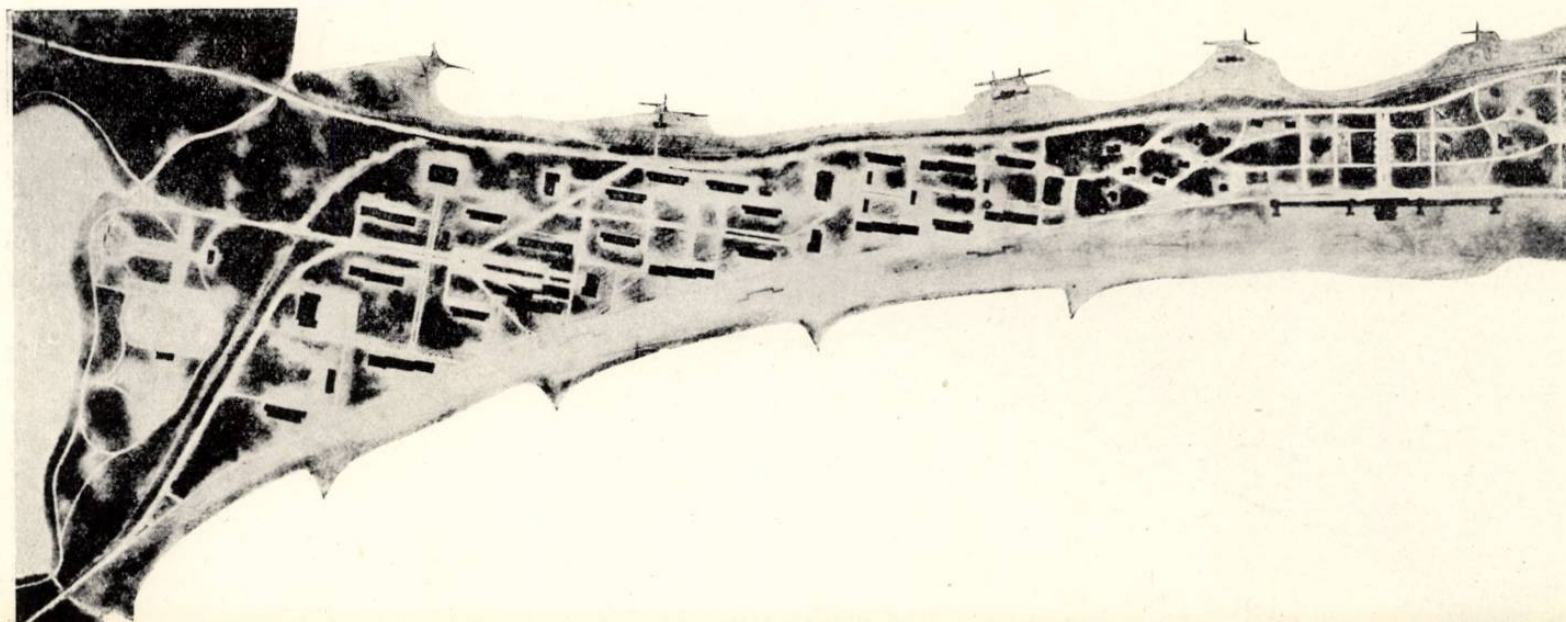
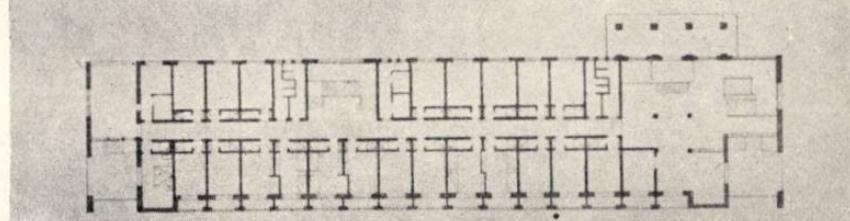
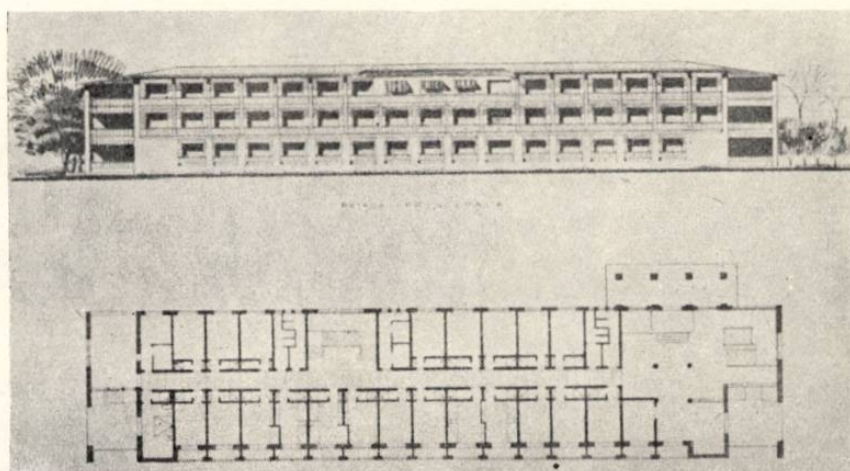

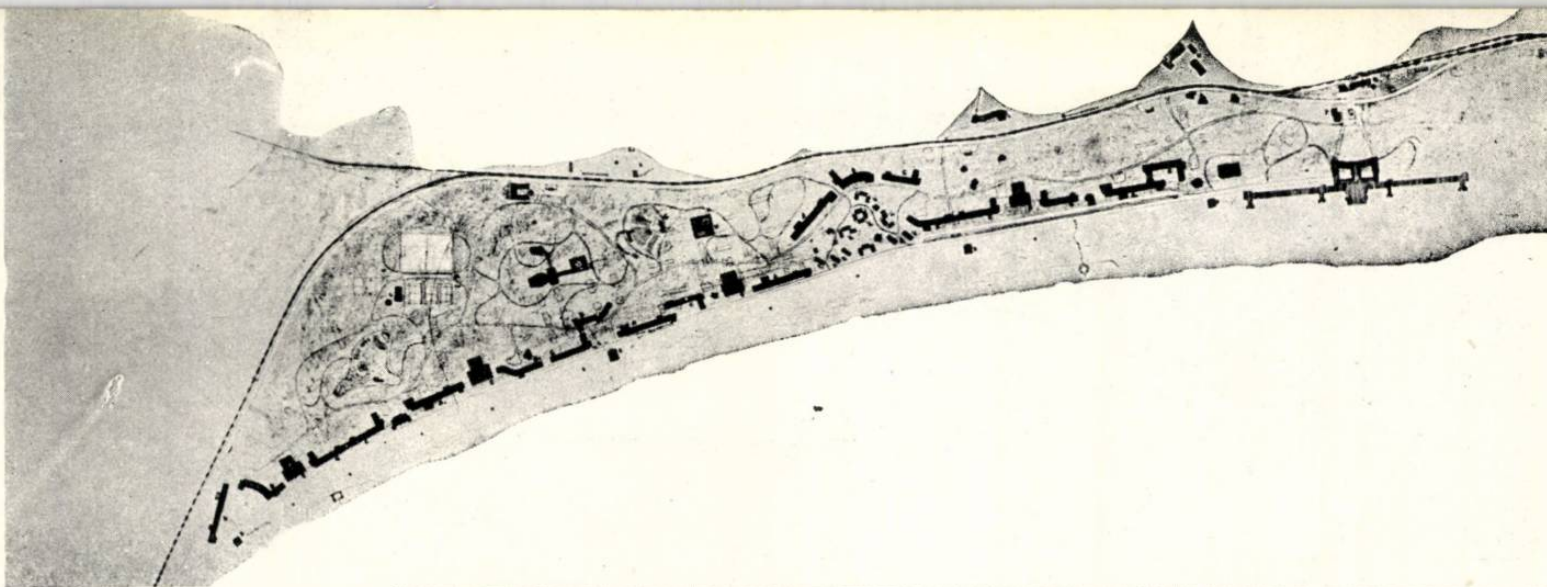

Proiect nr. 5 — Motto « 31956 »

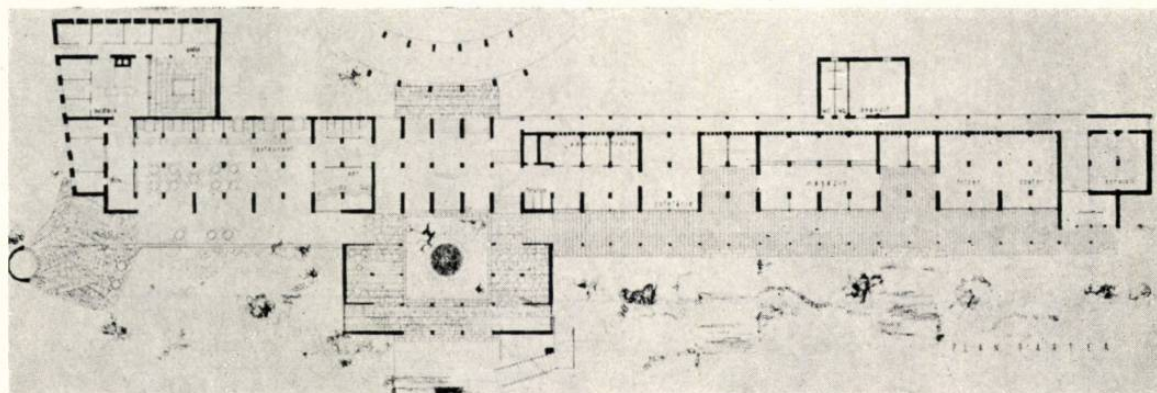
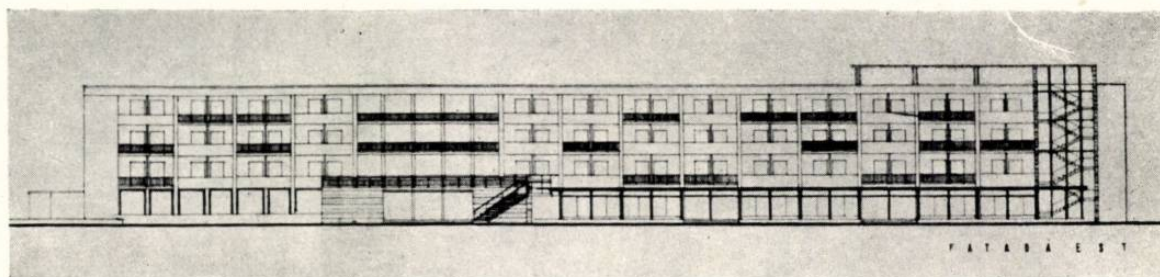

Proiect nr. 6 — Motto « 78752 »

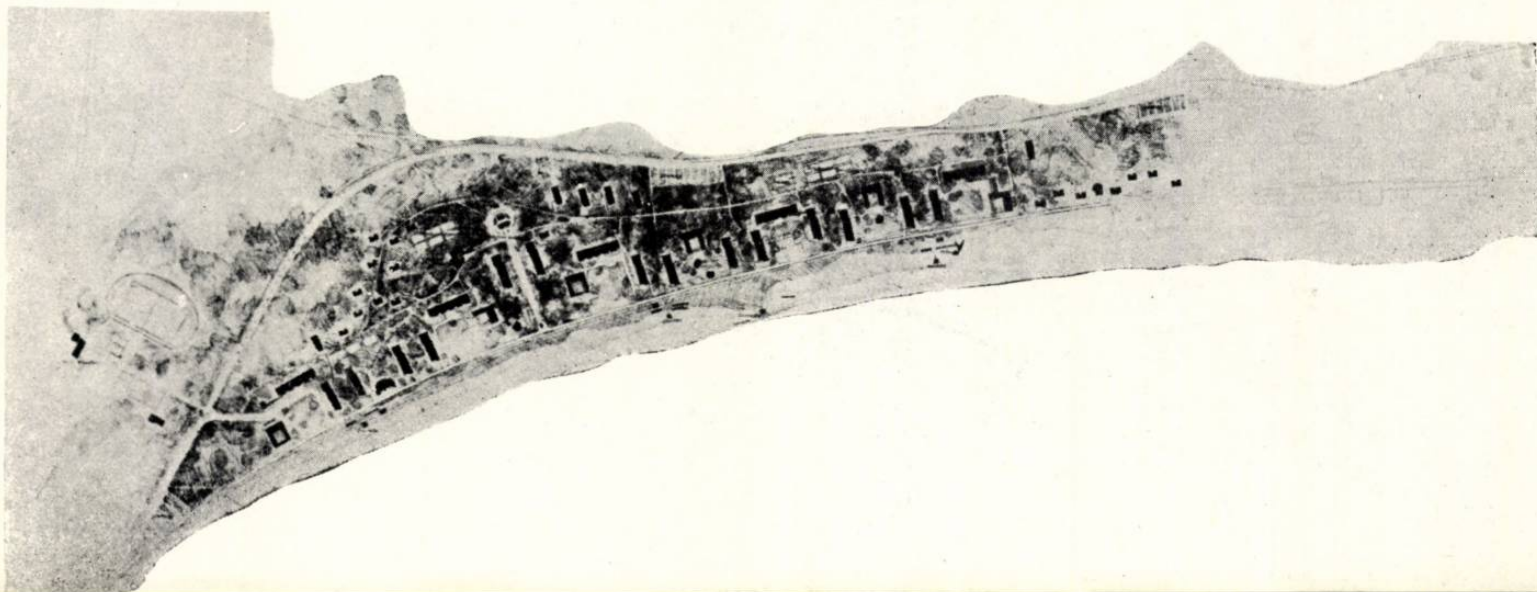
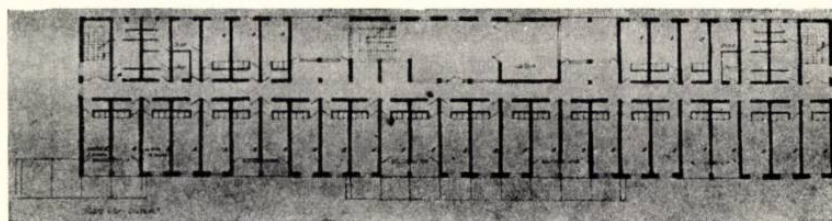
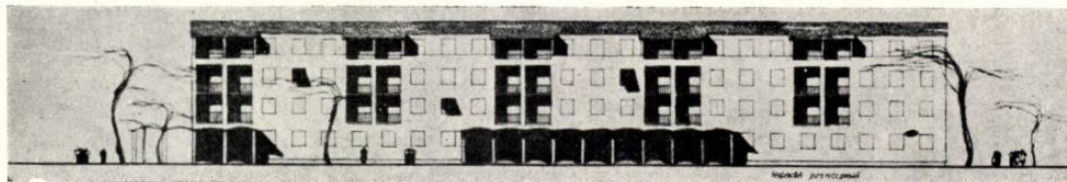

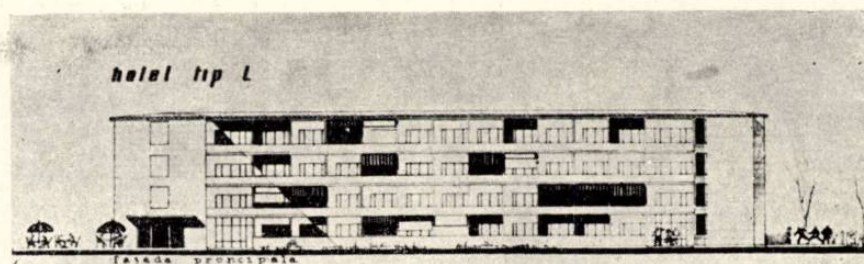
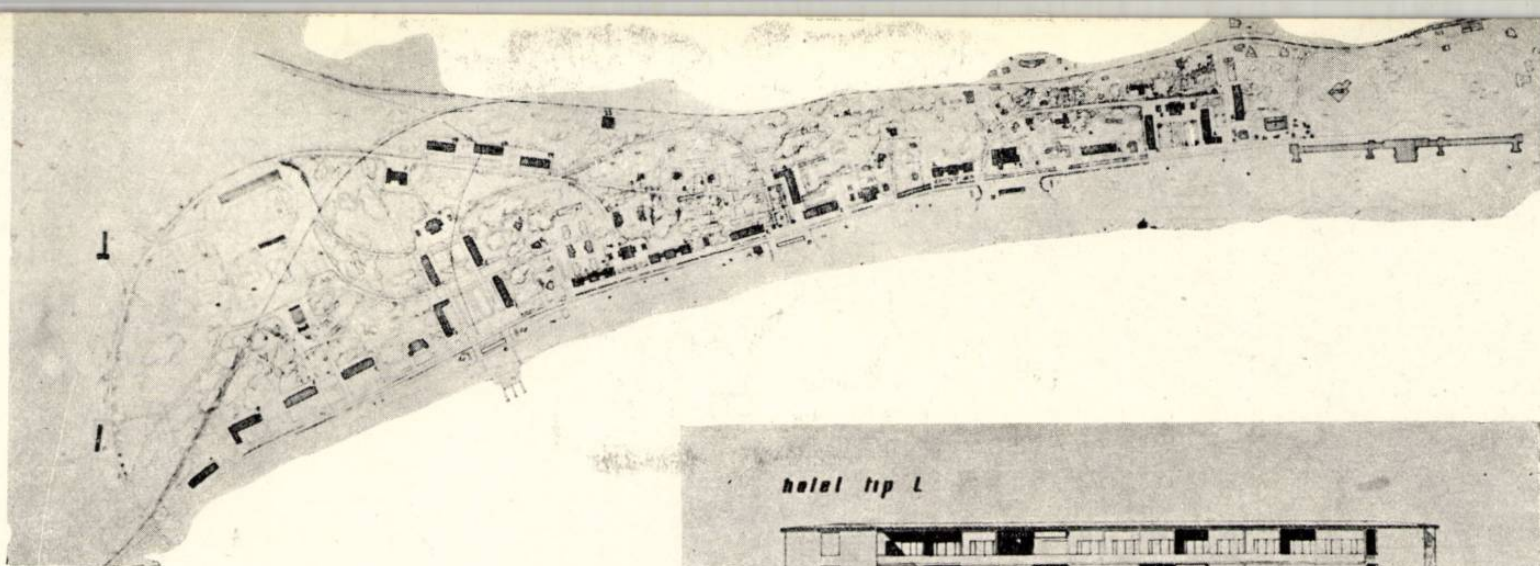

Project nr. 7 — Motto « 66420 »

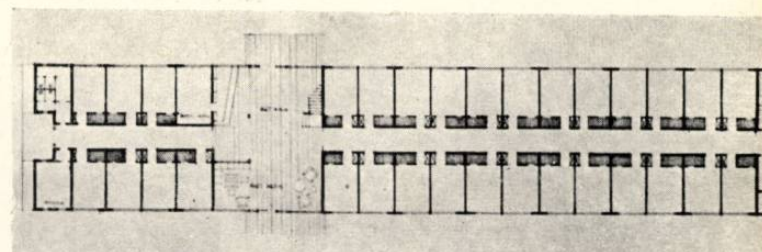
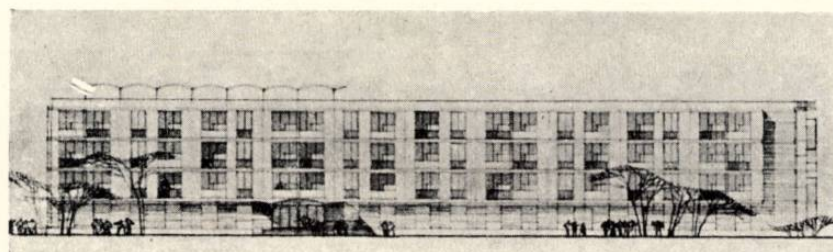
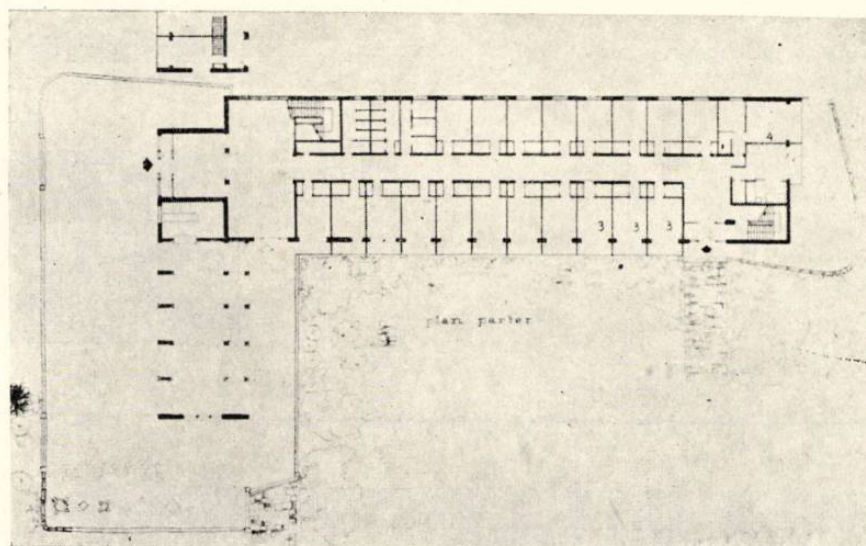

Project nr. 8 — Motto « 79635 »

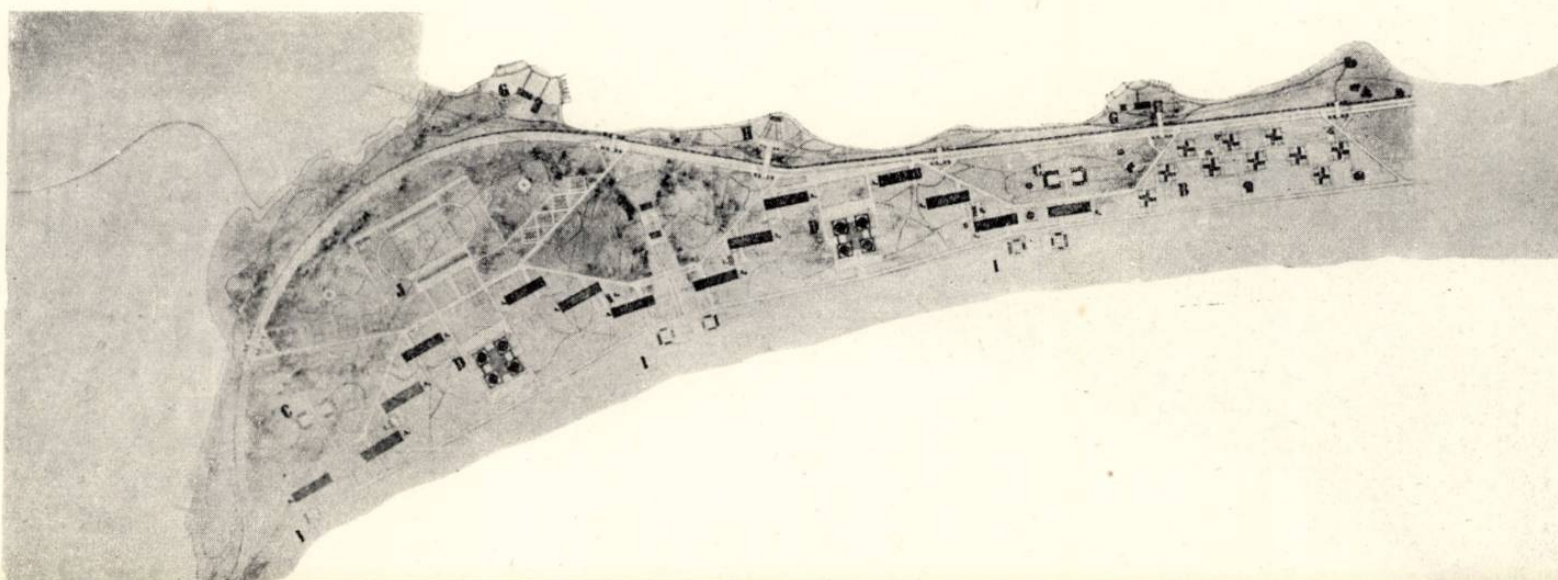

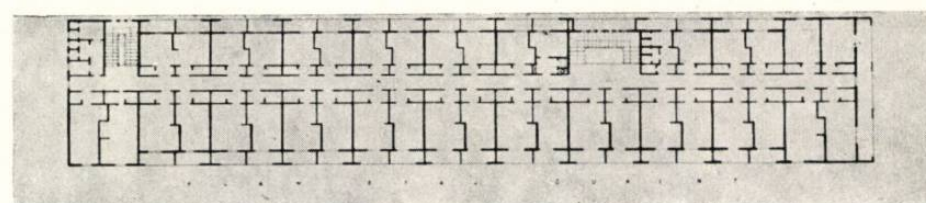
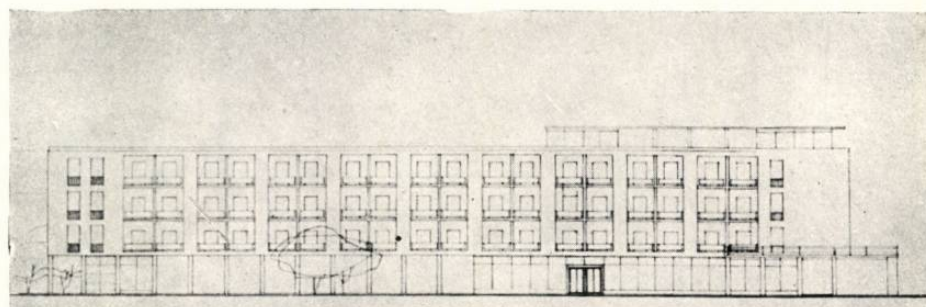
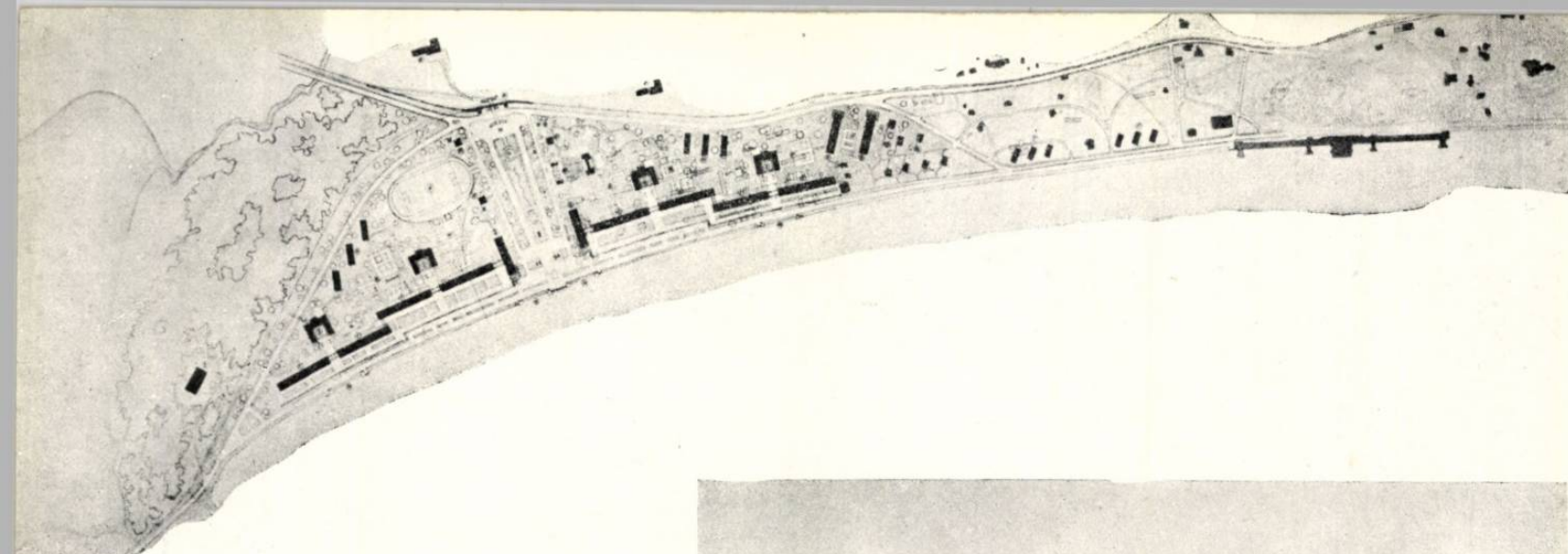

Project nr. 9 — Motto « 44609 »

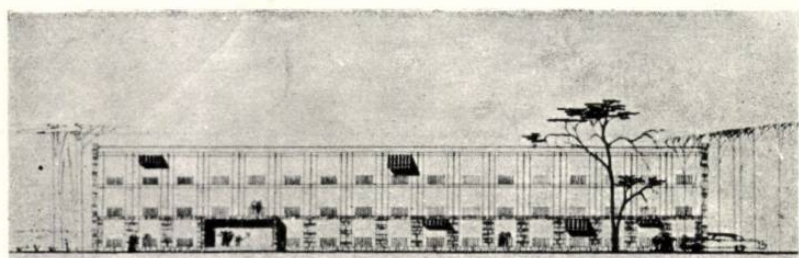

Project nr. 10 — Motto « 58388 »

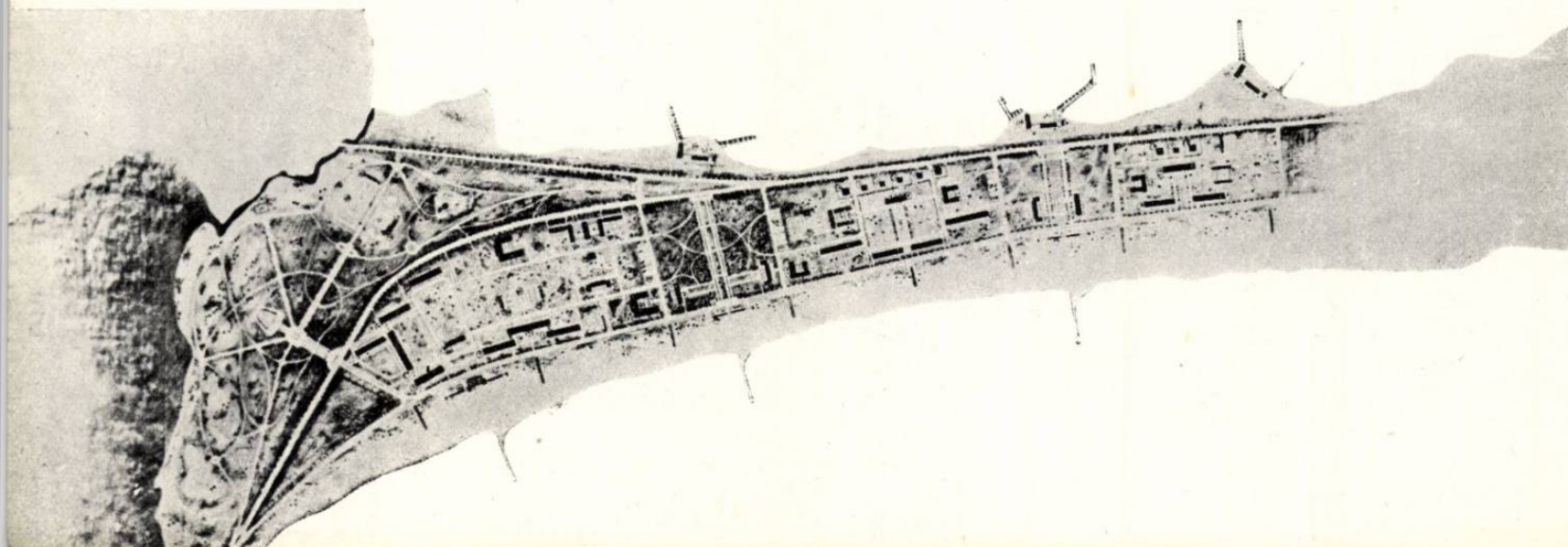
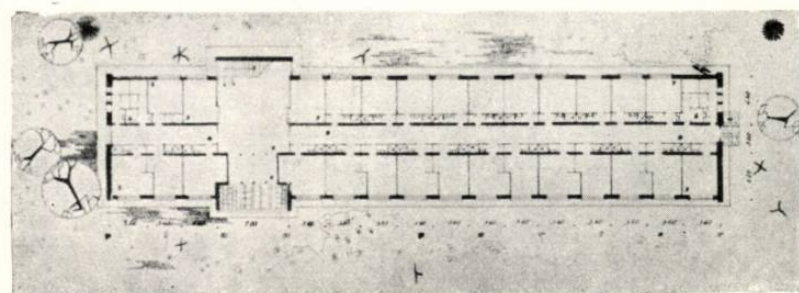

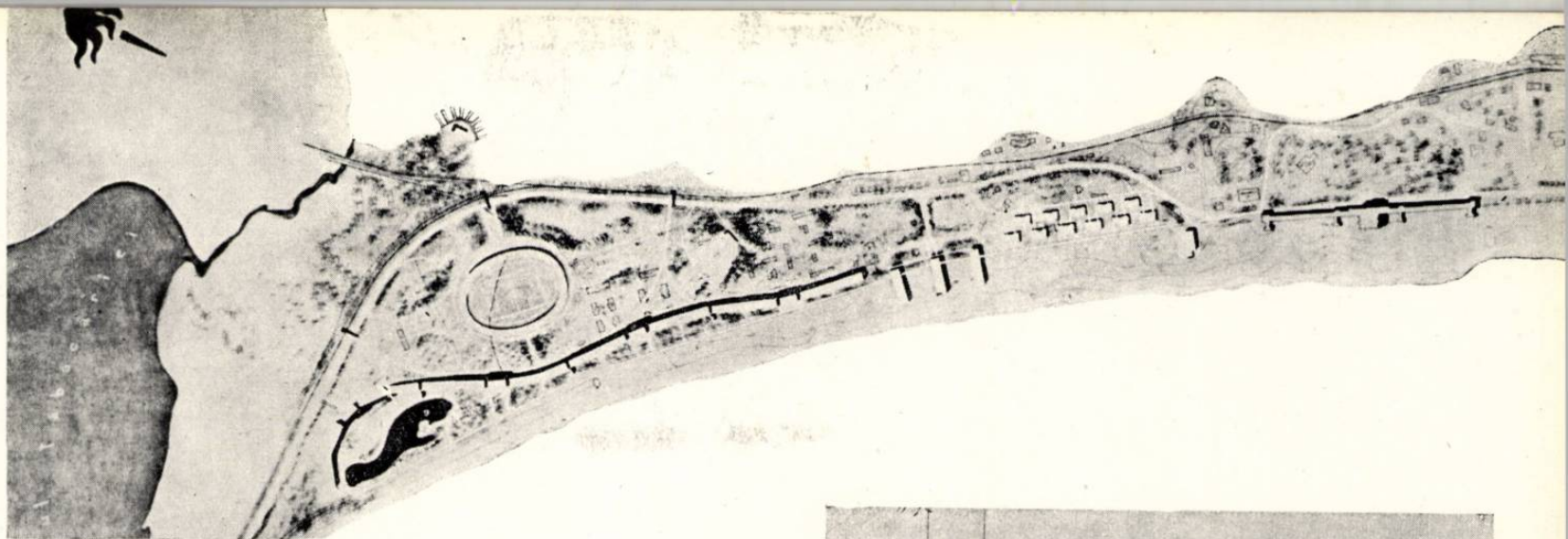

Project nr. 12 — Motto « 60006 »

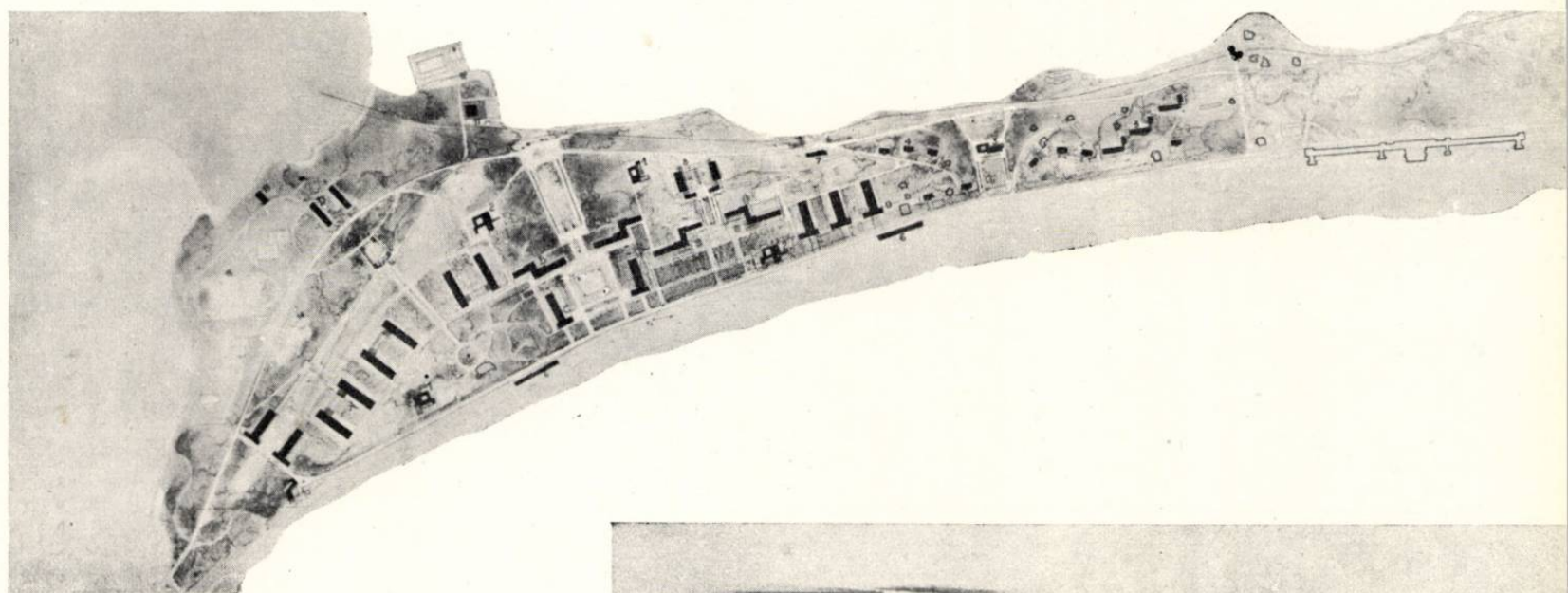
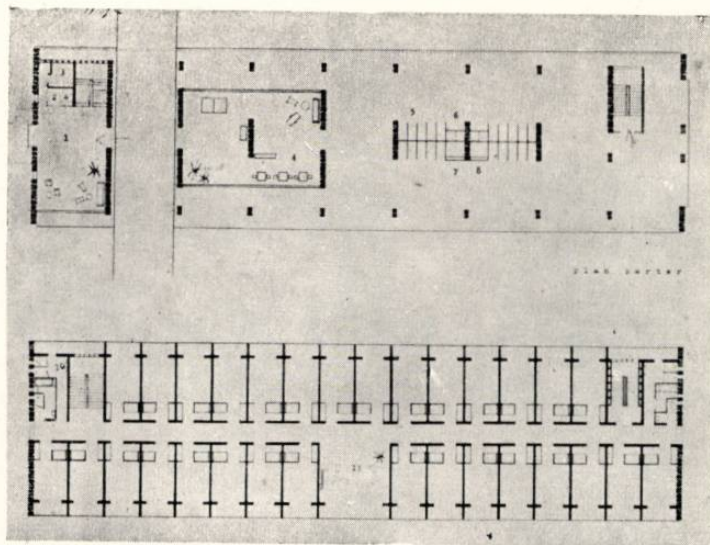
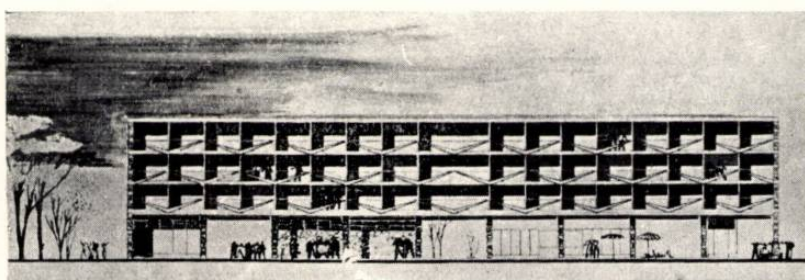

Project nr. 13 — Motto « 16618 »

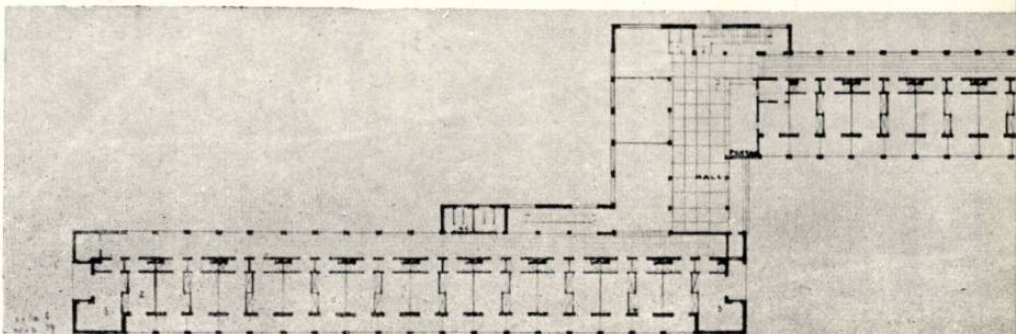
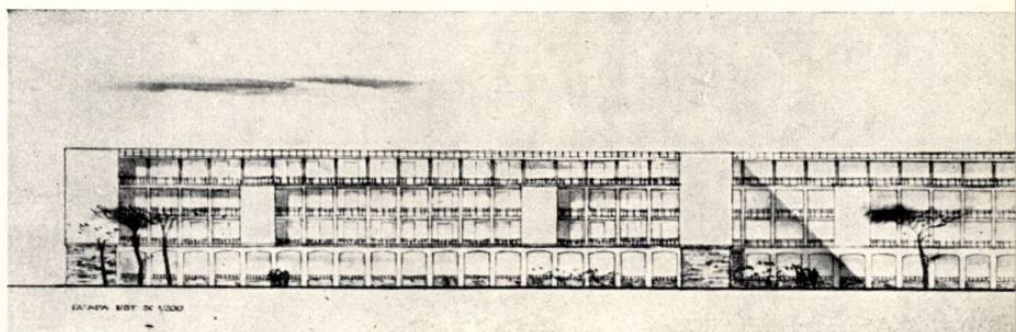

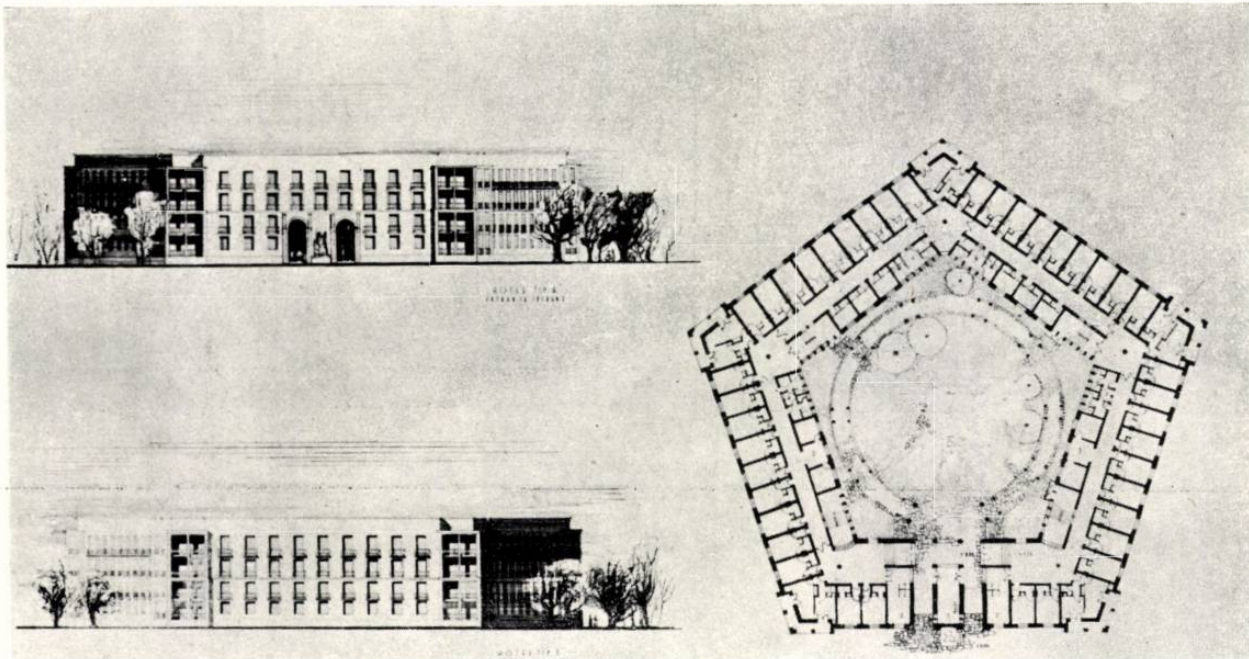
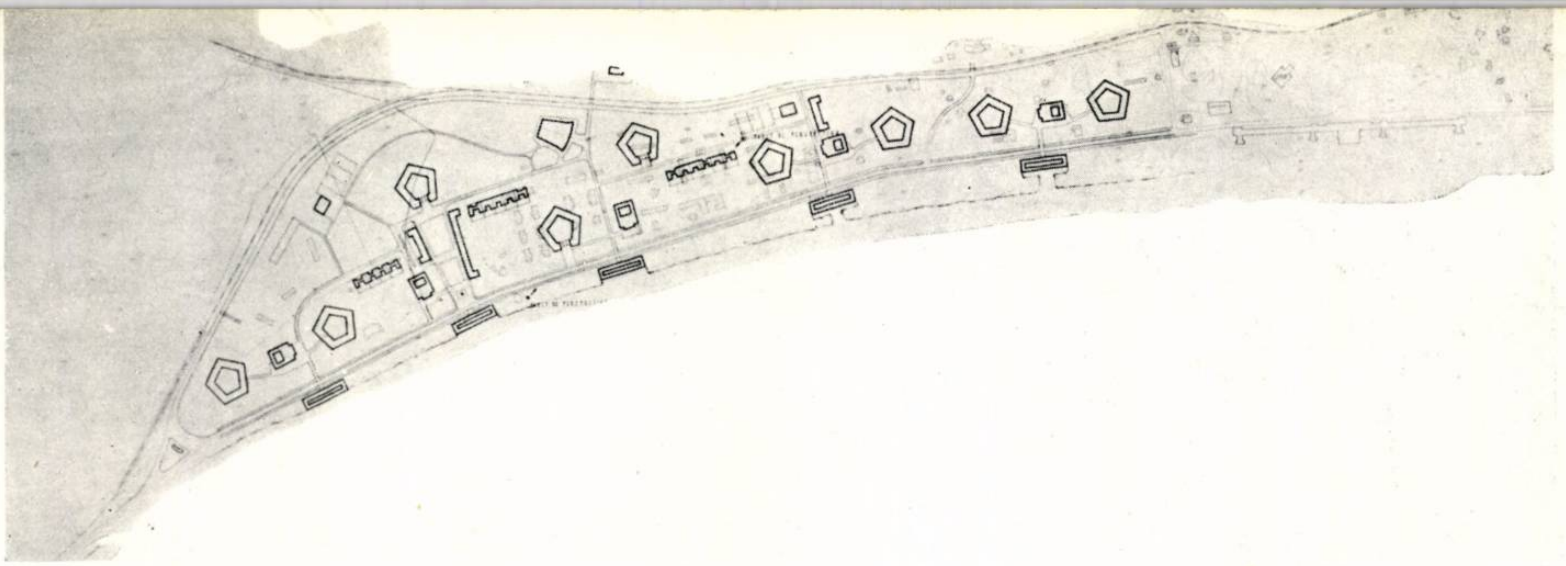

Proiect nr. 15 — Motto «26118»

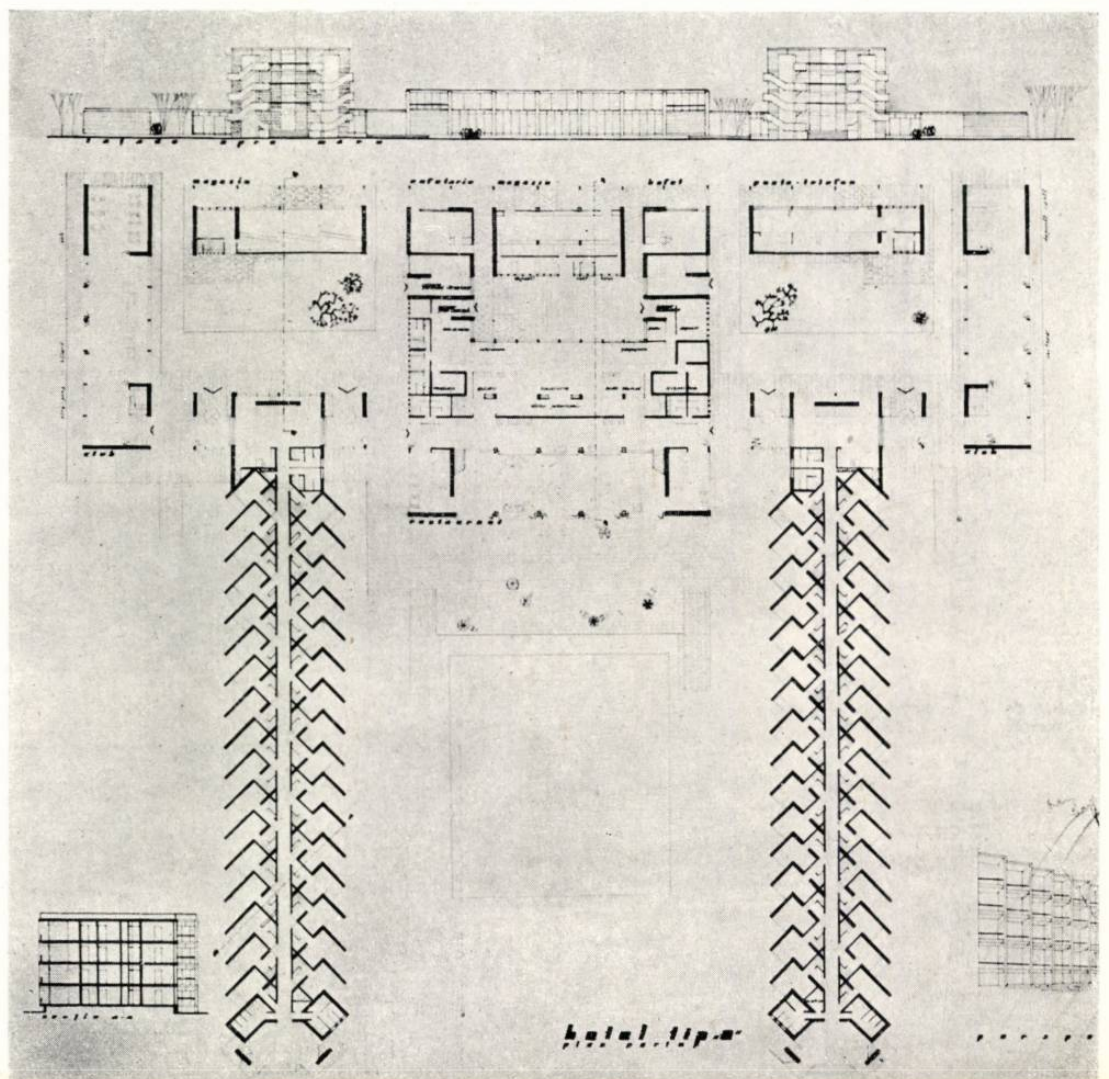

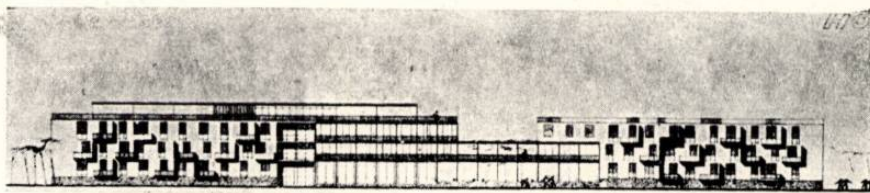
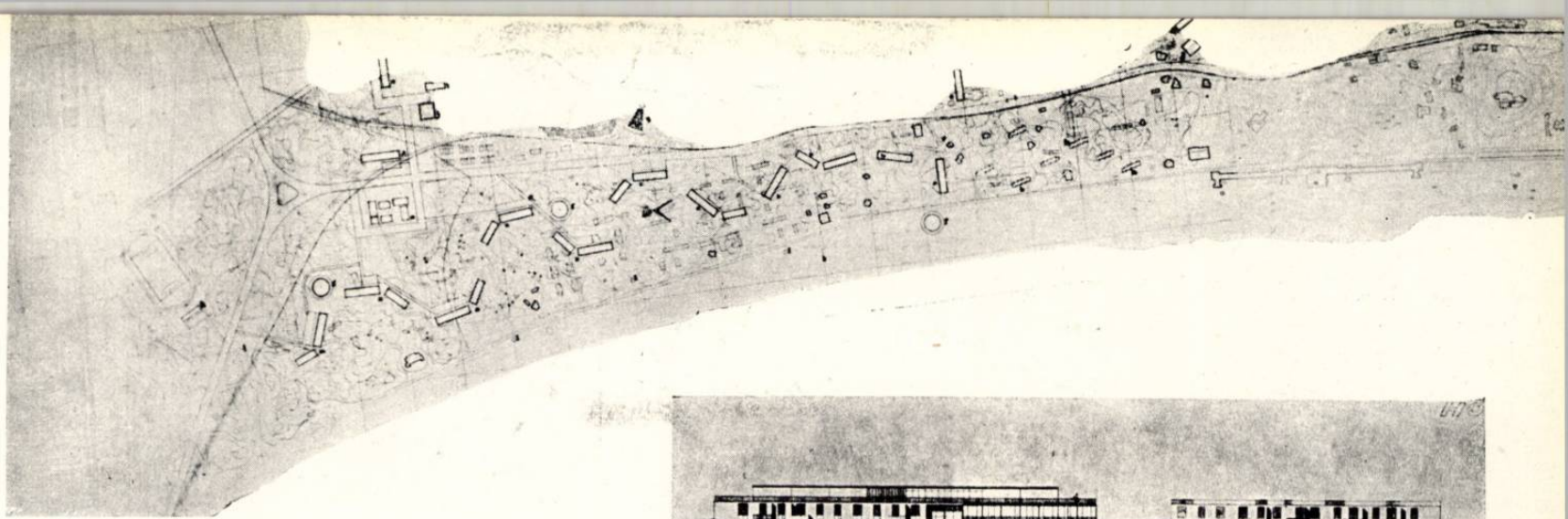
Proiect nr. 16 — Motto «24367»

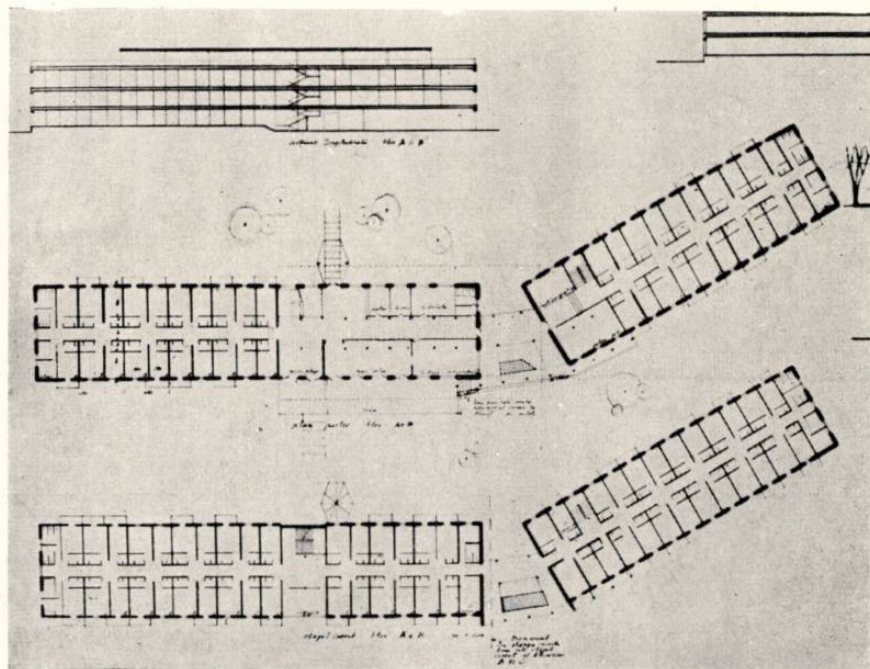

Project nr. 17—Motto «45381»

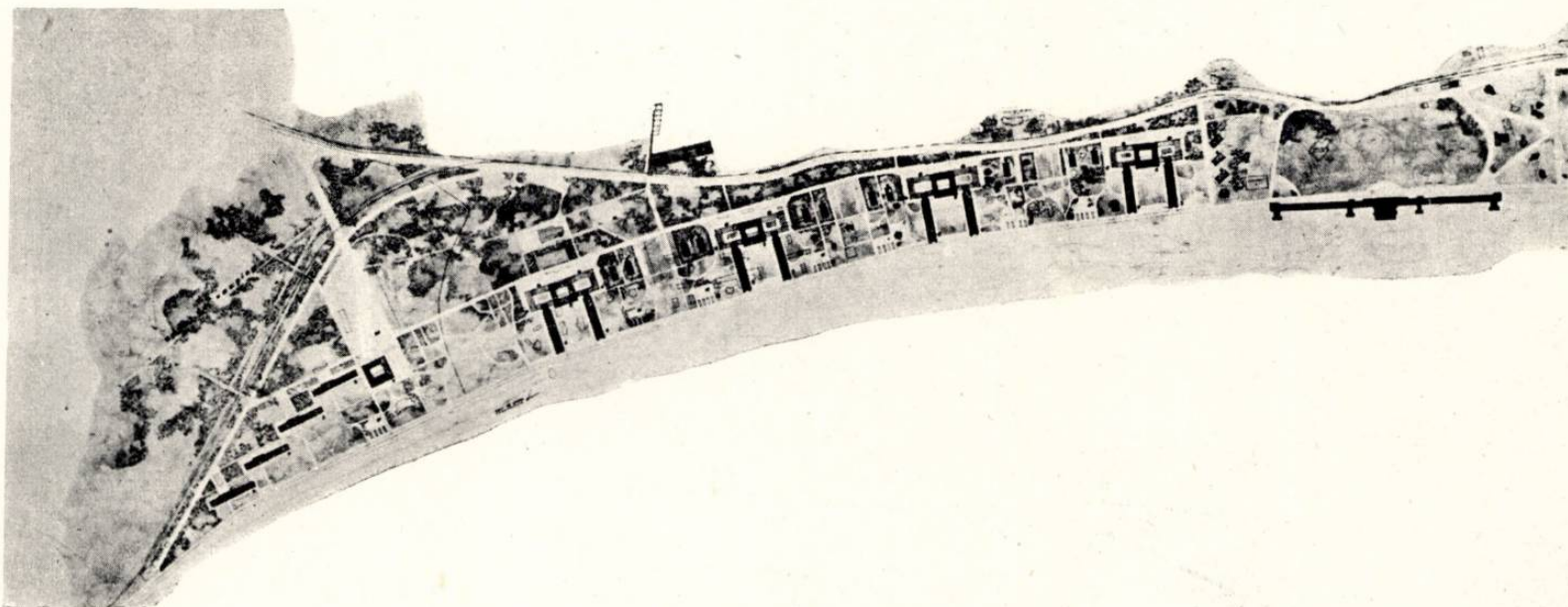

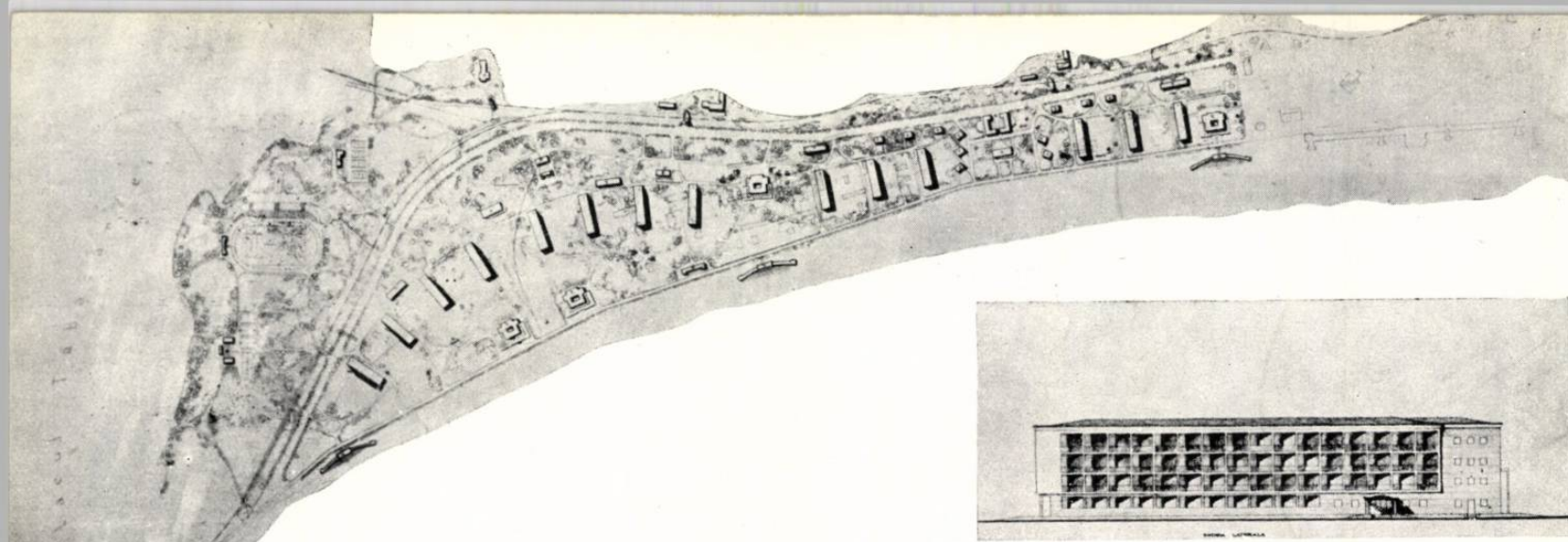

Project nr. 19 — Motto « 13475 »

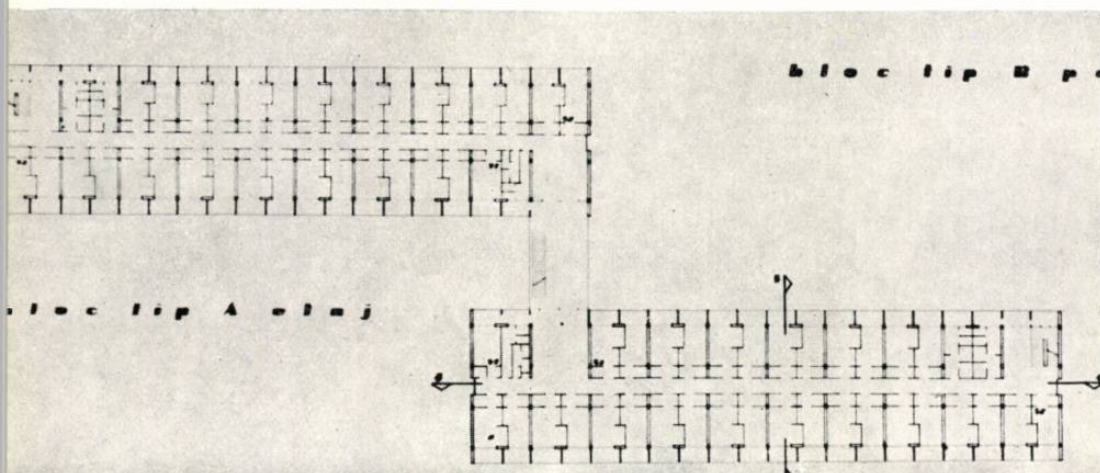
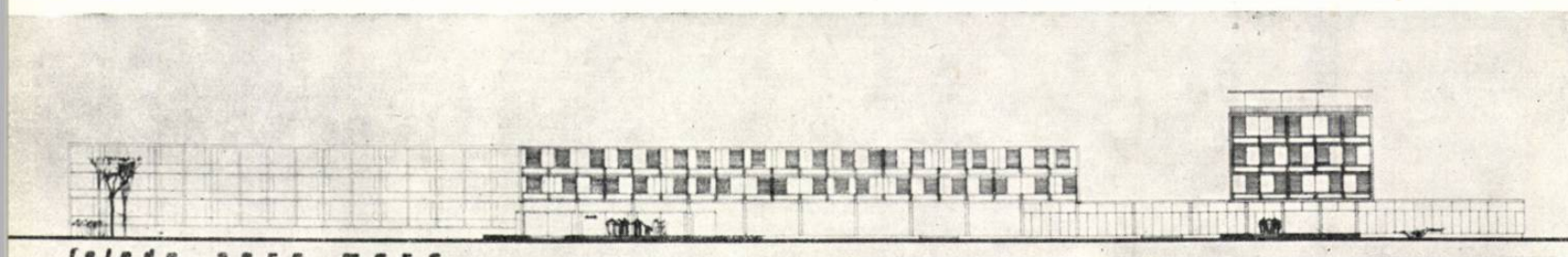
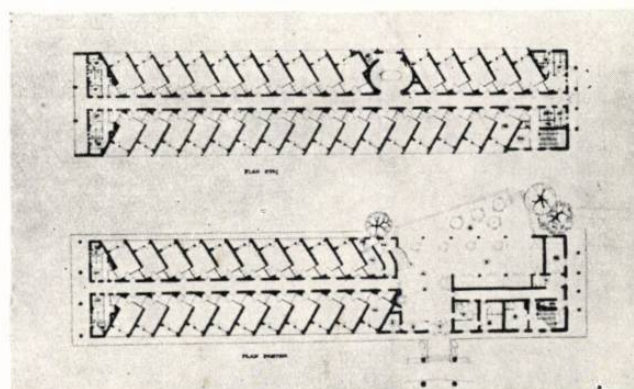
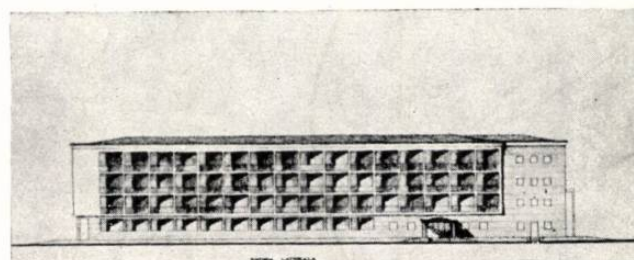

Project nr. 21 — Motto « 42222 »

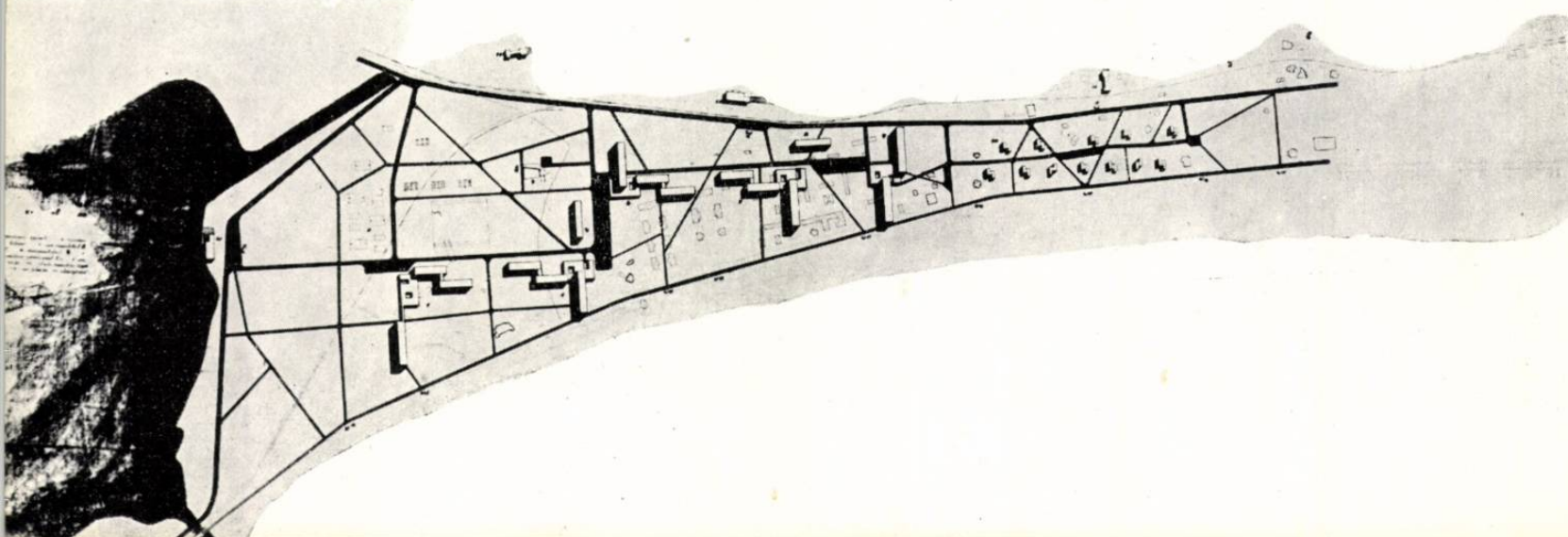

Proiect nr. 22 — Motto « 31633 »

Proiect nr. 23 — Motto « 15417 »

CHEMAREA CONSFĂTURII UNIONALE A CONSTRUCTORILOR DIN U.R.S.S.

(Extrase)

Între 10 și 14 aprilie a.c. s-a desfășurat la Moscova Consfătura unională a constructorilor din U.R.S.S., organizată din inițiativa Comitetului Central al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. La lucrările Consfăturii au luat parte 2700 de persoane din toate sectoarele de activitate din domeniul construcțiilor. Publicăm mai jos extrase din chemarea adoptată la încheierea consfăturii.

Pe întinderile patriei se efectuează cu un avânt crescând construcții industriale, energetice, de transport, agricole, de locuințe și social-culturale. Numai în ultimii trei ani au fost construite și date în exploatare peste 2400 de noi și mari întreprinderi industriale de stat. În 1957 a fost pusă în funcțiune, cu întreaga ei capacitate, cea mai mare centrală hidroenergetică din lume, hidrocentrala din Kuibîșev, iar puterea totală a uzinelor electrice care au fost date în exploatare anul trecut a atins cca. 5 000 000 kW. S-a mărit considerabil capacitatea de producție prin construcțiile noi executate în multe ramuri ale industriei. Anul trecut, în orașe, așezări muncitorești, S.M.T.-uri, sovhozuri și la întreprinderile de industrializare lemnului s-au construit și s-au dat în exploatare peste 48 000 000 m² case de locuit pe baza investițiilor de stat, cu mijloacele populației și cu ajutorul creditelor de stat. În afară de aceasta, colhoznicilor și intelectualilor din agricultură le-au fost construite 770 000 clădiri de locuit.

Aceste succese se datoresc în primul rând, avântului general al construcțiilor în țara noastră. Datorită grijii Partidului Comunist și Guvernului sovietic, industria construcțiilor, care este înzestrată cu tehnică modernă și care dispune de cadre calificate și experimentate, își mărește necontenit capacitatea. În ultimii ani partidul și guvernul au luat o serie de măsuri pentru îmbunătățirea construcțiilor, pentru sprijinirea constructorilor.

Toți constructorii știu bine ce rol organizatoric uriaș au avut cunoscutele hotărâri ale Comitetului Central al P.C.U.S. și ale Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. cu privire la măsurile de industrializare continuă, de îmbunătățire a calității și de reducere a costului construcțiilor; cu privire la ridicarea calificării și crearea unor cadre permanente de constructori; cu privire la îmbunătățirea planificării și finanțării construcțiilor; cu privire la lichidarea exagerărilor în proiectare și în execuție; la dezvoltarea producției de ciment, de materiale nemetalifere, de izolare termică și de alte materiale de construcție. S-a contribuit mult la crearea ramurii hotărâtoare a industriei construcțiilor, și anume la executarea construcțiilor și elementelor de construcție de beton armat prefabricat. În timp ce în 1954 în țară s-au executat cca. 3 000 000 m³ de prefabricate din beton armat, în 1957 producția acestora a constituit peste 13 000 000 m³. A crescut considerabil producția de ciment care anul trecut a reprezentat 28 900 000 tone, față de 19 000 000 din 1954.

Anul acesta trebuie să depunem o activitate susținută pentru mărirea continuă a capacității în industria cărbunelui, în industria minieră, petroliferă și chimică, trebuie să punem în funcțiune 7 furnale, 8 laminoare, uzine electrice de 5 600 000 kW, 11 000 km linii de înaltă tensiune, cca. 5 000 km de conducte principale de gaze și petrol și trebuie să electrificăm 1684 km de cale ferată.

În anul curent trebuie să executăm în orașe și în așezările muncitorești, din investițiile statului, cu mijloacele populației și cu ajutorul creditului de stat, clădiri de locuit pentru cei ce muncesc, cu o suprafață totală de 61 000 000 m², cu 13 000 000 m² mai mult decât în 1957. În afară de aceasta, pentru colhoznici și intelectuali din agricultură vom construi 800 000 clădiri de locuit.

Noi, participanții la cea de-a treia Consfătura unională în probleme de construcții, care a fost convocată de Comitetul Central al P.C.U.S. și de Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., am făcut bilanțul activității industriei construcțiilor, pentru perioada care s-a scurs după cea de-a doua Consfătura unională în problemele de construcții. În cadrul consfăturii noastre s-au arătat lipsurile în construcții, ne-am sfătuit cum să realizăm în practică programul uriaș al construcțiilor capitale trasat de partid și guvern, cum să realizăm o reducere de cost, reducerea termenelor și îmbunătățirea calității construcțiilor, ridicând și mai mult nivelul construcțiilor în țara noastră.

SARCINA PRINCIPALĂ A TUTUROR LUCRĂTORILOR DIN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR CONSTĂ, ÎN PRIMUL RÎND, ÎN ACCELERAREA PROGRESULUI TEHNIC ÎN CONSTRUCȚII PRIN DEZVOLTAREA CONTINUĂ A INDUSTRIALIZĂRII ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRII TEHNOLOGIEI EXECUTIEI CONSTRUCȚIILOR, ÎN DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI ȘI A TEHNICII, ÎN PERFECTIONAREA PROIECTĂRII CLĂDIRILOR ȘI A CONSTRUCȚIILOR, ÎN CONSOLIDAREA PRIN TOATE MIJLOACELE A BAZEI DE PRODUCȚIE A CONSTRUCȚIILOR ȘI ÎN INTRODUCEREA ACCELERATĂ A MATERIALELOR EFICACE NOI.

Introducerea pe scară largă a betonului armat prefabricat este, ca și înainte, premisa de bază a progresului tehnic în construcții. Producția elementelor de construcție prefabricate din beton armat în anul 1960 trebuie să atingă 28 000 000 m³, dintre care 7 000 000 m³ beton armat pretensionat.

Unul dintre indicii de bază ai progresului tehnic în construcții este, pe lângă alte cerințe, și reducerea greutateii clădirilor și a construcțiilor. Această problemă trebuie să fie rezolvată în special prin utilizarea materialelor și a elementelor de construcție ușoare și de eficiență ridicată.

Pentru ridicarea continuă a indicilor de calitate a construcțiilor capitale trebuie să îmbunătățim necontenit proiectarea, să tindem la folosirea completă a tuturor rezervelor pentru reducerea costului construcțiilor prin proiectare, să perfecționăm organizarea și metodele proiectării tip și să punem la punct unificarea parametrilor construcțiilor, a elementelor și detaliilor de construcție, să folosim pe scară mai largă materiale de

construcție locale în proiectele tip. În scopul elaborării unor soluții avansate de proiectare trebuie să se dezvolte pe scară mai largă construcțiile experimentale.

În urma criticării serioase a lipsurilor din domeniul proiectării și arhitecturii, la Consfătura unională precedentă a constructorilor, îndeplinind directivele partidului și guvernului cu privire la aceste probleme, proiectanții și arhitecții au depus o anumită activitate. Au fost elaborate proiecte tip noi pentru clădiri de locuit cu apartamente economice pentru o singură familie, s-au creat tipuri mai raționale de școli, cluburi, sanatorii, case de odihnă și altele.

Majoritatea covârșitoare a proiectanților și arhitecților au tras concluziile corespunzătoare din critica serioasă adusă activității lor și au pășit pe calea industrializării și tipizării construcțiilor. În prezent, arhitecții acordă mai multă atenție problemelor economice, creării confortului maxim pentru populație, ținând seama de sarcina dezvoltării tehnicii construcțiilor. Totuși, lupta cu concepțiile nejuste și unilaterale în arhitectură, lupta împotriva exagerărilor în proiectare și construcții trebuie să fie continuată, deoarece manifestările de formalism și de rutină în arhitectură n-au fost definitiv lichidate. O îmbunătățire serioasă necesită tipizarea construcțiilor. Nivelul general de aplicare a proiectelor tip nu corespunde, deocamdată, încă sarcinilor trasate. În multe orașe, o mare parte dintre clădirile de locuit au fost construite în a doua jumătate a anului 1957 și în primul trimestru al anului 1958 după proiecte vechi. Calculele arată că dacă ansamblul construcțiilor de locuit din orașe s-ar executa după proiecte noi și economice, cu înălțimea camerelor de 2,5 m și cu înălțimea rațională a clădirilor de 4—5 caturi, ar fi posibilă reducerea costului unui metru pătrat de suprafață de locuit cu 10—12%.

Proiectele tip noi pentru clădirile de locuit cu apartamente economice trebuie să rămână stabile cel puțin pentru următorii 3—4 ani. Concomitent, organizațiile de cercetări științifice și de proiectare trebuie să organizeze proiectarea experimentală și să justifice proiectele tip noi de clădiri de locuit pentru anii următori, verificându-le pe baza construcțiilor experimentale.

Trebuie să se ridice considerabil nivelul soluțiilor constructive ale clădirilor și construcțiilor. Nu putem să ne împăcăm cu faptul că se mai folosesc fundații grele de beton ciclopean, ziduri masive, planșee cu grinzi, tipuri vechi de căpriori de lemn. Constructorii trebuie să desfășoare în activitatea lor o mare inițiativă creatoare, trebuie să elaboreze construcții noi și avansate, să folosească în proiecte produse și materiale eficiente, ceea ce va asigura reducerea greutății și a costului clădirilor.

Trebuie să se pună capăt lipsurilor în proiectarea întreprinderilor industriale, nu trebuie să se admită exagerări în ceea ce privește suprafețele clădirilor industriale și teritoriile întreprinderilor. Trebuie să se prevadă în proiecte construcții avansate, precum și o tehnologie de producție cât se poate de avansată. Multiplele tipuri de clădiri industriale, comunale și agricole necesită îmbunătățiri însemnate. Este necesar, de asemenea să se obțină îmbunătățirea tipurilor de clădiri de locuit.

Fără o îmbunătățire a proiectării, constructorii nu vor putea să pășească pe calea industrializării construcțiilor și nu vor ajunge să reducă costul construcțiilor. Proiectanții trebuie să înlăture în termen scurt neajunsurile din proiectare și să asigure din timp șantierele cu proiecte de calitate superioară.

O mare importanță are repartizarea justă a întreprinderilor industriale, întreprinderilor de transport și altor construcții, precum și perfecționarea sistematizării și construcției de orașe.

Aceste probleme trebuie să fie rezolvate pe baza unor planuri de perspectivă de dezvoltare a raioanelor economice ale țării și pe folosirea pe scară largă a experienței înaintate a construcției de orașe. În legătură cu aceasta, o mare importanță are elaborarea proiectelor de sistematizare rațională ca un mijloc important pentru reglementarea construcțiilor și reducerea costului construcțiilor industriale și orașenești. Amplasarea nejustă a construcțiilor admisă în multe orașe, demolările nejustificate ale fondului existent de locuințe, întrebuintarea nerațională a metodelor de sistematizare și construcție de raioane de locuințe au ca urmare scumpirea importantă a construcțiilor de locuințe. Pentru a se reglementa amplasarea construcțiilor de locuințe, pentru a se reduce prețul de cost și pentru a se crea un confort mai mare pentru populație este necesar să se prevadă amplasarea clădirilor sub formă de complexe mari, mai ales pe terenuri libere, fără demolări de clădiri existente. În viitor vor trebui luate toate măsurile pentru reconstruirea raioanelor construite ale orașelor.

Trebuie să se renunțe radical la procedeele de sistematizare spectaculoasă în raioanele de locuit cu cvartale mărunte și cu construcții perimetrale continue, să se introducă în practica construcției de orașe principiul de sistematizare liberă și să se organizeze raioane complexe de locuințe netraversate de magistrale de transport principale ale orașului. Construcția raioanelor noi de locuit și a cvartalelor trebuie să fie făcută în mod complex, ținând seama de necesarul de clădiri cultural-sociale și de deservire comunală.

Înlăturarea cât mai rapidă a neajunsurilor existente în sistematizarea și construcția de orașe va crea condiții mai bune de viață pentru populație și va contribui la reducerea costului construcțiilor orașenești.

În condițiile moderne, problemele dezvoltării construcțiilor capitale din țară trebuie să se rezolve pe baze științifice. Trebuie să se ridice la un nivel mai înalt lucrările științifice din domeniul construcțiilor și arhitecturii și să se asigure răspândirea pe scară largă a realizărilor științei și tehnicii.

locuințe

Construirea simultană a două blocuri de locuințe pe calea Plevnei — unul pentru M.P.T., proiectat în cadrul Institutului Proiect-București, și altul pentru M.A.I. — în vecinătatea Institutului de stomatologie, a condus la efectuarea unui studiu de sistematizare în această zonă. În cadrul planului general de sistematizare a Capitalei, al regimului de construcție și al alinierilor stabilite, proiectanții au propus construirea de blocuri de locuințe izolate, renunțându-se la regimul închis continuu, de blocuri, rezultând prin aceasta o mai mare individualitate și pregnanță plastică a volumelor, un spațiu mai degajat și un aspect mai aerat.

Noul bloc proiectat în calea Plevnei nr. 20 se alătură cu una din fațadele laterale unui bloc construit cu parter, 3 etaje și 2 etaje în gabarit.

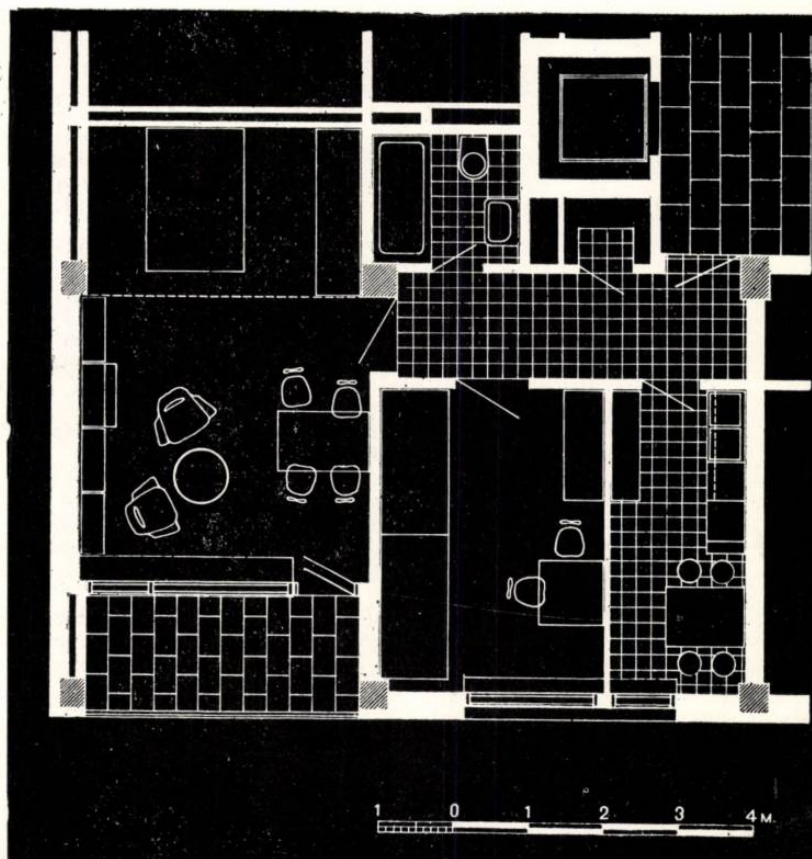
Blocul proiectat are 8 niveluri: subsol, parter și 6 etaje, dintre care ultimul este parțial, restul suprafeței construite fiind amenajată în terasă accesibilă pentru locatari.

Inițial a fost studiat un bloc din două tronsoane cu câte 4 apartamente pe palier la fiecare tronson (vezi varianta de studiu), din care 3 apartamente cu câte două camere și unul cu trei camere. La cererea beneficiarului de a se renunța la apartamente de trei camere, de a se prevedea un procent mai mare decât cel obișnuit de apartamente cu o cameră și de a se ocupa mai mult din frontul disponibil al terenului, s-a efectuat un nou studiu după care s-a întocmit proiectul tehnic. Blocul este constituit din trei tronsoane tip, fiind rezultat prin reducerea tronsonului din studiul inițial.

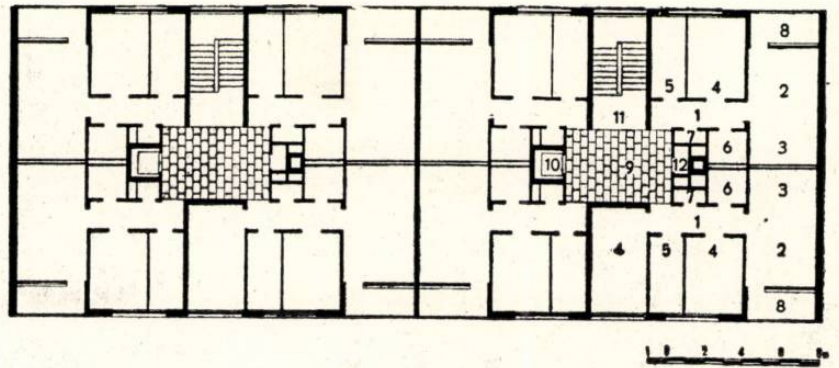
În studiul variantă, ca și în cel definitiv, la întocmirea proiectului s-a căutat să se elimine accesul meschin la apartamente de pe palierul scării sau de pe prelungirea acestuia printr-un coridor-tunel înfundat, care pare, în cele mai multe cazuri, o transpunere în practică a necesității de a ajunge în sfârșit la apartamentele de la capătul tronsonului. S-a proiectat deci la fiecare

BLOC DE LOCUINȚE PE CALEA PLEVNEI BUCUREȘTI

Autori, arhitecții Virgil Nițulescu, Hans Gross
Institutul Proiect-București

Plan nivel curent —
Variantă de studiu
1. Vestibul — 2. Ca-
meră de zi — 3. Nișă
pentru pat — 4. Ca-
meră pentru copii
5. Bucătărie — 6. Baie
7. Cămară — 8. Loggie
9. Hol — 10. Lift
11. Scară — 12. Eva-
cuare gunoi

tronson și palier un hol de acces de-
servit de lift, spațios, separat de casa
scării printr-un glasvand.

În proiectarea apartamentului (vezi
planul de detaliu), proiectanții au fost
conduși de ideea de a realiza o cazare
eficientă, nu teoretică, pentru 4 per-
soane, în camere de comandate.

Contrar unei concepții greșite după care
se rezervă părinților camera mică pentru
dormitor, culcându-se copiii în camera
de zi într-o atmosferă viciată din timpul
zilei, proiectanții au socotit necesară
o reconsiderare a funcțiunilor în apar-
tament. Se rezervă camera mai mică
copiilor, care au ore de studiu, de joc
și de dormit independente de ale părin-
ților și un spațiu mai amplu pentru
camera de zi, care întrunește trei zone

distincte cu posibilități comode de sepa-
rare sau de cuplare a funcțiunilor:
un spațiu pentru toată ziua și pentru
recepție, dublat spre fațadă de o loggie
larg dimensionată — de care e sepa-
rată printr-un perete vitrat pe toată
lățimea camerei — și spre fund de o
nișă pentru patul părinților, separabilă
de cameră printr-o draperie; se lasă
astfel degajat spațiul camerei de zi de
mobila ancombrantă (pat și dulapuri)
a dormitorului, care ține de viața
intimă a locatarilor, neindicată pentru
spațiul vieții diurne și al recepțiilor.

Același principiu a fost aplicat și în
rezolvarea apartamentelor cu o cameră.

Bucătăriile sînt luminate direct cu
un spațiu suficient pentru lucru și
pentru mîncat (suprafața 7,20 m²).

Băile și cămarile sînt ventilate prin
ghene de ventilație cu tiraj natural în
lunile răcoroase și accelerat mecanic,
prin ventilatoare, în restul anului.

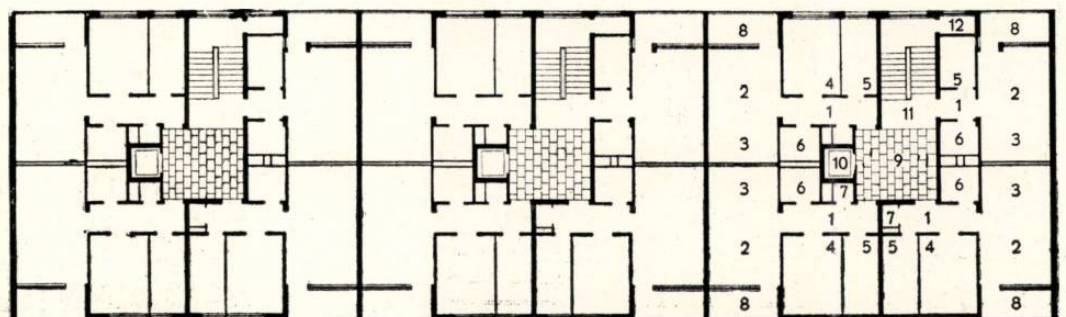
Afirmarea francă a partiului de arhi-
tectură în fațadă a determinat plastica
blocului de locuințe. Prezența accen-
tuată a loggiilor acuză caracterul net
de locuințe, iar benzile de ferestre cu-
plate în același gol (la camera mică și
bucătărie) indică ierarhia spațiilor inte-
rioare pe plinul dintre loggii, restabi-
lindu-i modularea etajelor suprapuse.

Placarea parterului cu cărămidă apa-
rentă ușurează prin contrast masa volu-
mului suprapus, dînd întregului volum
un caracter de suplețe și de permanență.

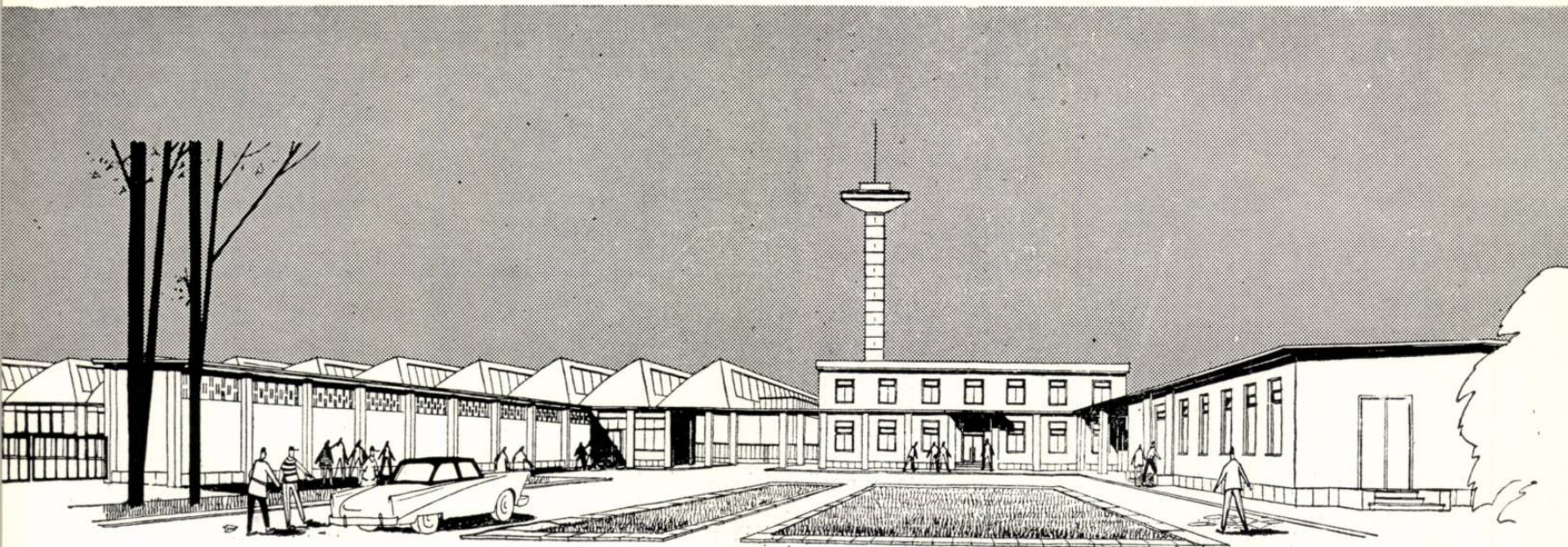
Arh. VIRGIL NIȚULESCU
Arh. HANS GROSS

Plan nivel curent — Variantă
adoptată — 1. Vestibul — 2. Ca-
meră de zi — 3. Nișă pentru
pat — 4. Cameră pentru copii
5. Bucătărie — 6. Baie — 7. Că-
mară — 8. Loggie — 9. Hol
10. Lift — 11. Scară — 12. Eva-
cuare gunoi

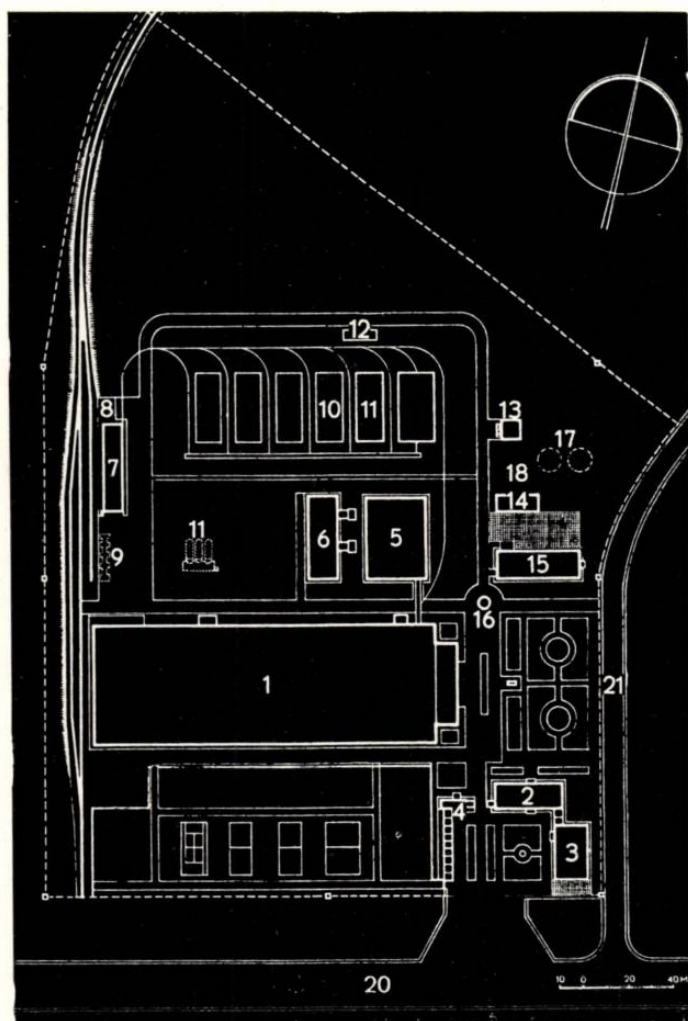
← Detaliu de apartament

arhitectura industrială

FABRICA DE MOBILĂ UCECOM-BUCUREȘTI

Autori, arhitecții Rodica Vrancu, Nicolae Petrașincu, Edgar Walter. Structura de rezistență, inginerii Emilian Baiculescu, Mircea Săvescu și Radu Simionescu
Șef de atelier, arh. Nicolae Georgescu
Institutul de proiectare a construcțiilor (I. P. C.)

Fabrica proiectată, prevăzută cu un proces tehnologic corespunzător unei tehnici avansate și unui înalt grad de mecanizare, este amplasată pe un teren situat în cartierul Militari, între linia de cale ferată Dealul Spirii — Domnești și traseul unui viitor bulevard. În schița planului de sistematizare a orașului București, la sud de acest teren este proiectată o magistrală de-a lungul căreia se prevede — la vest și nord de terenul UCECOM — o zonă industrială în care se încadrează și complexul proiectat. Accesul în fabrică se va face din viitoarea magistrală, prin piața preuzinală retrasă de la alinierea bulevardului cu 30 m, spațiu rezervat pentru plantații. Până la executarea bulevardului, s-a prelungit strada Lucernei până în piața preuzinală, astfel încât legătura cu orașul să se facă prin bulevardul Păcii.

Complexul se compune din:

1. o hală de fabricație (154×72 m) legată printr-un portic acoperit cu uscatăria de cherestea și cuprinzând și magazia de produse finite, cu rampele de expediție pe calea ferată și auto;

2. grupul preuzinal, compus din pavilionul cantinei-club și pavilionul administrativ cu poarta și biroul de pontaj;

3. construcții auxiliare (atelier mecanic, garaj, centrală termică, pavilion pompieri);

4. depozite de materie primă (acoperite și descoperite) și magazii de materiale tehnice și ușor inflamabile.

Toate aceste construcții sînt amplasate pe teren conform unei zonificări legate de desfășurarea fluxului tehnologic și anume:

a) zona depozitelor de materie primă, a magaziiilor de materiale tehnice și inflamabile și a depozitului de combustibil, cu rampele de descărcare;

b) zona secțiilor auxiliare (centrală termică, atelier mecanic și de întreținere, garaj, pavilion pompieri, cu platforme și curți de întoarcere pentru vehicule);

c) zona secțiilor de producție, cuprinzând uscătoria, hala de fabricație și magazia de produse finite, cu rampele de expediție;

d) zona social-administrativă, cuprinzând pavilionul cantinei-club cu o curte proprie de serviciu, pavilionul administrativ cu poarta, postul de pază și biroul de pontaj;

e) zona verde (parc și terenuri de sport).

Așadar, proiectul soluționează fluxul tehnologic de la primirea materiei prime și pînă la expedierea produsului finit.

Din piața preuzinală, de unde pornesc și drumurile de deservire, se intră în incinta fabricii. În fața halei de fabricație, spre bulevard, s-au prevăzut terenuri de sport așezate în mijlocul unui parc, care, împreună cu spațiile verzi amenajate în fața intrării în hală și în piața preuzinală, dau un aspect atrăgător complexului. Plantații, gazon, brazde de flori, o fântină arteziană în curtea preuzinală și un grup sculptural în fața intrării în hală completează amenajările exterioare.

Procesul de fabricație este următorul: materialul lemnos (cherestea, panel, placaj, furnir) sosește în fabrică pe calea ferată normală — pentru care s-a prevăzut o linie de garaj — și pe cale auto. El se descarcă pe rampe și se transportă în depozit cu vagonete de manipulație; se depozitează, sau în șoproane, sau în depozite descoperite. De aici este transportat cu vagonete de depozit la uscătorie; introducerea vagonetelor de pe podul transbordor în uscătorii, scoaterea lor de acolo și introducerea lor în hala de fabricație, la secția de croit, printr-un portic acoperit, se face mecanizat. După ce a fost croit, materialul lemnos trece la prelucrat în secțiile mașini I, pregătire I, mașini II, unde se fac operații mai precise la mașini, în vederea asamblării pieselor și obținerii formei finale. În secția de pregătire II și în cea de finisaj, piesele se finisează (baițuit, lăcuit etc.), apoi se montează în secția de montaj. De aici trec la ambalaj și apoi în magazia de produse finite, de unde, de pe rampele de expediție, sînt trimise cu trenul sau cu autocamioanele la centrele de desfacere. În legătură cu secțiile de mașini și cu magazia de produse finite se află și tapițeria.

Caracteristic procesului tehnologic este faptul că transportul panelului,

placajului și furnirului, pe de o parte, și al produsului finit, pe de alta, se face numai în interiorul construcției, cu excepția cherestelei uscate care, așa cum s-a văzut, vine de la uscătorie, pe sub un portic acoperit, în hala de fabricație, cu electrocare, cărucioare, platforme și rastele speciale.

Pentru a se asigura condiții de muncă cît mai bune pentru desfășurarea activității în fabrică, au fost prevăzute:

1. vestiare, dușuri, grupuri sanitare, camere de igienă pentru femei, fumeare, dimensionate conform normativelor în vigoare, plasate la intrarea muncitorilor în hală, piese care se desfășoară pe 2 niveluri (la parter găsindu-se holul de acces cu intrările în hală, w.c.-uri, biroul pontatorului și un laborator de încercări, iar la etaj, vestiarele cu dușuri și lavabouri, separat pentru bărbați și femei). De asemenea, un alt grup sanitar se găsește la cealaltă extremitate a halei, lângă depozitul de produse finite (pentru micșorarea distanțelor de acces în raport cu lungimea halei);

2. instalații de ventilare a aerului viciat și de absorbție a rumegușului și a prafului de lemn;

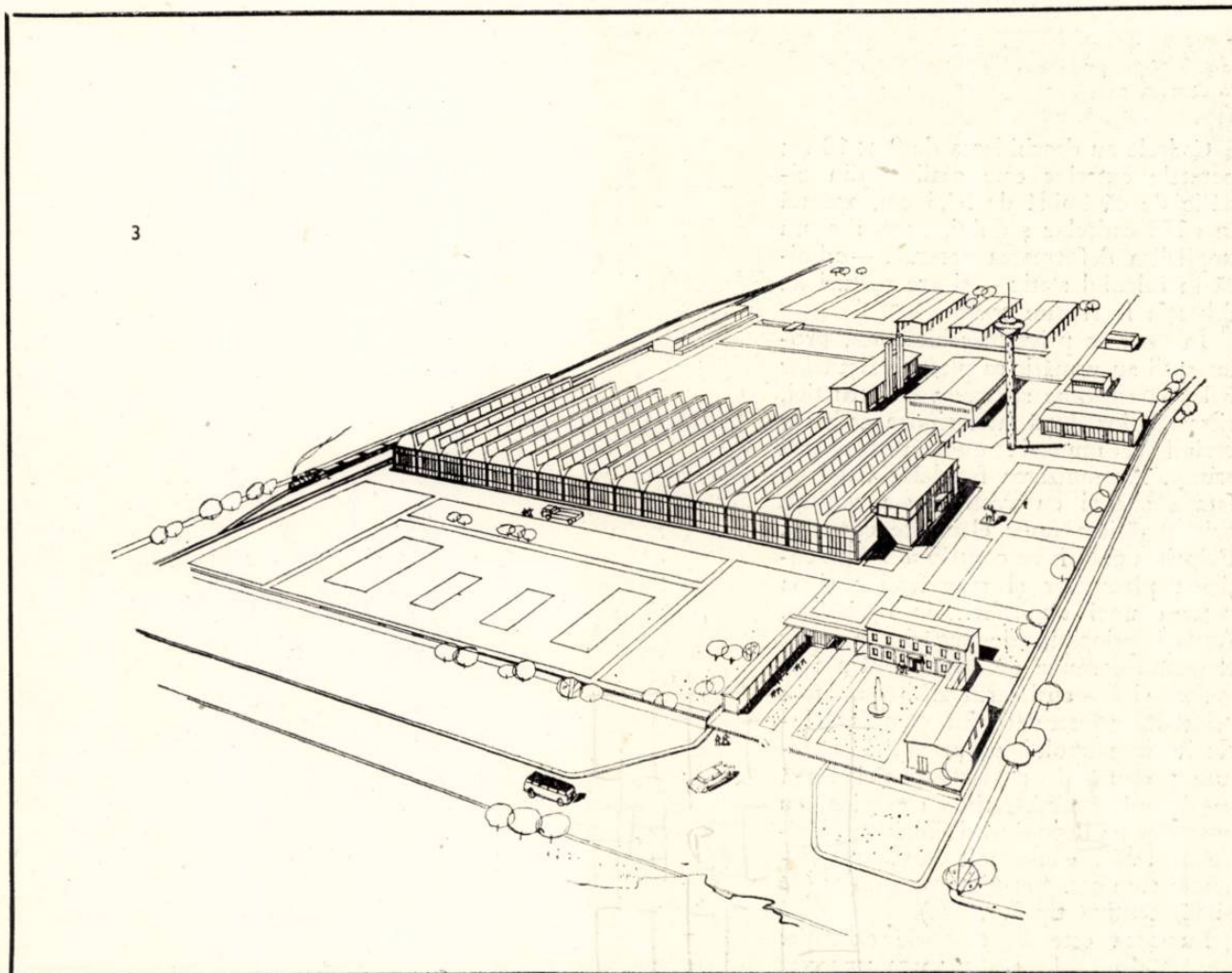
3. ședuri orientate N-E la hală, pentru a se asigura o luminozitate cît mai uniformă și de intensitatea cerută la astfel de munci.

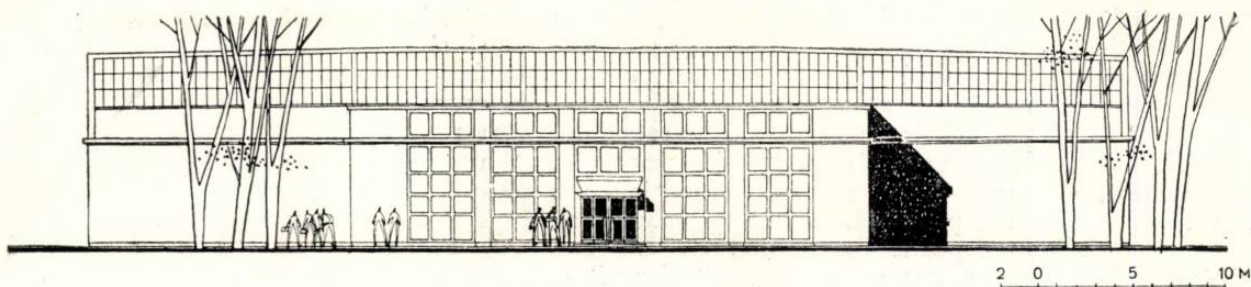
1. Piața preuzinală Perspectivă

2. Plan de situație

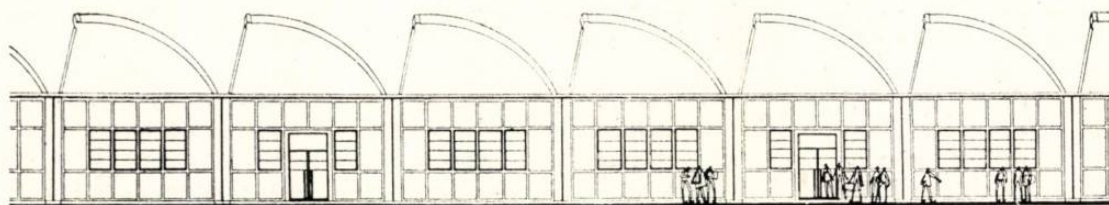
1. Hala de fabricație
2. Administrație
3. Cămină-club
4. Poartă
5. Uscătorie
6. Centrală termică
7. Magazie de materiale tehnice
8. Rampe de descărcare
9. Stație de descărcat păcura
10. Stive de cherestea
11. Șopron de cherestea
12. Rampe de descărcat cherestea din autocamioane
13. Magazie de materiale inflamabile
14. Pompieri
15. Atelier de întreținere, reparații și garaj
16. Castel de apă
17. Rezervoare de apă pentru incendiu
18. Puț de apă
19. Depozit de combustibil lichid
20. Bulevard
21. Stradă

3. Perspectivă de ansamblu

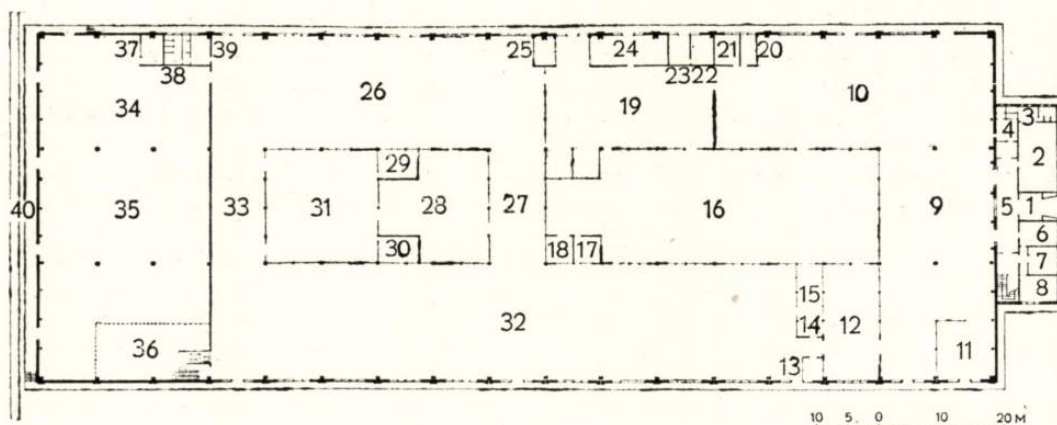

1

2

3

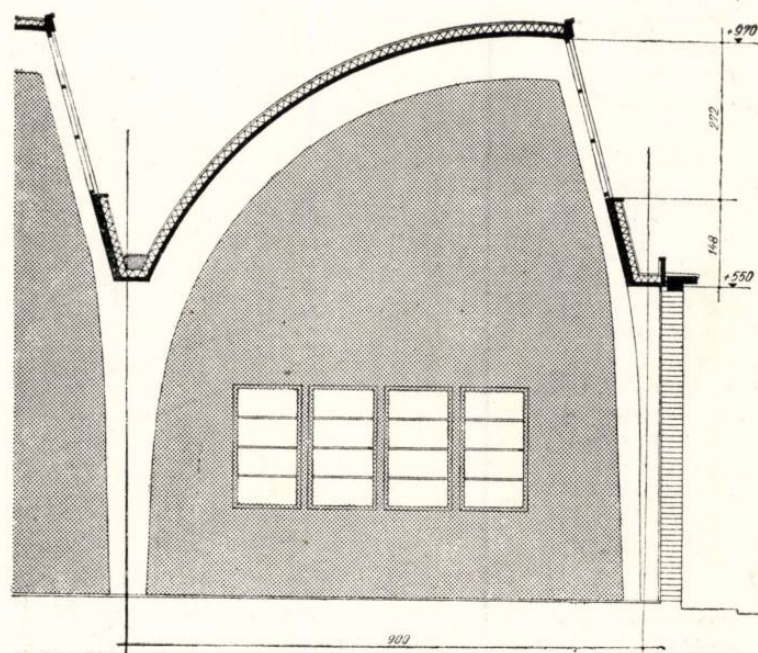
1. Hala de fabricație — Fațada laterală
2. Hala de fabricație — Fragment de fațadă.
3. Hala de fabricație — Plan
 1. Vestibul — 2. Vestiar femei
 3. Dușuri, lavabouri — 5. Hol
 6, 7 și 8. Birouri — 9. Secția de croit cherestea — 10. Secția mașini I — 11. Ascuțitorie
 12. Zefuit — 13. Birou. — 14. Sculărie — 15. Pregătire clei
 16. Secția pregătire I — 17. Birou — 18. Spălare plăci aluminiu — 19. Secția tapițerie
 20. Birou — 21. Sculărie
 22. Dărcit — 23. Stoc scamă bumbac — 24. Croit și cusut
 25. Birou — 26. Secția finisaj
 27. Șlefuit cu petrol — 28. Cameră de odihnă — 29. Preparare lac — 30. Compresor — 31. Secția pulverizare — 32. Secția pregătire II — 33. Cameră de odihnă
 34. Magazie de produse finite
 35. Magazie pentru panel plăci
 36. Intrare la magazia de furnir de la subsol — 37. Birou
 38. — W.C. — 39. Fumuar
 40. Rampă C.F.
4. Detaliu de construcție
 Secțiune prin șed

Cadrela are deschiderea de 9×18 m; peretele exterior este realizat din zidărie de cărămidă de 37,5 cm, așezată în afara cadrelor ședului, pentru a nu împiedica deformarea acestuia — admisă în calculul static — și are rosturi de dilatație la fiecare travee.

În ceea ce privește arhitectura, proiectanții au urmărit ca plastica fațadelor halei să exprime structura construcției, ritmarea lor după succesiunea cadrelor creind și impresia unor fațade mai scurte. Armonizarea fațadelor halei cu fațada anexei cu vestiare s-a obținut prin regăsirea unor elemente comune. Folosirea culorii va contribui la diferențierea planurilor și suprafețelor și la crearea unei atmosfere de optimism. Același principiu de regăsire a unor elemente comune de arhitectură a fost aplicat și la exprimarea arhitectonică a celorlalte construcții din complex, inclusiv a grupului preuzinal. Pilastratura propusă de proiectanți aici, leagă pavilionul administrativ cu cantina, cu poarta și cu depozitul de biciclete, unificând astfel elementele oarecum separate care compun piața preuzinală (de pildă, cantina tip I.P.C.T.).

Lucrarea este în curs de execuție.

Arh. RODICA VRANCU

4

Arh. G. Minervin, arh. M. Fedorov

DESPRE CALITĂȚILE ESTETICE ALE CONSTRUCȚIEI DE MASĂ

Calitățile estetice ale arhitecturii sovietice trebuie studiate în primul rând în legătură cu problemele construcției tipizate și industrializate, care este tipul de masă în construcția orașelor și așezărilor populate. Este clar că studierea acestei probleme nu trebuia abordată unilateral, lăsându-ne atrași numai de aspectul exterior al construcțiilor arhitecturale, așa cum s-a procedat pînă nu de mult. După cum se știe, această concepție unilaterală, nu numai că nu a dus la înflorirea arhitecturii ca artă, dar, dimpotrivă, a constituit o cauză a apariției înfrumusețării cu orice preț, în dauna utilului, a calităților economice și artistice ale construcțiilor arhitecturale.

Asemenea greșeli n-au constituit un fenomen întimplător. Ele au decurs în mod logic din înțelegerea eronată, larg răspîndită în acel timp, despre esența sarcinilor și specificului arhitecturii. Această greșită înțelegere a specificului arhitecturii constă în aceea că drept criteriu determinant al conceptului de « arhitectură » era considerată arta. De aceea, numeroase clădiri care nu posedau un anumit conținut ideologico-artistic nu erau considerate arhitectură. Abordîndu-se în felul acesta problema, majoritatea construcțiilor de masă și tipizate au fost de fapt eliminate din cadrul creației arhitecturale. Ca urmare, activitatea arhitectului se limita adesea doar la proiectarea construcțiilor publice cu caracter de unicat, în timp ce față de construcția tip de masă, a clădirilor de locuit și industriale se cultiva o atitudine arogantă și disprețuitoare.

În opoziție cu acest punct de vedere despre natura și specificul arhitecturii, în ultimul timp a căpătat o oarecare răspîndire o altă concepție eronată.

Această concepție este expusă în modul cel mai evident în cartea lui A. I. Burov « Esența estetică a artei ».

În lucrarea sa, care, în ansamblu, este extrem de interesantă și plină de conținut, Burov, exprimînd problema esenței arhitecturii și urmînd — după spusele lui — pe Cernișevski, arată că arhitectura nu este în măsură să rezolve sarcini ideologico-artistice și că ea nu poate nici măcar « fi considerată în analogie cu oricare altă formă a conștiinței, cu oricare alt fenomen al ideologiei ». Burov consideră că arhitectura poate avea doar calități estetice asemănătoare celor pe care le posedă, de pildă, automobilul-turism. Reflectarea realității sub formă de imagini artistice — lucru propriu diferitelor genuri de artă: pictură, muzică etc. — este inaccesibilă arhitecturii.

Această concepție este și ea unilaterală. Combătînd pe Burov, ne putem, în primul rând, referi la fapte din istoria arhitecturii diferitelor popoare, fapte care arată clar că arhitectura nu este numai un produs al producției materiale, numai un bun material, dar și artă, avînd posibilități puternic conturate de a acționa sugestiv, din punct de vedere ideologico-artistic, asupra oamenilor. Mai mult, prin forța acestei acțiuni, arhitectura nu rămîne cu nimic în urma celorlalte tipuri de artă.

Totodată însă e necesar să subliniem că multe dintre construcțiile arhitecturale din jurul nostru nu pot fi trecute în rîndul operelor de artă și că, în ceea ce privește aprecierea acestor obiecte, Burov are — indiscutabil — dreptate.

Printre numeroasele definiții ale arhitecturii care circulă în prezent, unanim adoptat este punctul de vedere că arhitectura este una dintre formele activității practice sau un bun material al cărui conținut include două laturi: una practic-utilitară, iar a doua estetică (sau ideologico-artistică). Aceste laturi se află într-o unitate de nedesfăcut, latura principală, conducătoare, în arhitectură constituind-o, în ansamblu, latura ei utilitară, practică. Arhitectura este prezentată în felul acesta, ca o unitate între cultura materială și artă. Punînd problema în acest fel, nu reiese încă destul de clar care sînt calitățile estetice și ideologico-artistice pe care le pot dobîndi obiectele construcției de masă, care sînt mijloacele cu care aceste calități pot fi înfrumusețate. Mai rămîne de lămurit dacă orice construcție arhitecturală, îndeplinindu-și funcția sa utilitară practică, trebuie să fie totodată și o operă de artă.

În problema calităților estetice și ideologico-artistice ale construcției de masă mai sînt încă multe lucruri neclare. Lămurirea punctului just

de vedere este condiționată de nevoia de a preciza sarcinile proiectării arhitecturale și de a ajuta practica de construcție.

*

Cînd se vorbește despre imaginea artistică în arhitectură, se spune de obicei că această imagine trebuie să exprime destinația clădirii, trăsăturile și particularitățile naționale ale construcției, să reflecte timpul cînd a fost executată construcția, apartenența ei de clasă etc. De obicei se subliniază că o operă de arhitectură trebuie să emoționeze pe om prin acțiunea proporțiilor structurii sale tectonice, prin mijloacele de expresivitate ale proporțiilor și ritmului. Toate aceste calități și proprietăți ale arhitecturii se raportează la noțiunea de « imagine artistică ». Desigur că lucrurile stau chiar așa.

Esența imaginii artistice nu este însă nici pe departe epuizată de aceste însușiri. Mai mult, dintr-o analiză amănunțită rezultă că aceste semnalmente ale imaginii arhitecturalo-artistice, deși sînt componente intrinsece ale ei, nu sînt însă cele care determină în totalitate specificul operei de arhitectură ca artă.

Într-adevăr, dacă ne vom referi, de pildă, la o serie de produse ale activității omenești cum sînt mobila, îmbrăcămintea, obiectele de trai și casnice, vom putea descoperi, în toate aceste obiecte, majoritatea calităților și proprietăților enumerate mai sus. Mobila și îmbrăcămintea, de exemplu, ne permit într-o măsură, nu mai mică decît construcțiile arhitecturale, să ne dăm seama de timpul confecționării lor, de caracterul național al produsului, de apartenența de clasă a proprietarului lor etc. Aproape în toate produsele activității practice a omului se pot descoperi, de asemenea, o serie de însușiri formal-estetice, cum sînt proporțiile, tectonica, ritmul, scara etc. Automobilul-turism modern, de exemplu, sau avionul sînt în aceeași măsură expresive, din punct de vedere al proporțiilor și tectonice, ca și multe dintre construcțiile arhitecturale din jurul nostru. Existența tuturor acestor însușiri nu ne dă încă posibilitatea să considerăm aceste obiecte drept opere de artă. La această concluzie ajungem desigur, nu fără temeiuri, întrucît esența artei nu se epuizează printr-o simplă îmbinare de momente formal-estetice și ideologice.

În primul rînd este necesar să subliniem diferența dintre doi termeni asemănători, dar nu identici: « estetic » și « artistic ». Prin calități estetice se înțelege de obicei frumosul, înălțătorul, expresivul și alte calități de acest fel ale diferitelor obiecte, inclusiv ale operelor de artă. Termenul « artistic » se folosește în special numai referitor la operele de artă: pictură, sculptură, muzică etc. « Artisticul » este o calitate specifică operelor de artă.

Astfel, cînd se folosește termenul de « imagine artistică » se caută să se arate că nu este vorba pur și simplu despre un obiect frumos, elegant, avînd o serie de calități estetice, dar și despre conținutul ideologic-artistic al operei de artă — conținut care se exprimă prin intermediul formelor concret-senzoriale și perceptibile direct.

În ce constă deosebirea dintre obiectul frumos și opera de artă, în ce se exprimă esența operei artistice?

Răspunsul la această problemă a fost dat încă de N. G. Cernișevski, care a spus că criteriul cel mai general, cel mai caracteristic al artei, care, constituie esența ei, este reproducerea vieții. Prezentarea vieții omenești scoaterea în evidență și reproducerea atitudinii omului, clasei, societății față de un eveniment oarecare, față de un fenomen în ansamblu, iată țelul principal și esența artei. Esența specifică a operei de artă își capătă expresia ei formală în imaginile artistice.

Prin natura ei, noțiunea « estetic » este înrudită cu noțiunea « artistic ». Artisticul cuprinde în el o serie de momente estetice. De aceea, calitățile estetice sînt totdeauna proprietăți intrinsece ale oricărei opere de artă.

Arta, care în ansamblul ei este expresia idealului social sau a relațiilor sociale, este în același timp o apreciere estetică, ideologică și etică a fenomenului, obiectului sau evenimentului social.

Conținutul ideologic-artistic al diferitelor tipuri de construcții arhitecturale dovedește că sfera fenomenelor cuprinse de acest conținut este extrem de largă. Imaginea artistică în arhitectură poate să exprime ideea grijii pentru om, să reflecte diferitele laturi ale înclinațiilor creatoare ale

poporului, realizatorul acestor construcții, să vorbească despre măreția epocii despre forța și puterea țării etc. Aceste idei își pot găsi întruchiparea în clădirile de locuit și publice, în diferitele obiecte unice și în construcția complexă a orașelor și raioanelor.

Imaginea artistică poate, în sfârșit, să oglindească orice eveniment de importanță istorică. Din acest grup de construcții fac parte, de exemplu, diferitele tipuri de monumente. Imaginea artistică poate de asemenea exprima diferite momente de natură lirică, ca de exemplu unele construcții ale arhitecturii de parcuri și grădini. Se poate de asemenea vorbi despre conținutul epic al construcțiilor arhitecturale, propriu multor monumente vechi, de exemplu zidurile de fortărețe, turnurile etc., care evocă dragostea de libertate și eroismul strămoșilor noștri.

Considerând arhitectura ca un fenomen social complex este necesar să vedem și în conținutul ei prezența diferitelor laturi din care e formată. Conținutul construcțiilor arhitecturale este de structură complexă și este determinat în ansamblu, în primul rând, de importanța funcțională a construcției, de rolul ei practic-utilitar și de importanța ei în viața societății și desigur, nu de momentele estetice.

Astfel, de exemplu, casa de locuit este chemată, prin destinația ei, să satisfacă cerințele de trai ale omului, să-l păzească de frig și arșiță, să creeze condiții normale pentru viață, odihnă și activitate. Toate aceste calități determină, în ansamblul lor, conținutul principal al casei de locuit ca obiect arhitectural. Acest conținut se face cunoscut, nu numai prin perceperea construcției, dar și în procesul de exploatare. Practic ne convingem că obiectul respectiv este comod, trainic și frumos, că el satisface în întregime cerințele la care trebuie să răspundă.

Imaginea artistică în arhitectură nu poate, desigur, să existe izolat de acest conținut general, propriu construcțiilor arhitecturale. Casa de locuit sau clădirea grădiniței de copii pot deveni, de exemplu, expresia ideii grijii pentru om, deoarece această idee este cuprinsă în însuși conținutul acestor obiecte. Palatul Sovietelor va exprima ideea victoriei socialismului și măreția epocii noastre, întrucât însăși construcția Palatului Sovietelor din Moscova va constitui o mărturie a grandioaselor realizări și succese ale poporului sovietic.

Condiționarea imaginii artistice nemijlocit de conținutul interior al construcțiilor arhitecturale apare în aceste exemple deosebit de evident. Imaginea artistică apare aici, nu ca o idee abstractă, străină conținutului construcției, ci ca rezultat al interpretării artistice a conținutului concret propriu obiectului respectiv. În practică se cunosc însă cazuri când crearea imaginii artistice era apreciată de arhitecți tocmai ca o scoatere în evidență a unei idei abstracte, din afară. Casele de locuit au căpătat din această cauză aspectul clădirilor publice, clădirile publice se ridicau sub forma unor palate pompoase, diferite construcții industriale și comunale ce aveau o destinație strict utilitară au fost tratate în forme căutate monumentale, cu o bogată ornamentație.

*

După cum se vede, arhitectura, ca și diferitele genuri ale artei, este în măsură să exprime tendințele și frământările omului social într-o formă artistică clară. Totuși arhitectura și arta nu sînt fenomene identice. Arhitectura este una dintre formele activității practice ale omului și de aceea nu este nimic curios în faptul că cerința de a fi o operă de artă nu se impune nici pe departe tuturor operelor arhitecturale în aceeași măsură.

De asemenea, nu există nici un fel de necesitate practică pentru ca fiecare încăpere auxiliară sau clădire pur utilitară aflată pe teritoriul unei întreprinderi industriale, al unui port sau gări, S.M.T. sau al unei ferme zootehnice să fie construită, nu numai ca o construcție frumoasă și comodă, dar să fie și o operă de artă.

Acest fel de cerințe impuse tuturor clădirilor, fără alegere, se pot dovedi adesea nu numai inutile, practic nejustificate, dar pur și simplu absurde.

Pe de altă parte, analiza practicii arhitecturale dovedește în mod convingător că arhitectul nu dispune totdeauna, atunci când proiectează o clădire, de împletirea necesară a condițiilor obiective și a premiselor care să determine posibilitatea creării imaginii arhitectural-artistice a unui obiect oarecare. O piedică de acest fel o poate constitui, de exemplu, situația urbanistică nefavorabilă, care să determine, datorită nevoilor practice, locul și caracterul amplasamentului construcției; particularitățile reliefului și mediului înconjurător, precum și calitatea lucrărilor de finisaj și a materialelor de construcție folosite etc.

În sfârșit, greutatea destul de mari apar și în legătură cu faptul că nu fiecare obiect de arhitectură, prin însăși destinația, rolul și funcția sa, poate fi purtătorul unui conținut ideologic-artistice pregnant.

S-a arătat mai sus că imaginea artistică a construcției arhitecturale este totdeauna condiționată de conținutul nemijlocit obiectiv al construcției. Tocmai din această cauză clădirile și construcțiile publice, de exemplu, pot deveni expresia diferitelor idei sociale, mai curînd decît, de pildă, construcțiile industriale. În același fel, unele construcții arhitecturale

accentuat utilitare, prin însuși conținutul lor obiectiv, oferă arhitecturii doar posibilități minime pentru soluționarea unor probleme ideologico-artistice. Acest lucru se datorește faptului că însuși conținutul acestor obiecte ca, de pildă, spălătoriile, magazinele sau depozitele, se dovedesc, în general, insuficient de «artistice» pentru a fi întruchipate într-o formă artistică.

Desigur că în istoria arhitecturii întîlnim cazuri de construcții utilitare, cum sînt de exemplu grajdurile din Kuzminki sau serviciile conacului Marfino, care au căpătat un conținut artistic puternic exprimat. Aceste exemple nu constituie însă vreo excepție deosebită de la regula generală, întrucît conținutul pe care îl cuprind este mult mai larg și mai bogat decît al construcțiilor obișnuite, cu destinație asemănătoare. Aceste construcții sînt unicele. Fiind o parte a averii imobile a moșierului, stăpînul nelimitat al bunurilor înconjurătoare și al țăranilor iobagi, ele dobîndesc, chiar și numai din această cauză, un bogat conținut ideologic și social, care și-a găsit expresia în tratarea triumfală a grajdurilor din Kuzminki și în formele monumentale ale serviciilor conacului Marfino.

Un rol important, adesea chiar hotărîtor, în crearea unei imagini arhitecturale artistice oarecare îl joacă și condițiile subiective, care cuprind diferite aspecte ale procesului de creație: capacitatea arhitectului, experiența lui practică și cunoștințele lui, precum și premisele ideologice și teoretice ce caracterizează orientarea activității arhitectului. Se știe, de exemplu, că în condiții obiective egale, rezultatele proiectării pot fi diferite în funcție de capacitatea și talentul arhitectului, precum și de pozițiile teoretice ale autorului, de scopul pe care și l-a propus.

Astfel, de exemplu, A.V. Sciusev, creînd Mausoleul din Piața Roșie — o construcție care dispune de o deosebită forță de acționare ideologico-artistice — în alte opere ale sale, în special în ultimele (de exemplu, clădirea administrativă din piața Dzerjinski) nu a putut să evite tendința de îmbogățire formal exterioară a formelor arhitecturale. În mod analog, greșelile perioadei postbelice de dezvoltare a arhitecturii sovietice, exprimate în tendința de înfrumusețare cu orice preț, au fost de asemenea determinate, în mare măsură, tocmai de cauze subiective: teoria arhitecturii unilateral dezvoltată și greșelile făcute în atitudinea față de studierea unor probleme de arhitectură cum sînt problemele tipizării și ale industrializării, problemele de economie etc.

Faptele arătate mai sus dovedesc că se poate ridica o clădire sau construcție oarecare pînă la nivelul unei opere de artă numai prin cumularea condițiilor necesare, obiective și subiective. Acest concurs de condiții nu se întîlnește însă în toate cazurile practice posibile.

Această concluzie își găsește o vie confirmare în istoria arhitecturii, unde diferențierea obiectelor de arhitectură, care reflectă gradația calităților estetice și artistice, poate fi urmărită în cele mai largi limite. De la Parthenon și templul lui Artemis din Efes, de la biserica Vosnesenia din Kolomenskoe, pînă la clădirile de locuit și de producție din antichitate și evul ediu, clădirile de locuit din Rusia sec. XVIII, noua clădire a Universității din Moscova, proiectele tip destinate, de exemplu, construirii cvartalului 9 din Novîie Ceriomoșki, acesta este diapazonul problemelor artistice și estetice în arhitectură.

Așadar, devine evident că încercările de a face din fiecare construcție o operă de artă pot duce numai la o ruptură între forma exterioară și conținutul acestei construcții, la nerespectarea veridicității arhitecturii, la o cheltuire exagerată și nejustificată de mijloace. Oricare construcție arhitecturală trebuie să fie comodă, trainică și frumoasă, dar nu poate și nu trebuie ca fiecare obiect în parte să fie o operă de artă.

Nu trebuie pretins fiecărei construcții să aibă un conținut ideologico-artistice puternic exprimat, dacă nu se știe dinainte aproximativ cum trebuie să fie această imagine artistică, dacă nu se știe dinainte ce trebuie să exprime și cu ce mijloace poate fi întruchipată, dacă nu se știe dinainte dacă poate fi, în general, creată. A pretinde acest lucru în fiecare caz, fără alegere, înseamnă să confundăm fără temei noțiunile de «frumos» și «artă», să nu ținem seama de faptele istorice concrete, să contribuim la renașterea tendințelor false și a greșelilor anilor trecuți.

*

Fiecare obiect al construcției de masă trebuie să fie, nu numai comod și economic în exploatare, dar și frumos și expresiv. Calitățile estetice ale arhitecturii nu pot însă să fie considerate ca ceva nelegat de conținutul și destinația construcțiilor arhitecturale. În arhitectură, frumusețea nu trebuie privită numai ca un rezultat al tratării exterioare.

Frumusețea formelor arhitecturale apare ca o calitate condiționată de latura utilitară și funcțională a construcției arhitecturale. O clădire comodă pentru trai și în exploatare dobîndește într-o oarecare măsură, datorită acestor proprietăți, o serie de calități considerate ca estetice. O cameră de proporții bune este în același timp și confortabilă pentru viața de zi de zi, o cameră luminoasă capătă un aspect optimist etc.

Desigur că nu trebuie, simplificând problema, să se considere că respectarea strictă a cerințelor funcționale sau exprimarea sistemului constructiv al clădirii trebuie să asigure, prin ele însele, frumusețea necesară și expresivitatea construcției arhitecturale. Pentru a obține acest lucru este necesar să aducem condițiile și datele de ordin practic-utilitar și funcțional în concordanță cu legile armoniei și idealului estetic, să le dăm o expresie clară, estetic concepută. Aici arhitectul recurge la o serie de mijloace ale compoziției arhitecturale.

În scopul de a dobândi o vie expresivitate, frumusețea și unitatea formelor arhitecturale, arhitectul folosește legile tectonice ale materialului, asigură o legătură reciprocă proporțională între parte și întreg, atinge desăvârșirea ritmică a întregii construcții. În munca sa practică, arhitectul se folosește de aceste mijloace, nu ca de niște categorii formal-estetice abstracte, ci ca de proprietăți și calități specifice, proprii obiectului însuși. Adevărata frumusețe în arhitectură se dezvoltă pe baza materială a construcției însăși. Aceste mijloace ale compoziției arhitecturale nu necesită cheltuieli materiale suplimentare. Ele nu stimulează, de asemenea, prin ele însele, tendința de reproducere imitativă a formelor arhitecturale ale trecutului. Dimpotrivă, aceste mijloace permit să se obțină simplitatea, claritatea și expresivitatea construcției prin veridicitatea dezvoltării conținutului construcției arhitecturale, prin interpretarea și prelucrarea ei estetică.

Acest mod de înțelegere a problemelor estetice în arhitectură trebuie să limiteze, după părerea noastră, pe de o parte, răspîndirea tendințelor eclectice, formaliste și de înfrumusețare cu orice preț, iar pe de altă parte, să reducă posibilitățile de manifestare a tendințelor vulgarizatoare, ce duc la constructivism și schematism.

Arhitectura, desigur, poate exista și fără calități estetice înalte. Însă clădirile și construcțiile lipsite de frumusețe nu sînt numai neplăcute la vedere. Arhitectura are permanent asupra oamenilor o acțiune psihologică directă, nu numai ca bun material, dar și prin calitățile ei estetice. Ea, sau îl asuprește pe om, sau îi înalță dispoziția, îi stimulează dorința de a munci, de a crea, educă în el gustul artistic etc. Acești factori nu pot fi ignorați atunci cînd se apreciază rolul și importanța calităților estetice ale arhitecturii de masă.

O casă confortabilă, trainică și frumoasă, care satisface pe deplin necesitățile la care trebuie să răspundă, poate fi considerată ca o construcție arhitecturală valoroasă și în cazul în care nu are un conținut ideologic-artistic plastic exprimat. Aici problema stă aproximativ la fel ca și în alte câteva domenii ale activității omului. Astfel, de exemplu, din punct de vedere al cerințelor față de ele, operele scrise se împart în științifice, tehnice, artistice, publicistice etc. De pe urma faptului că literatura tehnică nu este artistică sau invers, că cea artistică nu este totodată și tehnică, fiecare dintre aceste grupe de opere scrise nu-și pierde din calitățile ei și satisface cerințele la care trebuie să răspundă*.

O diviziune de o natură analogă există și în pictură, sculptură, cinematografie etc. Desenul, de exemplu, poate fi nu numai artistic, dar și ilustrativ-schematic, iar filmul cinematografic poate fi și de popularizare științifică sau documentar.

Lipsa imaginii artistice în diferitele construcții de masă nu înseamnă, desigur, că întreaga arhitectură trebuie împărțită în două categorii: « arhitectură » și « arhitectură-artă ». Acest tip de împărțire a lucrurilor nu poate fi mecanic aplicat la arhitectură. Problema constă în aceea că în literatură sau în pictură, în general, fiecare operă în parte soluționează sarcinile artistice într-o formă încheiată. Într-o galerie de tablouri pot să atîrne, din această cauză, una lîngă alta opere diferite, iar pe raftul din bibliotecă pot sta alături cărți de autori diferiți — literare și neliterare.

* Desigur că există elemente artistice și în literatura științifică. Operele literare au o anumită importanță științifică. Acest lucru însă, nu anulează granițele calitative care există între diferitele genuri de opere scrise.

Construcțiile arhitecturale se află, din acest punct de vedere, în condiții specifice oarecum diferite. Fiecare casă, fiecare construcție, amplasată în oraș sau într-o localitate oarecare, va fi totdeauna într-o legătură reciprocă, din punct de vedere compozițional, cu celelalte obiecte din apropiere. Ca urmare, fiecare construcție arhitecturală este în mod practic o verigă din întreaga compoziție, din ansamblul care poate avea un conținut ideologic-artistic comun.

Ansamblul Pieței Roșii din Moscova, al Pieței Palatului din Leningrad sau complexe de locuințe din cvartalul 13 din raionul Sud-Vest din Moscova, partea centrală a orașelor Angarsk sau Novaia Kahovka, în toate aceste cazuri avem de-a face, nu numai cu momente formal-estetice, dar și cu un anumit conținut ideologic-artistic al ansamblului arhitectural.

În condițiile construcției tip industrializate, care este o construcție complexă, de ansamblu, arhitectul care lucrează la sistematizarea cvartalului, raionului sau orașului rezolvă, nu numai o complexă problemă practică, dar și una artistică.

În practica arhitecturii sovietice postbelice, exemplele de acest fel sînt numeroase. Noile orașe cum sînt Novaia Kahovka, Voljski, Salavat, Angarsk etc., centrele muncitorești de tipul celui al fabricii de transformatoare din Zaporojie, al fabricii « Petrov » din Stalingrad, centrul muncitoresc Severnii de lîngă Moscova etc. au aspectul orașului socialist nou, bine amenajat.

Construcția acestor orașe s-a realizat, în general, pe bază de proiecte tip și re folosibile, cu case simple ca aspect exterior, fără merite artistice deosebite, care să sară în ochi. Fiecare dintre aceste obiecte tip, constituind o unitate în complexul unor construcții asemănătoare lui, pare a completa acest complex pînă la desăvîrșirea lui artistică. Luată însă separat, izolată de complex, casa tip va fi irevocabil purtătoarea numai a unei părți din ideea artistică generală, exprimînd-o mai palid, incomplet, parțial**.

Așadar, fiecare obiect arhitectural trebuie proiectat, nu numai ca o construcție confortabilă, rezistentă și frumoasă, dar și ca un element al complexului arhitectural a cărui parte componentă este.

În legătură cu aceasta, la proiectarea obiectelor tip pentru construcția de masă atenția principală trebuie deplasată — în soluționarea problemelor artistice — de la clădirile și construcțiile izolate, la complexe și ansamblurile formate din ele. Construcția de masă capătă de aceea un accentuat conținut ideologic-artistic, în mod obișnuit numai în forma complexă corespunzătoare.

Astfel, de exemplu, construcția orașului Angarsk, executată după proiecte tip, poate servi, în ansamblu, ca exemplu de soluționare reușită a sarcinilor ideologic-artistice. Simple ca formă, minuțios finisate, clădirile frumoase, executate fără pretenția de a fi « opere de artă », împreună cu diferitele construcții publice, școli, cluburi, creșe etc., împreună cu vegetația și lucrările de amenajare, formează în ansamblu ample complexe de locuit, cu indiscutabile calități artistice.

Așadar, în construcția de masă, unitatea dialectică dintre latura utilitară și cea ideologic-artistică se manifestă, nu în fiecare construcție în parte — care, luată separat, poate să nu fie o operă de artă — ci în soluționarea problemelor urbanistice pe ansambluri. Atît la proiectarea obiectelor tip, cît și la « adaptarea » clădirilor în planul de situație al parcelei, problemele artistice rămîn așadar în picioare. Orice obiect arhitectural trebuie să fie proiectat și construit, atît în conformitate cu cerințele practice utilitare și estetice generale, cît și în funcție de cerințele ideologic-artistice impuse în ansamblu construcției noastre de masă.

(Articol publicat spre discutare)
ARHITECTURA U.R.S.S. nr. 2 — 1958

** În arhitectură, faptele de acest fel nu sînt unice. Aci are loc, de fapt, același proces de interdependență calitativă dintre parte și întreg, care are loc, de pildă, în muzica simfonică.

Acad. Emil Condurachi

Directorul Institutului de arheologie al Academiei R.P.R.

HISTRIA, CEL MAI VECHI ORAȘ DE PE TERITORIUL PATRIEI NOASTRE

Pe malul lacului Sinoe, la 50 km nord de Constanța, se află ruinele celui mai vechi oraș de pe teritoriul patriei noastre, orașul grec Histria, întemeiat pe la mijlocul secolului al VII-lea î.e.n. de coloniști veniți din Asia Mică, de la Milet. Timp de 12 veacuri, colonia sclavagistă de la Histria, port înfloritor odinioară la țărmul Mării Negre, a avut o dezvoltare neîntreruptă, atât în perioada greacă, cât și în cea romană, reprezentând pentru multă vreme cel mai însemnat centru economic și cultural de la gurile Dunării. Cercetările arheologice au îngăduit să cunoaștem din ce în ce mai mult istoria social-economică, politică și culturală a Histriei, precum și rolul de intermediar între felul de viață al grecilor și felul de viață al locuitorilor geto-daci.

Începute încă din 1914, sub conducerea lui Vasile Pirvan, săpăturile de la Histria au căpătat, nu numai o nouă orientare, dar și o amploare cu totul neobișnuită, începând din 1949. Efortul depus în cele opt campanii neîntrerupte a dus la rezolvarea a numeroase probleme legate de viața istorică a acestui important centru urban așezat altădată pe țărmul Mării Negre, la o cunoaștere mult mai adâncă a puternicei influențe economice și culturale pe care acest oraș a avut-o, timp de douăsprezece veacuri, asupra istoriei celei mai vechi a poporului român.

De departe, călătorul vede profilându-se în reflexul argintiu al apelor lacului Tuzla și lacului Albastru — lacul Sinoe — zidurile puternice ale cetății, care și astăzi străjuiesc neclintite, după treisprezece veacuri de liniște și de uitare. Cine intră pe poarta mare a cetății, apărată de două puternice bastioane, pătrunde într-o largă piață pavată cu blocuri mari de piatră, din care pornesc spre răsărit și sud străzi ce

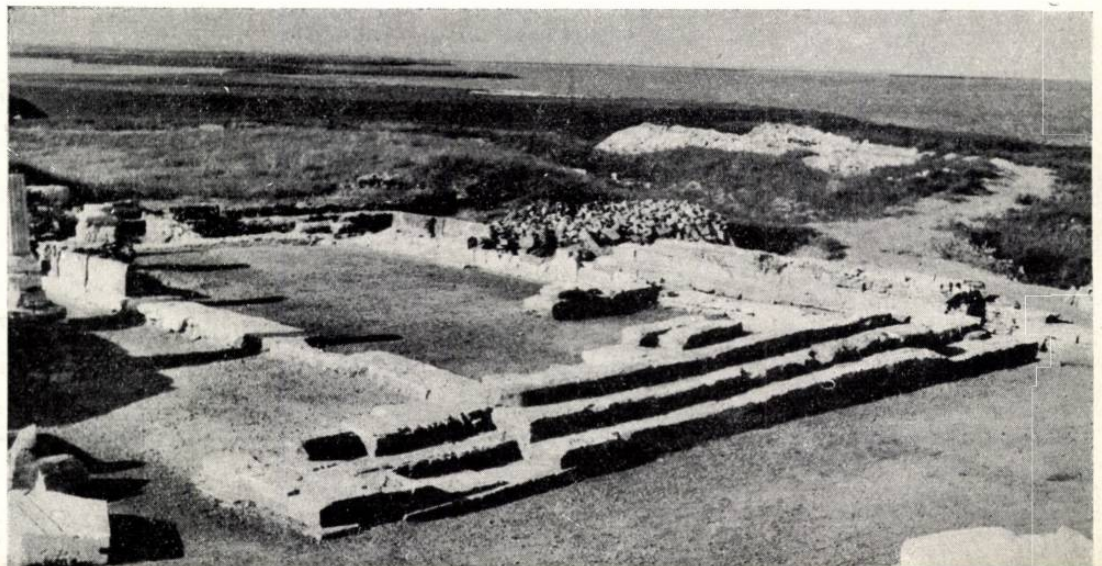
duc la unele dintre cele mai însemnate edificii din această vreme. Nu mai puțin de trei basilici — edificii necesare administrației civile și vieții economice a orașului — un mare bazar, o piață împodobită cu coloane și în sfârșit băile publice ale orașului au fost descoperite în partea de vest a orașului, în primii ani ai cercetărilor de la Histria.

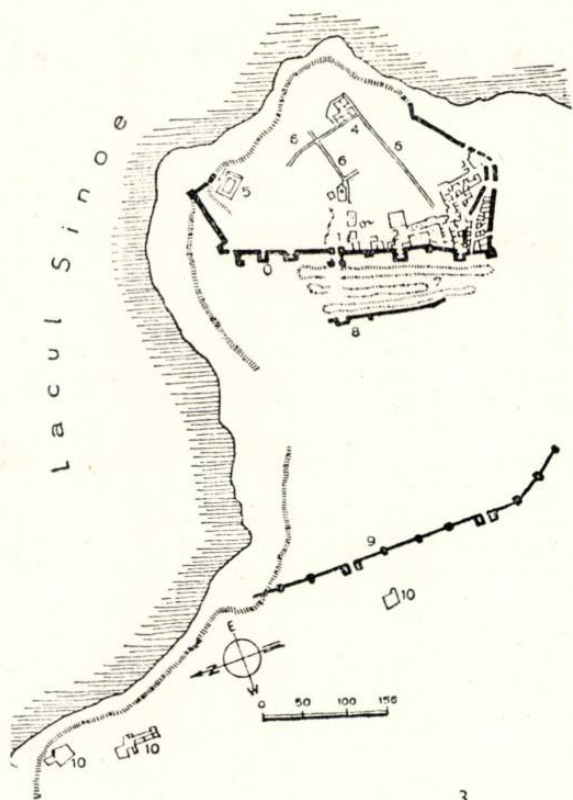
Pentru a reconstitui însă viața istorică a orașului Histria era necesar să căutăm și alte obiective arheologice decât cele pe care ni le putea oferi ultimul nivel de viață urbană. Începând cu anul 1949, cercetările au căpătat astfel o nouă orientare. Paralel cu cercetarea în suprafață a ultimului nivel arheologic, s-a început cercetarea și în adâncime, pentru descoperirea de noi sectoare aparținând perioadelor mai vechi din istoria orașului. Numeroase săpături, executate atât în cetatea romană propriu-zisă, cât și în afara cetății, dincolo de ziduri, au dus la o lărgire considerabilă a orizontului cunoștin-

țelor noastre. Pe lângă faptul, deosebit de important, că orașul Histria a cunoscut o mult mai mare extensiune în perioada arhaică greacă, attică, hellenistică, s-au putut cerceta, pentru fiecare din aceste niveluri de viață istorică în parte, monumente care ilustrează pe deplin evoluția atât de complexă a acestui important centru urban.

Pe la 600 î.e.n., Dobrogea, de altminteri ca și întreaga regiune de la nordul Dunării, era populată de triburile geto-dace a căror dezvoltare social-economică oferea un teren favorabil raporturilor comerciale cu grecii veniți din Asia Mică. O aristocrație tribală dornică de lux, căutând să-și procure vinul și untdelemnul grecesc, ca și vasele frumos pictate din Rhodos și Corint, armele și mobilele bogat împodobite din Milet și Athena, pune la dispoziția acestor negustori greci grinele, mierea, ceara, peștele și sclavii de care duceau lipsă marile metropole din sud. Prin poziția sa pe țărmul Mării Negre,

2

3

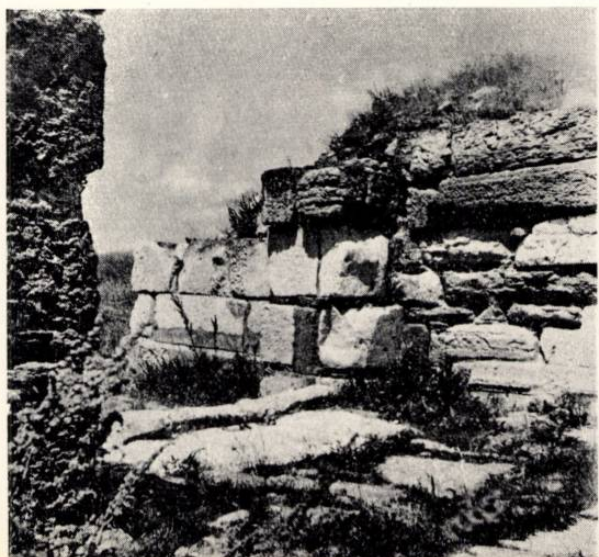
Histria a devenit unul dintre cele mai importante centre ale schimburilor comerciale din regiunea dunăreană. Comerțul de tranzit, cu care se îndeletnicesc negustorii Histriei, capătă în cursul veacurilor al VI-lea și al V-lea î.e.n. o mare extensiune, datorită căreia, până departe, în Carpați, desigur folosind cursul apelor, apar prețioasele mărfuri grecești atât de căutate de aristocrația locală. Astfel se explică rapida dezvoltare a orașului, cunoscută prin unele monumente de mare amploare. Din informațiile pe care ni le oferă Aristotel în cunoscutul său tratat intitulat « Politica » rezultă că, la această dată, negustorii și meseriașii, care își ciștigaseră un loc însemnat în viața economică histriană, au dat o luptă aprigă pentru cucerirea puterii politice împotriva oligarhiei aristocratice. În locul regimului aristocratic, care a durat până la mijlocul veacului al V-lea î.e.n., Histria a căpătat, în urma victoriei păturilor mijlocii, o constituție demo-

4

1. Coloanele unui edificiu roman din secolul al IV-lea e.n. clădit peste templul grec din secolul al V-lea î.e.n.
2. Templul grec din secolul al V-lea î.e.n., dedicat probabil Afroditei
3. Planul cetății Histria cu zidurile succesive de apărare. — 0. Zid roman (secolul al III-lea — VII-lea e.n.) 1. Intrarea principală — 2. Bazilica mare — 3. Tbermele
4. Casa romană din secolul al VI-lea e.n. — 5. Templul grec din secolul al V-lea î.e.n. — 6. Străzi — 7. Valuri de apărare — 8. Zid hellenistic — 9. Zid roman (secolul I—II e. n.) — 10. Locuințe attice și hellenistice
4. Intrarea în turnul cel mare al cetății Histria (secolul al VI-lea e.n.)
5. Poarta cea mare a cetății Histria: bastionul de nord-vest
6. Interiorul turnului mare al zidului de incintă (secolul al VI-lea e.n.)
7. Scară de piatră urcând pe zidul cel mare al cetății Histria (secolul al VI-lea e.n.)

5

6 7

cratică sclavagistă, amintită și de documentele epigrafice cunoscute, și își câștigă definitiv supremația sa economică în regiunea Dunării de Jos. Orașul Histria însuși ajunge să producă în propriile sale ateliere unele dintre mărfurile altădată aduse din marile metropole grecești din sud.

Astfel, pentru această perioadă mai veche din istoria orașului (veacurile VII—V î.e.n.), au fost cercetate, pe de o parte, o serie întreagă de locuințe și prăvălii, așezate la cca. 700 m nord-vest de acropola orașului, iar pe de altă parte, două temple grecești datind, primul de la mijlocul veacului al V-lea î.e.n., al doilea din secolul al III-lea î.e.n., așezate la țărmul mării, în partea de nord-est a orașului. Într-una din locuințele unui cartier periferic situat în partea de nord-vest a orașului a fost descoperită o pivniță cu numeroase vase de ulei și vin, datind de la sfârșitul veacului al VI-lea î.e.n., precum și două fragmente de amfore panathenice, datind cam din aceeași vreme. Cît privește templele grecești, ele sînt clădite, primul din blocuri de calcar, al doilea din marmură deosebit de îngrijit lucrată. Cel dintîi, descoperit în întregime, are o *krepidoma* cu patru trepte în partea de sud, un *pronaos*, o *cella* și un *opisthodom* de forma și dimensiunile obișnuite templelor grecești din Asia Mică. Putem astfel să ne dăm seama de nivelul de viață economic și cultural la care ajunsese Histria numai la un veac după întemeierea sa, în cea dintîi și poate cea mai înfloritoare fază a istoriei sale.

Valoarea arheologică și istorică a acestor monumente nu constă numai în faptul că ele reprezintă cele mai vechi monumente ale arhitecturii clasice de pe teritoriul țării noastre, dar și în acela că, din punct de vedere al tehnicii lor constructive și al stilului căruia îi aparțin, ele ne îngăduie precizări deosebit de prețioase pentru

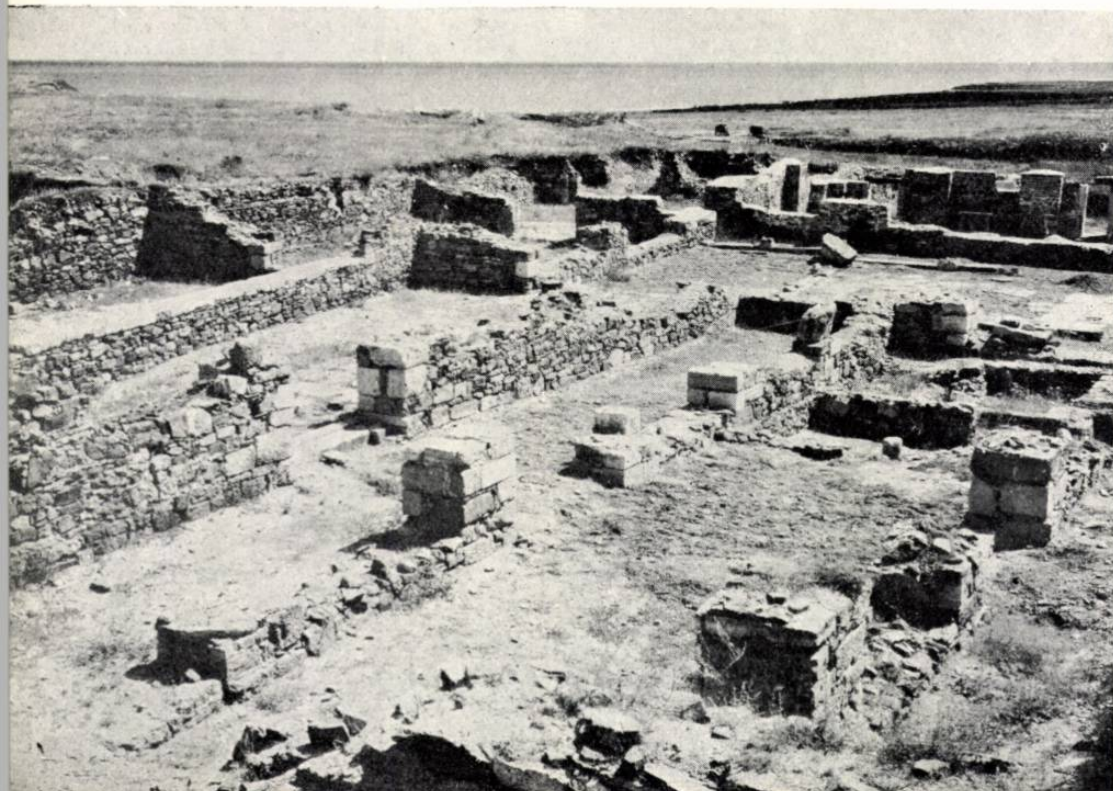
istoria arhitecturii grecești din bazinul Pontului Euxin.

Complexul monumental al primului templu, identificat cu oarecare probabilitate ca fiind templul Afroditei, este limitat spre mare de un zid așezat direct pe stîncă, construit din blocuri de calcar de dimensiuni relativ mici (75×100 cm), admirabil lucrate în partea care privea templul, constituind un fragment din *peribolul* obișnuit tuturor templelor grecești. În cazul de față, acest peribol juca și rolul de dig față de marea lingă care se ridica acest complex monumental. Și la alte temple peribolul avea o îndoită funcțiune; aceea de delimitare a terenului sacru al templului și de protecție a terenului. Se poate astfel cita, cu titlu de exemplu, cazul templului lui Heracles din Thasos (M. Launey, *Le sanctuaire et le culte d'Héraklès à Thasos*, Paris, 1944, p. 16—17).

Templul propriu-zis, al cărui plan sumar amintit mai sus nu se deosebește în liniile sale mari de ceea ce constituia economia constructivă a oricărui monument de acest gen, ne oferă totuși unele elemente care au îngăduit, pe de o parte, o încadrare cronologică ceva mai precisă, pe de altă parte, o comparație sugestivă cu alte monumente contemporane. În primul rînd, trebuie amintită descoperirea, sub podeaua naosului și a pronaosului, a nouă amfore mari, dispuse trei cîte trei. Îngropate cu gura în jos și niciodată întrebuintate, aceste vase depuse ca ofrandă și aparținînd ca formă și decor seriei amforelor rhodo-ioniene, datind de la sfîrșitul secolului al VI-lea și din prima jumătate a secolului al V-lea î.e.n. ne oferă indicii prețioase pentru epoca construirii templului. El poate fi astfel, și pe această cale, datat din secolul al V-lea î.e.n. Datarea e confirmată și de elementele propriu-zis arhitecturale; tehnica construcției krepidomei — cu trepte numai pe latura meridională a

templului și cu mica lor înălțime, amintită în tratatele clasice de arhitectură — precum și raportul dintre această krepidoma și zidurile celei, refăcute probabil într-o fază ulterioară. Lipsa lor de omogenitate, ca și sistemul de a alterna blocurile dispuse rînd pe rînd pe față și pe cant, par a indica în mod sigur o refacere cel puțin a zidurilor interioare. Cît privește analogiile pe care ni le oferă istoria arhitecturii grecești în general, templul lui Zeus din Labranda sau templul Athenei Polias din Priene, care prezintă din punct de vedere al raportului dintre lungimea și lărgimea edificiului probleme asemănătoare cu cele ale templului Afroditei din Histria, constituie fără îndoială termene de comparație apropiate. De altminteri, legăturile Histriei cu orașele ioniene, printre care se găsea propria sa metropolă, Miletul, nu au de ce să ne surprindă.

Epoca hellenistică ne este cunoscută de pe urma ultimelor săpături, în special prin unele secțiuni și sondaje executate în afara zidului de incintă și pe platoul așezat în partea de vest a orașului. A putut astfel fi descoperit și cercetat în întregime un important zid de apărare așezat la circa 90 m mai la vest de zidul tîrziu al cetății romane. Este vorba de un zid datind din epoca hellenistică (secolul III—I î.e.n.), construit după cea mai bună tehnică greacă din această vreme și refăcut în mai multe rînduri, desigur în urma diferitelor atacuri cărora a avut să le facă față orașul. Zidul se constată a fi fost distrus în epoca romană, deoarece peste el se construiesc între veacurile I și VI e.n. o seamă de edificii publice sau particulare care-i acoperă cu totul temelia, lată de 4 m. Canale de apă, construite pe o lungime de circa 30 km, se termină în regiunea acestui zid printr-un castel de apă, din care pornesc conductele ce alimentează orașul. Cercetările întreprinse între 1954—1957 au dus la

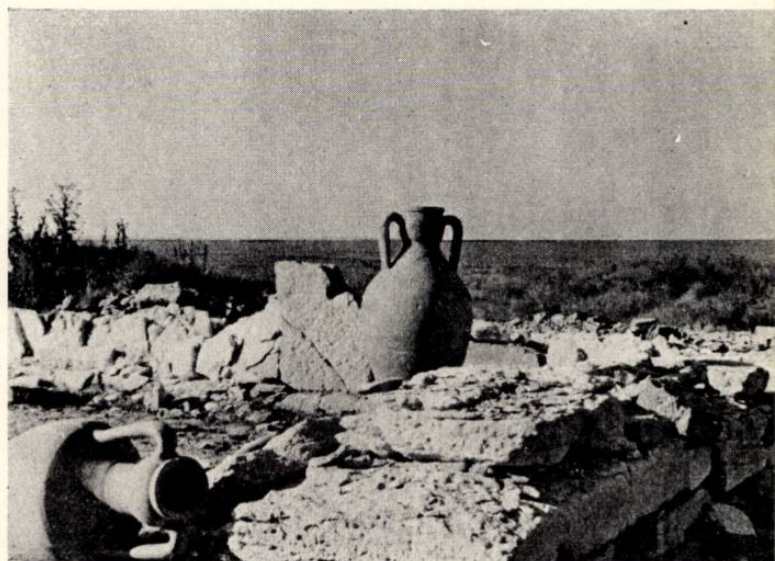
2

descoperirea unor splendide fragmente arhitectonice, ce impun concluzia că în secolul al III-lea î.e.n., în acest sector a mai fost clădit un alt templu, de stil doric. Fără să fi putut preciza încă locul exact unde a fost el construit, putem afirma totuși, judecând după proporțiile și calitatea pieselor arhitectonice descoperite — două tambururi de coloane dorice, un fragment de cornișe, un fragment de fronton fără reliefuri și două blocuri de arhitravă, pe care se află și inscripția dedicatorie — că acest nou templu histrian, închinat «Marelui Zeu» reprezintă o lucrare de un fast și gust deosebit, semn al unor posibilități materiale și tehnice mai mult decât ample. Edificiul, clădit lângă malul mării, trebuie să fi produs o impresie deosebit de puternică. Un templu de asemenea proporții, de asemenea rafinement de execuție, putea fi întâlnit doar în marile și bogatele orașe din epoca hellenică.

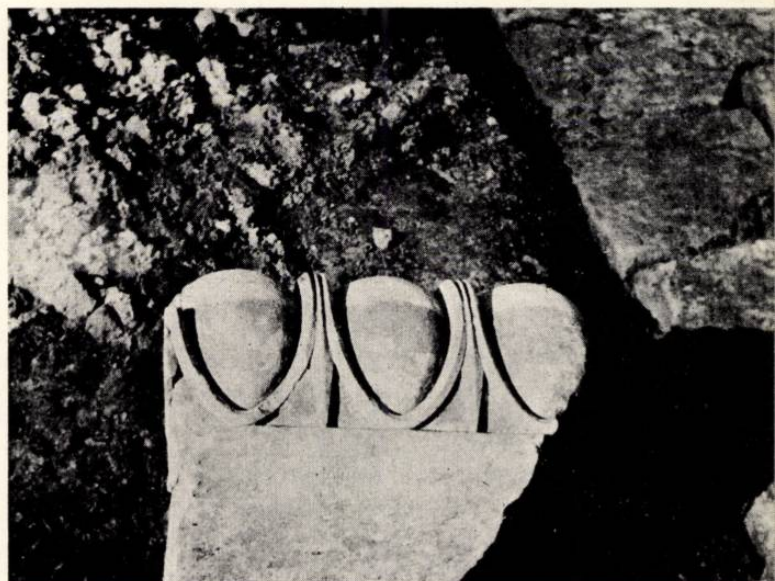
Mai spre apus, întreg platoul este acoperit, în epoca hellenică (veacul IV-I î.e.n.), de nenumărate locuințe de piatră sau de pământ în care se îngrămădește o populație din ce în ce mai modestă. O asemenea locuință a fost descoperită în cursul ultimei campanii de săpături din 1955 și ea prezintă un detaliu deosebit de interesant. Podeaua casei este construită din nenumărate funduri de amforă, care altădată au servit pentru transportul vinului sau uleiului. Peste o mie de astfel de fragmente au fost întrebuințate pentru a pardosi o modestă locuință, al cărei proprietar căutase să-și construiască o locuință mai sănătoasă cu mijloace atât de modeste. Acest amănunt ne interesează și din punct de vedere al intensului schimb comercial: cit de numeroase trebuie să fi fost astfel de vase de vin și de ulei, dacă un modest locuitor al orașului putea avea la îndemână peste o mie de astfel de resturi de vase pentru a-și pardosi în chip atât de ingenios locuința.

Cît privește epoca tîrzie romană, ea a căpătat în ultimul timp — datorită săpăturilor efectuate între 1949 și 1956 — precizări arheologice și istorice relativ bogate. Au apărut astfel la iveală două importante sectoare comerciale și meșteșugărești, cu ateliere metalurgice și brutării, cu numeroase prăvălii mai mari sau mai mici, care formau prin secolul IV—VI e.n. un cartier deosebit de important în partea de sud a cetății. Acest sector, adăugat mai tîrziu cetății, prin lărgirea spre sud a incintei clădite la începutul secolului al IV-lea și refăcută în cursul secolului al V-lea e.n., acoperă o regiune joasă din spatele termelor romane. Edificiile clădite în acest cartier sînt împărțite în grupuri separate de două stradele paralele și

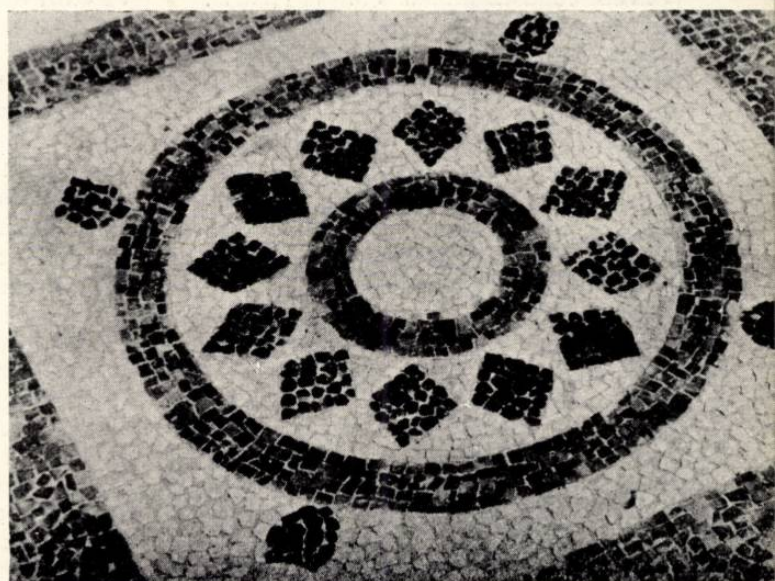
1. Bazilica cea mare din cartierul de vest al orașului, datînd din secolul al VI-lea e.n.
2. Figurină de teracotă simbolizînd pe Afrodita, descoperită în săpăturile de la templul grec
3. Amfore de tip arhaic depuse ca «ex-voto» în subsolul templului grec (secolul al V-lea î.e.n.)
4. Fragment arhitectonic decorat cu ove, folosit ca material de construcție în zidul hellenic
5. Mozaic din thermele romane (reconstituit)

3

4

5

Termele romane: una din intrările în tepidarium

delimitate spre nord de o stradă pavată cu lespezi mari de piatră. Construite în cursul secolului al VI-lea, după sistemul unor *insulae* romane, toate aceste edificii din epoca finală a orașului au fost utilizate, fie ca ateliere — s-au identificat un atelier metalurgic și o brutărie — fie ca prăvălii cu depozite mari de grâne păstrate în chiupuri de mari dimensiuni (*dolia*).

În partea de apus, imediat lângă zidul cel mare al cetății, au fost descoperite, între 1921 și 1943, mari edificii cu caracter public, datînd în marea lor majoritate din secolul V—VI e.n. Două dintre ele — o bazilică și un edificiu comercial — ne dau o imagine sugestivă despre ceea ce însemna, chiar în ultimul veac de viață urbană la Histria, efortul constructiv și problemele de urbanistică ale acestui centru periferic al imperiului. Primul dintre aceste monumente reprezintă bazilica cea mai impunătoare cunoscută pînă acum la Histria. Ușor asimetrică și de formă rectangulară (latura de est 25,75 m, latura de vest 24,80 m, latura de nord 12,62 m, latura de sud 12,70 m), clădirea este construită din blocuri inegale de șist verde și de calcar, tăiate regulat numai pe partea lor exterioară și legate cu mortar simplu de var. Peretele dinspre vest al bazilicii este în întregime alipit zidului incintei. Chiar imediat îndărătul blocurilor acestui perete începe, lipit de acesta, embletonul zidului de incintă, care, în acest sector, este lipsit de paramentul său propriu. Fața interioară a incintei este astfel înlocuită de peretele de vest al bazilicii însăși. Că este așa, o dovedește și faptul că la colțul dinspre nord al acestui perete, la înălțimea de 2,10 m de la baza zidului, apare un rînd de trei cărămizi (0,18 m) suprapuse pe o lungime de 4,30 m,

care continuă pe alți 3,35 m și pe perețele de nord. Prezența acestui strat de cărămizi, frecvent în sistemul de construcție mai vechi de la Histria, dovedește pe deplin că, în acest sector, zidul de incintă a folosit ca parament interior peretele de vest al bazilicii. Un alt element care confirmă această concluzie este grosimea mai redusă a zidului de vest al incintei, imediat înainte de colțul pe care-l fac pereții de nord și vest ai bazilicii. Diferența de grosime a zidului cetății în sectorul bazilicii reprezintă tocmai grosimea peretelui său de vest care sporea în acest punct rezistența generală a incintei. Constatarea aceasta nu e lipsită de însemnătate, atît pentru situarea cronologică a monumentului, cît și pentru considerarea eventualelor remanieri pe care le-a suferit el în ultimele veacuri ale istoriei orașului Histria.

Cel de-al doilea monument (secolul VI e.n.) din acest cartier — o sală absidală, precedată de o cameră intermediară oblongă și de o serie de boxe pentru vinzarea produselor — *tabernae* — ne interesează prin caracterul strict comercial pe care-l prezintă, atît prin economia spațiului construit, cît și prin felul în care au fost dispuse și refăcute zidurile interioare.

Cît privește cartierul situat spre lac, pe latura de răsărit a cetății, el a constituit întotdeauna cartierul cel mai bogat și cel mai frumos reprezentat din punct de vedere arhitectonic. Două construcții de mari proporții, așezate în cea mai frumoasă poziție a orașului, au fost complet dezgropate în ultimele campanii. Prima dintre ele reprezintă o bogată locuință particulară cu numeroase încăperi dispuse în jurul unei curți centrale împodobite cu coloane. O scară de piatră stă mărturie că acest edificiu,

apartînînd unui bogat proprietar, avea încă un etaj. Cea de-a doua construcție este însă fără îndoială un edificiu public. Un prag masiv de marmură, numeroase încăperi pavate cu blocuri imense de piatră, o cameră terminată în partea de răsărit printr-o absidă — probabil o sală de judecată sau o sală de rugăciuni interioară — toate aceste elemente ne fac să credem că avem de-a face cu un important edificiu public din veacul al VI-lea e.n.

Aspectul arheologic care rezultă și din cercetările mai vechi și mai noi ale acestei perioade ne oferă imaginea unui oraș cu o intensă viață urbană. Din nefericire, cunoaștem încă prea puține lucruri din epoca romană imperială, adică tocmai din epoca în care, la adăpostul *limesului* roman, oligarhia histriană a avut un lung răgaz de două veacuri și jumătate spre a da o nouă strălucire acestui străvechi centru grec. Inscriptiile ne vorbesc de numeroase temple: materiale arhitectonice, utilizate ca materiale de construcție în zidul de incintă, reconstruit după dezastrul din 248 e.n., stau mărturie pentru măreția templelor, a teatrului sau a altor edificii publice. Putem astăzi studia doar băile romane — *thermae* — care s-au păstrat în parte lângă zidul de incintă. Ridicat în secolul al III-lea e.n., probabil în epoca Severilor, edificiul, ocupînd o suprafață de circa 800 m² — construit după toate regulile arhitecturii romane — a suferit cel puțin trei remanieri între secolele III—IV e.n. După cea de-a treia refacere e mai mult decît probabil că edificiul nici nu a mai servit scopului său inițial. Întreg edificiul termelor se împarte în două părți, fiecare cu funcțiunea sa. Partea de la nord cuprinde sălile de acces și de distracție a publicului, partea de la sud cuprinde camerele cu funcțiune termală propriu-zisă: *tepidarium*, *caldarium*, *laconicum* și *apodyterium*. Zidurile sînt uniform construite numai la temelie. Partea lor superioară se compune din elemente variate ca material și tehnică. În cea mai mare parte a lor, aceste ziduri sînt construite după sistemul roman denumit *opus listatum*: două rînduri de piatră separate de șase rînduri de cărămizi legate cu un mortar de var cu fragmente de cărămidă pisată. Pilaștrii angajați în zid sînt construiți după același sistem. În partea de nord a sălii mari a termelor s-au mai păstrat trei boxe decorate cu un frumos mozaic în culori, cu motive geometrice și florale, aparținînd primei faze de construcție a edificiului.

Sînt desigur și alte multe aspecte care pot reține atenția și interesul nostru din istoria atît de bogată a Histriei. Acest Pompei al țării noastre ascunde încă multe lucruri care așteaptă să fie cercetate. Nu e deci de mirare că în planul de lucru al Institutului de arheologie, cetatea Histria își va mai păstra, pentru multă vreme încă, locul important pe care-l merită prin bogăția documentelor care au apărut la lumină în cercetările de pînă acum.

DIN EXPOZIȚIA
DE ACUARELE, DESENE
ȘI FOTOGRAFII EXECUTATE
DE ARHITECTI IN ANUL 1957

Lucrări premiate

1. ÎN PARCUL STALIN
Desen în tuș, arb. Dumitru Papacostantin
2. SIBIU — SCARA DIN PIAȚA MICĂ
Acuarelă, arb. Constantin Voiculescu
3. DIN SIGHIȘOARA
Tempera, arb. Radu Cosma

3

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR
DIN R.P.R.

CONFERINȚE — Marți 25 martie a.c. s-a deschis la Casa Arhitectului ciclul de conferințe organizat în colaborare cu Comisia de acustică a Academiei R.P.R. Cuvântul introductiv a fost rostit de acad. prof. D. Marcu, președintele Uniunii Arhitecților din R.P.R. Au urmat conferințele ing. A. Necșulea, «Forme și dimensiuni în acustica sălilor» și ing. M. Grumăzescu, «Criterii acustice și mijloace de exprimare arhitecturală».

În cadrul aceluiași ciclu, marți 8 aprilie a.c. au vorbit tov. arh. M. Ricci despre «Acustica teatrelor și auditoriilor», arh. L. Garcia despre «Acustica sălilor de concert și de operă» și conf. Gh. Giurgea despre «Cercetarea pe machete a acusticii unei săli». Arh. V. Smighelschi a prezentat cu ajutorul unui magnetofon înregistrări acustice din diferite săli de spectacol.

Marți 22 aprilie a.c. arh. S. Bortnovski a vorbit despre «Acustica studiourilor de radio și televiziune», ing. A. Bielusiți despre «Acustica sălilor de cinematograf», și prof. M. Marinescu despre «Sonorizarea sălilor de spectacol». Toate aceste conferințe s-au bucurat de participarea unui public numeros.

*

La Casa Arhitectului a continuat să se desfășoare ciclul de expuneri organizat în colaborare cu Societatea pentru răspândirea științei și culturii în vederea popularizării problemelor de arhitectură în rândul maselor. Miercuri 12 martie a.c. a vorbit arh. Gh. Curinschi despre «Bisericele pictate din nordul Moldovei»; a urmat o prezentare de diapozitive. Miercuri 19 martie a.c., arh. G. Petrașcu a vorbit despre «Elementele de arhitectură clasică greco-romană pe teritoriul țării noastre». În ziua de 26 martie a.c., arh. D. Teodorescu a prezentat o serie de diapozitive colorate din «Arhitectura populară din regiunea Craiova», iar în ziua de 2 aprilie a.c., arh. S. Julman a prezentat diapozitive cu vederi și monumente din «Sighișoara». La 16 aprilie a.c., arh. Gh. Curinschi a ținut conferința «Cum s-a dezvoltat creația arhitecturală a poporului român din cele mai vechi timpuri și pînă azi». Miercuri 30 aprilie, arh. C. Roguschi a prezentat o serie de diapozitive colorate cu vederi și monumente din Sibiu.

EXPOZIȚII — În luna martie a.c. a fost deschisă la Casa Arhitectului expoziția «Aspecte din R. Cehoslovacă», cuprinzînd fotografii realizate de arh. V. Iorga cu ocazia unei călătorii de studii întreprinsă în cadrul schimburilor efectuate între Uniunea Arhitecților din R.P.R. și Uniunea Arhitecților din R. Cehoslovacă. «Expoziția retrospectivă de acuarele și desene» a arh. I. Nămescu, cuprinzînd cca. 50 de lucrări executate în țară și străinătate, a fost deschisă la Casa Arhitectului între 20 martie și 20 aprilie. Între 20 și 28 aprilie a.c., tot la Casa Arhitectului a fost deschisă expoziția arh. S. Singer «Schife de călătorie» cuprinzînd acuarele și desene executate în diferite călătorii prin țară.

DIN ACTIVITATEA CERCURILOR U. A.

În vederea pregătirii plenarei a V-a a U.A. cercul din I.P.C.I. a organizat în ziua de 14 martie a.c., în cadrul adunării generale de alegere a noului birou al cercului, o discuție asupra problemelor locale de creație. Au luat cuvîntul numeroși arhitecți și ingineri, printre care: arh. M. Enescu, care a vorbit, printre altele, despre preponderența utilului în munca de creație și despre superficialitatea cu care unii cercetează documentația străină; arh. I. Glückman, a cerut ca sarcina organizării spațiului în arhitectura industrială să revină tot arhitectului, ca și în arhitectura civilă;

arh. T. Sassu, s-a ocupat de cîteva probleme cu caracter organizatoric; arh. G. Mohr a subliniat necesitatea cunoașterii procesului de producție de către arhitecții din sectorul industrial; arh. L. Aldan a vorbit despre specializarea arhitectului, specializare care nu trebuie dusă la extrem, pentru a nu cădea în rutină; arh. L. Axelrad, criticînd poziția estetizantă a unor arhitecți, a subliniat că arhitectura este nu numai o problemă de inspirație, ci și o problemă de muncă; ing. W. Brener a vorbit despre colaborarea dintre arhitecți și ingineri; ing. S. Anghelescu a subliniat rolul important al arhitectului în construcțiile industriale; arh. D. Iovănescu a vorbit despre rolul important al poziției proprii a arhitectului în munca de creație. Arh. I. Silvan, delegat al comitetului de conducere al U.A., și-a exprimat mulțumirea sa pentru faptul că din discuție au reieșit numeroase idei, care vor folosi ca material plenarei a V-a a Uniunii Arhitecților.

CONSĂTUIREA TINERILOR ARHITECȚI

Sub egida conducerii Institutului de arhitectură «Ion Mincu», a Departamentului de Arhitectură și Urbanism și a Uniunii Arhitecților din R.P.R., în zilele de 18 și 19 aprilie a.c. a fost organizată la Institutul de arhitectură «Ion Mincu» din București o consătuire cu arhitecții tineri, absolvenți din ultimii ani, care lucrează în institutele regionale de proiectare din țară. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. arh. N. Lupu, directorul institutului, care a arătat scopul consătuirii: verificarea rezultatelor învățămîntului de arhitectură în practica de proiectare, greutățile care au trebuit să fie învinse și lipsurile constatate eventual în pregătirea tinerelor cadre în timpul studiilor din institut. Tov. prof. arh. N. Lupu și-a exprimat satisfacția pentru rezultatele obținute de arhitecții din I.R.P.-uri și a salutat călduros, în numele institutului, pe participanții la consătuire.

A urmat apoi cuvîntarea tov. prof. arh. M. Locar, director general în D.A.U. și membru în biroul U.A., care a prezentat un referat despre activitatea de proiectare din I.R.P.-uri, arătînd că deși aceste institute funcționează numai de un an de zile, ele fac față cu seriozitate sarcinilor ce le-au fost încredințate. Vorbitorul a subliniat mai departe importanța I.R.P.-urilor, care contribuie la lichidarea exceselor în centralismul administrativ, rolul lor, sistemul de organizare și aportul adus de tinerii arhitecți care formează majoritatea proiectanților din aceste institute. Tov. prof. arh. M. Locar a evidențiat realizările pozitive ale acestor cadre tinere, dînd nenumărate exemple, realizări care au făcut ca I.R.P.-urile din cele 16 regiuni ale țării să funcționeze ca organizații vii, cu un puternic spirit de inițiativă și cu o mare capacitate de cuprindere a problemelor complexe. D-sa a urât apoi tinerilor arhitecți succese în muncă, pentru a contribui la construirea socialismului în patria noastră.

Cu ocazia acestei consătuiri a fost organizată la Institutul de arhitectură «Ion Mincu» o expoziție de proiecte realizate de tinerii arhitecți din I.R.P.-uri. Departamentul de Arhitectură și Urbanism din Ministerul Construcțiilor și Materialelor de Construcții și Fondul de arhitectură au premiat cele mai bune proiecte executate de următorii arhitecți: Liviu Niculiu (regiunea Bacău), Magda Terdik (regiunea Baia Mare), Ileana Dobre, Nicolae Litvin (regiunea Cluj), Șerban Manolescu (regiunea Constanța), Tamara Tarcă (regiunea Craiova), Adrian Dolinescu (regiunea Iași), Nicolae Niculin (regiunea Oradea), Ștefan Iojică, Maria Belu (regiunea Pitești), Marinela Daia (regiunea Ploiești), Constantin Voiciulescu, Ion Rădăcină (regiunea Stalin), Aurel Sirbu, Miloș Cristea (regiunea Timișoara), Lucian Popescu (Regiunea Autonomă Maghiară).

MATERIALE ȘI METODE
DE CONSTRUCȚIE

Ghințberg A. S. — TIPIZAREA ÎN PROIECTAREA CLĂDIRILOR DE LOCUIT EXECUTATE PE CALE INDUSTRIALĂ

(traducere din limba rusă)
București, Editura Tehnică, 1956
202 pagini, 12 tabele, 132 figuri

Cartea tratează despre principiile de proiectare a clădirilor de locuit cu multe etaje, pe baza folosirii secțiilor tip și a detaliilor și elementelor standardizate, precum și despre unele principii generale de proiectare a clădirilor.

Autorul generalizează experiența din ultimii ani a institutului de proiectare «Lenproiekt» în domeniul elaborării pe bază de tipizare a proiectelor de clădiri de locuit din Leningrad.

Hart Franz — SKELETTBAUTEN
Construcții cu schelet

München, Editura G.D.W. Callwey, 1956
104 pagini, cca. 150 figuri și fotografii

În această lucrare sînt prezentate o serie amplă de clădiri realizate cu schelet de beton armat și metalic, în toate colțurile lumii, începînd de la sfîrșitul secolului trecut și pînă în zilele noastre.

Sînt reproduse planuri, fațade, detalii și fotografii.

Bibl. C.D.T. C. 1207

Gatz Konrad, Hierl Fritz — TREPPEN + TREPPENHÄUSER

Scări și case de scări

München, Editura Georg D. W. Callwey, 1954
252 pagini, cca. 400 fotografii

Lucrarea conține o serie de considerații asupra proiectării scărilor și caselor de scări, precum și numeroase exemple de realizări.

În prima parte se prezintă: elementul artistic în construcția scărilor; scara în ansamblul edificiului; condițiile fundamentale de construcție; stilul actual în construcția scărilor.

În cadrul exemplelor sînt prezentate scări drepte și în melc, libere și încastrate, scări interioare și exterioare, făcînd parte din fațade, scările din grădini și încadrarea lor în peisaj.

Bibl. M.C.M.C. 21944

Institutul de documentare tehnică —
PROBLEME TEHNICO-ECONOMICE
ALE PREFABRICATELOR
ÎN CONSTRUCȚII

Lucrare întocmită de inginer C. Dinu
București, Editura I.D.T., 1957
110 pagini, 10 tabele

Lucrarea conține patru mari capitole, și anume: Eficacitatea economică a sistemului de construcție cu prefabricate; Premisele și dificultățile aplicării prefabricatelor în construcții; Din experiența aplicării sistemului de construcții prin prefabricate; Tendințele în viitor în industrializarea construcțiilor prin prefabricate.

Prin conținutul ei, lucrarea se adresează unui cerc larg de participanți la elaborarea proiectelor de construcții din toate sectoarele.

LES BETONS LÉGERS
Betoanele ușoare

Bruxelles, Editura centrului de informație al industriei de ciment din Belgia, 1955
62 pagini, 85 figuri

Volumul este precedat de o introducere cu privire la clasificarea betoanelor; apoi, în 3 capitole, sînt descrise și ilustrate:

1. Compoziția și fabricarea betoanelor ușoare.
2. Caracteristicile betoanelor ușoare.
3. Folosirea betoanelor ușoare.

Bibl. C.D.T. C. 1215

КОНКУРС НА ЛУЧШИЙ ПРОЕКТ ПО АРХИТЕКТУРЕ И ГРАДОУСТРОЙСТВУ ДЛЯ СОЗДАНИЯ АНСАМБЛЯ ДОМОВ ОТДЫХА В МАМАИЕ (стр. 2). Под этим заглавием представлены результаты конкурса, организованного Союзом Архитекторов РНР и Департаментом архитектуры и градостроительства Министерства строительства и стройматериалов в связи с созданием зоны отдыха на участке территории курортной местности Мамайя на черноморском побережье, к северу от Констанцы. Согласно программе в зону отдыха должны войти гостиницы и виллы, рассчитанные примерно на 4.000 отдыхающих и 400 человек обслуживающего персонала, а также магазины, рестораны-столовые, клубы, летний театр и необходимые установки городского благоустройства.

Показана программа конкурса, условия участия в нем, состав жюри и результаты конкурса.

ОБРАЩЕНИЕ ВСЕСОЮЗНОГО СОВЕЩАНИЯ СОВЕТСКИХ СТРОИТЕЛЕЙ (стр. 17). Содержит выдержки из принятого Всесоюзным Совещанием строителей Обращения. Совещание было организовано Центральным Комитетом К.П.С.С. и Советом Министров С.С.С.Р. в Москве от 10-го по 14-го апреля с. г.

ЖИЛИЩНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Вирджил Ницлеску, арх. Ганс Гросс — **МНОГОКВАРТИРНЫЙ ДОМ НА КАЛЯ ПЛЕВНЕЙ — ВУХАРЕСТ** (стр. 18). В порядке перепланировки Бухареста проектировщики разработали детальный проект зоны, в которой расположен дом.

В текущих схемах группировки квартир, обслуживаемых лестницами, проектировщики старались найти более элегантное решение — оставаясь, конечно, в пределах технико-экономических коэффициентов, для самих квартир и для доступа к ним. Намечено построить вестибюль, отделенный от лестницы застекленной стеной; из вестибюля проходят в квартиры. Каждая квартира рассчитана на размещение четырех человек. Площадь рационально использована. Главное помещение — большая комната с широкой лоджией, выходящей на фасад; в глубине спальня ниша. Комната поменьше предназначена для детской.

ПРОМЫШЛЕННАЯ АРХИТЕКТУРА

Арх. Родика Бранку, арх. Николае Петрашину, арх. Эдгар Вальтер — **МЕБЕЛЬНАЯ ФАБРИКА «УЧЕКОМ» В БУХАРЕСТЕ** (стр. 20). Мебельная фабрика «УЧЕКОМ» в бухарестском районе Милитарь будет включена в будущую индустриальную зону. Размещенная вдоль магистрали она будет оснащена передовой техникой и механизирована.

В ансамбль фабрики входят: производственный цех, связанный с сушильной, склад готовой продукции и отгрузочная эстакада, подсобные постройки и складские помещения для сырья.

ТЕОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

Арх. Г. Минервин, арх. М. Федоров — **ОБ ЭСТЕТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВАХ МАССОВОГО СТРОИТЕЛЬСТВА** (стр. 23), статья, переведенная с русского, из журнала «Архитектура СССР», № 2/1958 г.

ИСТОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

Акад. Эмиль Кондураки — **ИСТРИЯ, СТАРЕЙШИЙ ГОРОД НА ТЕРРИТОРИИ НАШЕЙ РОДИНЫ** (стр. 26). Понтийский город Истрия, основанный в середине VII века д.н.э. выходцами из Милета, познал еще в начале VI д.н.э. огромный расцвет благодаря все более оживленной торговле, которую вели его торговцы с городами Малой Азии.

Автор статьи приводит важнейшие из результатов раскопок, произведенных в период 1949—1957 гг.

С целью пополнить многочисленные пробелы в нашей документации были частично заброшены поверхностные раскопки; усилены сосредоточились главным образом на глубинных раскопках, которым предстояло открыть исследователям вплоть до последних археологических слоев старинной милетской колонии. В результате этих работ был обнаружен целый квартал частных домов древней и эллинистической эпох (VI—I вв. д.н.э.), а также и священная зона города, расположенная на берегу моря. Здесь были открыты развалины храма, по всей вероятности, богини Афродиты (V век д.н.э.), а также и мраморные остатки великолепного храма, построенного в III в. д.н.э. на средства одного купца из Фасиса. В последние годы обнаружены еще три городские стены, относящиеся к эпохе эллинистического господства и к эпохе римского владычества. Квартал публичных зданий и частных домов обнаружен также и в восточной зоне города, где в последнем периоде его существования, в VI веке нашей эры, проживали богатые землевладельцы.

ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО

ВЫСТАВКА АКВАРЕЛЕЙ, РИСУНКОВ И ФОТОГРАФИЙ, ВЫПОЛНЕННЫХ АРХИТЕКТОРАМИ В 1957 ГОДУ (стр. 31). Под этой рубрикой помещены репродукции нескольких премированных или особо отмеченных на выставке работ.

ХРОНИКА (стр. 32). Информация о деятельности Союза Архитекторов РНР в апреле 1958 года.

БИБЛИОГРАФИЯ (стр. 32).

CONCOURS D'ARCHITECTURE ET D'URBANISME DANS LE BUT DE RÉALISER DES ENSEMBLES DE MAISONS DE REPOS À MAMAIA (p. 2) On présente les résultats du concours organisé par l'Union des Architectes de la R.P.R. et le Département d'architecture et urbanisme du Ministère des Constructions et Matériaux de Constructions, pour l'aménagement, comme zone de repos, d'une portion du territoire de la localité de Mamaia, située sur le littoral de la Mer Noire, au nord de Constantza. Conformément au programme, cette zone devait comprendre: des hôtels et des villas pour environ 4000 visiteurs et un personnel de service comptant environ 400 membres, ainsi que des magasins, des restaurants-cantines, des clubs, un théâtre en plein air et les aménagements urbanistes nécessaires.

On présente le programme du concours, les conditions de participation, la composition du jury ainsi que les résultats obtenus par suite des décisions de celui-ci.

L'APPEL DE LA RÉUNION UNIONALE DES CONSTRUCTEURS SOVIÉTIQUES (p. 17) comprend des extraits de l'appel adopté à la fin de la réunion unionale des constructeurs, réunion organisée par le Comité Central du P.C.U.S. et du Conseil des Ministres de l'U.R.S.S., à Moscou entre les 10 et 14 avril a. c.

LOGEMENTS

Virgil Nijulesco, Hans Gross, architectes — **BLOC DE LOGEMENTS SUR LA CALEA PLEVNEI — BUCAREST** (p. 18). Dans le cadre du plan de systématisation de la Capitale, les architectes élaborant les projets ont établi une étude de détail afférente à la zone où ce bloc est emplanté.

Dans les schémas courants de groupement des appartements desservis par des escaliers, les auteurs des projets se sont efforcés — tout en se maintenant dans les limites des coefficients technico-économiques — de donner une solution plus élégante tant à l'accès aux appartements qu'à l'appartement même. C'est ainsi qu'on a conçu un hall séparé par une cloison vitrée de l'escalier par lequel on accède aux appartements. La projection de l'appartement est telle qu'il puisse être habité effectivement, grâce à une judicieuse utilisation de l'espace, par 4 personnes; le noyau en est constitué par la living-room comportant du côté de la façade une loggia largement dimensionnée et au fond de la pièce, une niche pouvant être utilisée en guise de dortoir. La petite chambre est réservée aux enfants.

ARCHITECTURE INDUSTRIELLE

Rodica Vranco, Nicolae Petraşino, Edgar Walter, architectes. — **FABRIQUE DE MEUBLES UCCECOM À BUCAREST** (p. 20). La fabrique de meubles UCCECOM emplantée dans le quartier Militari de Bucarest, sera englobée dans une future zone industrielle s'étendant tout le long d'une artère importante, et elle correspondra à une technique et à une mécanisation avancées.

Le complexe comporte: une halle de fabrication liée à une salle de séchage et comprenant également le dépôt pour les produits finis muni d'une rampe d'expédition — ainsi que des constructions auxiliaires et des dépôts pour la matière première.

THEORIE DE L'ARCHITECTURE

G. Minervin, M. Fedorov, architectes. — **À PROPOS DES QUALITÉS ESTHÉTIQUES DES CONSTRUCTIONS DE MASSE** (p. 23) — traduction d'un article extrait de la revue «L'architecture de l'U.R.S.S.», no. 2/1958.

HISTOIRE DE L'ARCHITECTURE

Académicien Emil Condurachi — **HISTRIA, LA PLUS ANCIENNE CITÉ DE NOTRE PAYS** (p. 26). La cité pontique d'Histria, fondée vers le milieu du VIIe siècle a.n.é. par les colons grecs originaires de Milet, connu, dès le début du siècle suivant, un grand essor qui s'explique avant tout par le commerce de plus en plus intense que ses négociants effectuaient avec les habitants de la Dobroudja et avec les villes d'Asie Mineure.

L'auteur présente quelques résultats parmi les plus importants obtenus par suite des fouilles effectuées de 1949 à 1957.

Afin de combler les nombreuses lacunes de nos connaissances, on a abandonné en partie les recherches de surface, en essayant de pénétrer jusqu'aux dernières couches archéologiques de la vieille colonie milésienne. C'est ainsi que l'on aboutit à débayer tout un quartier d'habitations privées de l'époque archaïque et hellénique (VIe—I^e siècles a.n.é.), ainsi que la zone sacrée de la ville, située au bord de la mer. On y découvrit les ruines d'un temple dédié probablement à Aphrodite (Ve siècle a.n.é.), ainsi que les fragments en marbre d'un magnifique temple du IIIe siècle a.n.é., élevé aux frais d'un négociant de Thasos. Trois nouvelles enceintes découvertes ces derniers temps, datent de l'époque hellénique et romaine. Un quartier d'édifices publics et privés fut également découvert dans la zone Est de la ville qu'habitèrent pendant la dernière époque de la ville au VIe siècle de notre ère, les riches propriétaires terriens.

ARTS PLASTIQUES

L'EXPOSITION D'AQUARELLES, DE DESSINS ET DE PHOTOGRAPHIES EXÉCUTÉS PAR DES ARCHITECTES AU COURS DE L'ANNÉE 1957 (p. 31). — L'article comprend une série de reproductions d'ouvrages ayant obtenu des Prix ou des Mentions dans le cadre de l'exposition annuelle des architectes.

CHRONIQUE (p. 32) fournissant des renseignements sur l'activité de l'Union des Architectes de la R.P.R., au cours du mois d'avril 1958.

BIBLIOGRAPHIE (p. 32).

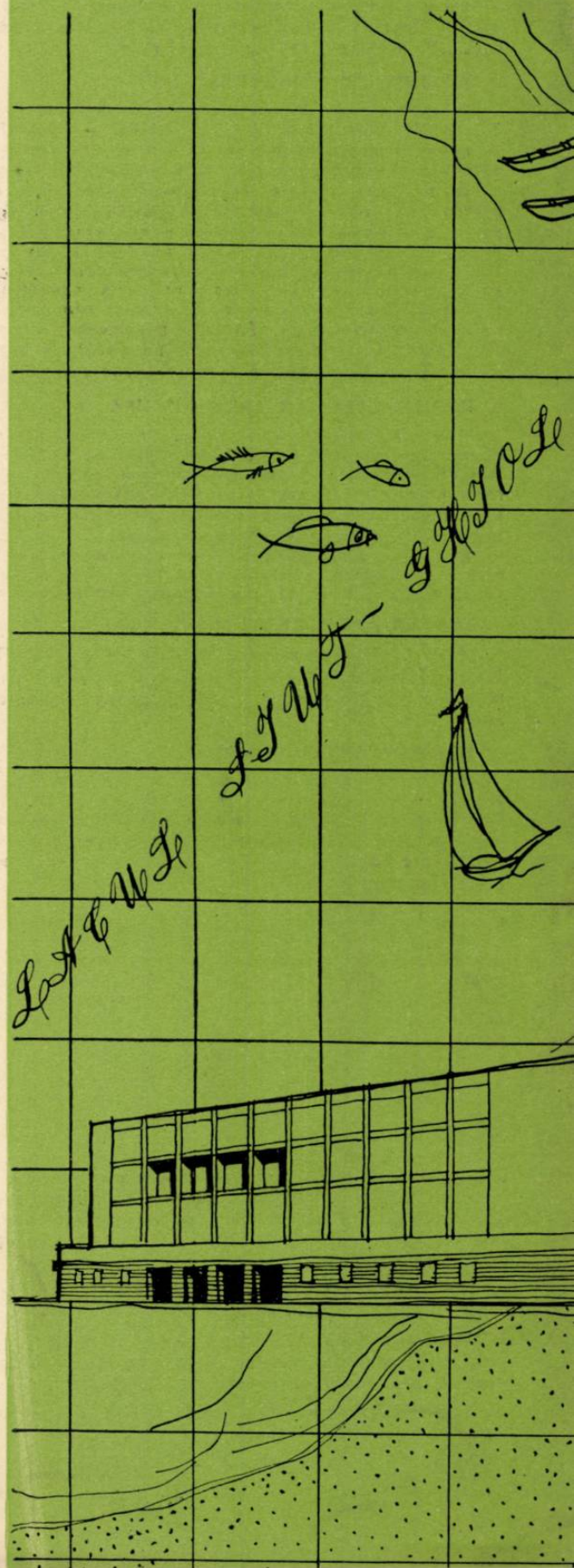
ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI STR. EPISCOPIEI NR. 9
TELEFON: REDACȚIA — 3.98.80 — ADMINISTRAȚIA — 4.61.65 —
ABONAMENTELE SE POT FACE LA:
— UNIUNEA ARHITECȚILOR DIN R. P. R. — CABINETUL DE
ARHITECTURĂ — BUCUREȘTI, STRADA EPISCOPIEI NR. 9.
— TOATE OFICIILE POȘTALE DIN ȚARĂ, FACTORII POȘTALE ȘI
DIFUZORII VOLUNTARI DIN INSTITUȚII ȘI ÎNȚEPRINDERI
NUMERELE VECHI SE POT PROCURA LA ADMINISTRAȚIA REVISTEI

Lei 15

I. P. 4, București

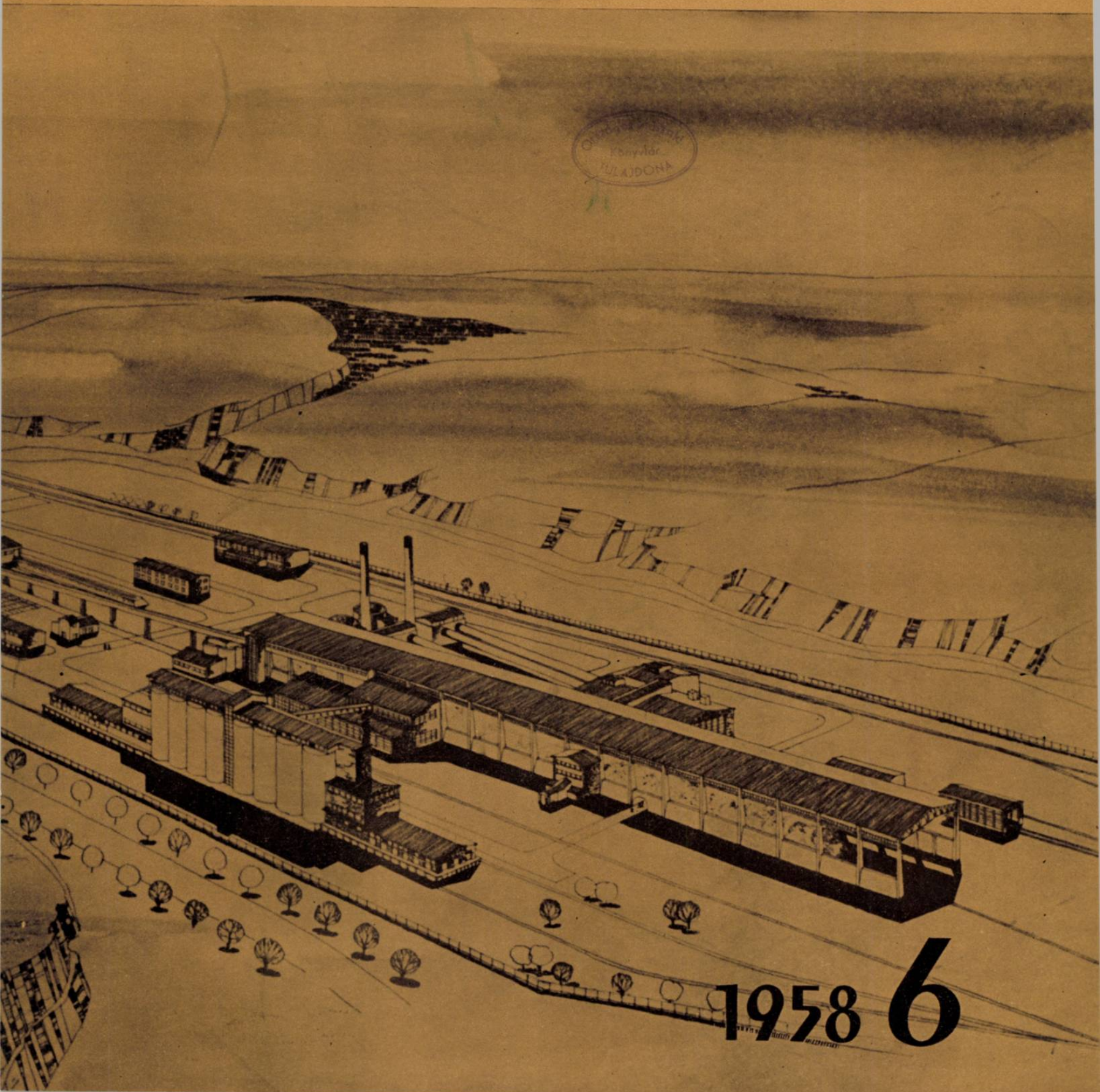

E 1689

KAT

ARCHITECTURA

R P R

1958 6

AS 11-11-11

RECEIVED
JAN 11 1911
U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

RECEIVED
JAN 11 1911
U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

ARHITECTURA

R P R

ORGAN AL UNIUNII
ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

S U M A R

REDUCEREA COSTULUI LOCUINȚELOR — SARCINĂ PRINCIPALĂ A ARHITECȚILOR 2

L O C U I N Ț E

Arh. C. Crișan, arh. A. Tofan
BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA BRUTUS..... 4

Arh. V. Agent, arh. M. Zaharia, arh. R. Macry
BLOC DE LOCUINȚE PENTRU SALARIAȚII C.F.R. 5

Arh. L. Karczag, arh. Fl. Trișcu
BLOC DE LOCUINȚE LA CLUJ 6

ARHITECTURA INDUSTRIALĂ

Arh. I. Glückman, arh. I. Grigorescu, arh. I. Găleşanu
O FABRICĂ DE CIMENT ÎN COREEA 8

DIN ACTIVITATEA INSTITUTELOR REGIONALE DE PROIECTARE

Arh. T. Cocheci, arh. N. Pruncu
O PRIMĂ ETAPĂ DE PROIECTARE LA I. R. P.
CRAIOVA..... 12

Arh. L. Fusaru
BLOC DE LOCUINȚE LA TURNU SEVERIN 13

Arh. P. Simionescu, arh. L. Fusaru
BLOC DE LOCUINȚE LA CRAIOVA 14

Arh. N. Pruncu
PAVILION T.B.C. LA CRAIOVA 15

Arh. T. Tarcă
UN CARTIER DE LOCUINȚE UNIFAMILIALE LA
CARACAL 16

Ing. P. Dibernardo
FABRICĂ DE PÂINE LA TG. CĂRBUNEȘTI..... 16

P R O I E C T A R E A T I P

Arh. I. Șerban, arh. S. Daniel, arh. A. Ghelber
STUDIU DE LOCUINȚE PENTRU MEDIUL RURAL 18

T E O R I A A R H I T E C T U R I I

G. Borisovski
ORDINUL CLASIC ȘI CONTEMPORANEITATEA 24

★

CONSFĂȚUIREA UNIONALĂ A CONSTRUCTO-
RILOR DIN U. R. S. S..... 27

P L A S T I C A

Arh. V. Iorga, arh. J. Nămesu
EXPOZIȚII LA CASA ARHITECTULUI 30

B I B L I O G R A F I E

C R O N I C A

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR
DIN R.P.R. 32

INFORMAȚII U.I.A..... 32

1958

6

ANUL VI Nr. 6 (49)
IUNIE 1958

REDUCEREA COSTULUI

Linia Partidului Muncitoresc Român, de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii, își găsește o vie expresie, printre altele, și în amploarea din ce în ce mai mare pe care a luat-o activitatea de construcții de locuințe. An de an se alocă fonduri mereu mai importante, atât pentru investiții în noi locuințe și pentru dotări gospodărești și social-culturale, cât și pentru întreținerea fondului locativ administrat de sfaturile populare. De asemenea, pentru deservirea noilor construcții, cât și pentru îmbunătățirea deservirii celor existente, se execută importante lucrări edilitare de canalizare, alimentare cu apă, cu gaz metan, cu energie electrică etc.

În institutele de proiectare se desfășoară o bogată activitate creatoare. În ultima vreme, sarcinile arhitecților și ale celorlalți proiectanți au crescut simțitor. Activitatea crescândă de construcții de locuințe în întreaga țară necesită un număr din ce în ce mai mare de proiecte. Ele se întocmesc într-un ritm deosebit de rapid și trebuie să se încadreze, ca orientare, în acțiunea complexă ce se duce pentru reducerea costului locuințelor.

Cu toate realizările obținute, în sectorul construcției de locuințe se manifestă încă o serie de lipsuri care fac ca fondurile investite să nu fie folosite cu eficacitate maximă. Datorită unor lipsuri ale proiectării și execuției, costul locuințelor este încă foarte ridicat. Reducerea costului locuințelor va da posibilitatea ca din aceleași investiții să se construiască mai multe apartamente. Aceasta este una dintre principalele căi ale rezolvării greutăților existente încă în problema locuințelor. Tocmai de aceea, recent, unele comitete regionale și orașenești de partid au analizat — în ședințe plene — problemele construcției de locuințe și au stabilit sarcina reducerii simțitoare a prețului de cost, fixând totodată și măsuri concrete în această privință.

Rezerve importante care pot fi folosite pentru reducerea costului locuințelor se află în sectorul execuției și al producției de materiale de construcție. Costul unor materiale și al prefabricatelor de beton armat se menține la un nivel prea ridicat, ceea ce duce la scumpirea construcțiilor. La același rezultat contribuie și distanțele mari de aprovizionare și nenumărate transporturi inutile ale materialelor. Aprovizionarea neritimică cu materialele necesare împiedică de multe ori organizarea rațională a procesului de producție pe șantier, ducând la folosirea incompletă a timpului de lucru al muncitorilor și a capacității utilajelor. Proasta gospodărire a materialelor de construcții și instalații, precum și manipulările defectuoase de pe unele șantiere duc la risipă de materiale și, implicit, la creșterea costului lucrărilor. Fără îndoială că remedierea unor asemenea deficiențe, ca și a altora ce dăinuie încă în producția de materiale și în execuția construcțiilor, sint în măsură să contribuie simțitor la reducerea costului construcțiilor.

Pe lângă acestea, însă, o cale foarte eficace pentru atingerea aceluiași scop este proiectarea, și aici arhi-

LOCUINȚELOR—SARCINĂ PRINCIPALĂ A ARHITECȚILOR

tecții au un rol important. Problema reducerii costului construcțiilor în general și al construcțiilor de locuințe îndeosebi, reprezintă una dintre sarcinile principale ale activității arhitecturale în momentul de față. Așa se explică și amploarea și seriozitatea discuțiilor ce au avut loc în jurul acestei chestiuni în ședința lărgită a comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților din 18—19 iunie a.c., care a avut înscrisă în ordinea de zi problema reducerii costului în construcțiile de locuințe. Arhitecții, filialele și cercurile U.A. din întreaga țară au datoriat să contribuie cu toată capacitatea la îndeplinirea acestei sarcini.

Trebuie studiate posibilitățile unei organizări cât mai raționale a spațiului în noile proiecte de locuințe, astfel încât asigurând buna funcționare a apartamentelor, să fie reduse la minimum suprafețele auxiliare. Procentul suprafeței locuibile trebuie să crească în comparație cu cele de până acum, astfel încât să ajungă la 50 % din suprafața construită. Unele studii și proiecte întocmite recent dovedesc că este posibilă realizarea acestui procent și chiar a unora mai mari fără a se reduce gradul de confort al apartamentelor. Este important însă să se aibă în permanență în vedere și scopul reducerii costului apartamentului, pentru ca, urmărind obținerea unui indice K_3 favorabil și reducerea costului pe metru pătrat locuibil, să nu se ajungă la apartamente mari și costisitoare. Important este, nu indicele K_3 în sine — pe care, în mod nedocumentat, unii au început să-l ceară 0,75 sau chiar mai mult — pentru că nu numai în el stă rezolvarea problemei locuinței.

Trebuie urmărite, nu rezultatele spectaculoase în ceea ce privește anumiți indici care ilustrează unilateral proiectul, ci sarcina complexă de a elabora soluții în care funcțiunile să fie cât mai bine rezolvate și totodată locuințele să aibă un preț de cost cât mai scăzut. În situația actuală este de mare însemnătate să se stabilească nivelul general de confort al locuinței cu caracter de masă în raport cu necesitățile de cazare a populației și cu posibilitățile economice de care dispunem. Problema pe care trebuie s-o rezolvăm astăzi este aceea de a realiza locuințe economice, având asigurate funcțiunile necesare traiului în condiții bune, dar putând fi realizate cu mijloace cât mai reduse. În această privință nu există rețete, șabloane universal valabile. În funcție de condițiile concrete ale construcțiilor respective, spiritul creator al arhitecților trebuie să găsească soluțiile corespunzătoare.

Reducerea costului locuințelor trebuie urmărită în același timp în soluționarea fiecărei clădiri în parte, ca și rezolvarea problemelor de ansamblu. Folosirea rațională a terenului, utilizarea cu maximum de randament a dotărilor edilitare, care sînt foarte costisitoare, reprezintă căi eficiente pentru obținerea de economii. Trebuie, avută, de asemenea, în vedere, exploatarea economică a clădirilor proiectate.

De mare importanță este asigurarea unor proiecte tip corespunzătoare sarcinilor actuale din domeniul locuințelor. Se simte nevoia unui sortiment mult mai variat de proiecte tip de locuințe care să țină seama de modul de trai specific în diferite regiuni, de obiceiuri și tradiții locale, precum și de componența diferită a familiilor ce urmează a fi cazate.

Pe lângă proiectele tip de clădiri ce urmează să fie folosite ca atare, necesare în regiuni, este util să se elaboreze proiecte directive, ca îndreptar și etalon economic pentru proiectare.

Sarcina reducerii costului construcțiilor, a elaborării unor soluții economice, nu trebuie considerată ca o problemă de conjunctură, ca o campanie legată strict de momentul actual, ci ca o preocupare permanentă a arhitecturii noastre care trebuie să pună la dispoziția oamenilor muncii locuințele de care ei au nevoie, cu investițiile cele mai mici posibil și cu o exploatare cât mai economică.

Membrii Uniunii care ocupă funcții în conducerea institutelor de proiectare și în organele de avizare centrale și locale trebuie să contribuie și ei la îndeplinirea sarcinii privind reducerea costului construcțiilor. În activitatea de proiectare, o deosebită importanță o are organizarea cât mai rațională a muncii. Conducerea institutelor trebuie să asigure proiectanților condiții de creație cât mai corespunzătoare specificului muncii lor. Este necesar să se acorde o mai mare importanță ameliorării acestor condiții și în primul rînd descărcării proiectanților de o seamă de atribuții administrativ-organizatorice și desființării unor formalități inutile. Arhitecții din forurile de avizare trebuie să sprijine, prin avizele și recomandările lor, străduințele proiectanților de a reduce prețul de cost. Trebuie lichidate unele fenomene negative din activitatea unor comisii de avizare, ca reținerea îndelungată a unor proiecte trimise spre avizare etc.

Filialele și cercurile Uniunii Arhitecților trebuie să mobilizeze pe arhitecți în îndeplinirea acestor sarcini. În cadrul discuțiilor de creație, ele trebuie să pună în discuția publică a membrilor lor problemele reducerii prețului de cost. Filialele și cercurile să organizeze în institutele de proiectare și în atelierele în care se elaborează proiecte de locuințe, discuții operative asupra acestor proiecte, urmărind îmbunătățirea lor.

Colaborînd cu organele A.S.I.T., ale sindicatelor din industria construcțiilor, cu organele de conducere ale sfaturilor populare și ale institutelor de proiectare, filialele și cercurile U.A. să transmită acestora sugestiile și observațiile arhitecților în privința reducerii prețului de cost și prin alte căi, ca, de exemplu, printr-o mai bună organizare a șantierelor, o mai judicioasă aprovizionare cu materiale etc.

Reducerea costului locuințelor este o sarcină importantă. Arhitecții trebuie să-și intensifice activitatea lor creatoare pentru a face față cu cinste acestei sarcini.

BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA BRUTUS

Autori, arhitecții C. Crișan, A. Tofan
Institutul Proiect-București

Terenul pe care urmează să fie așezată construcția blocului prezentat are o formă neregulată și o suprafață de cca. 330 m². Studiile geotehnice au indicat apa subterană la o adâncime de cca. 4,00 m față de nivelul terenului, putând ajunge, în perioadele ploioase, până la 2,00 m de la suprafața terenului.

Construcția acoperă suprafața de 225 m² din teren, lăsând înspre incintă o curte interioară prin care se luminează subsolul.

În sistematizarea terenului s-a căutat ca viitoarele construcții să formeze împreună cu clădirile existente în stare bună un ansamblu care să respecte prevederile sistematizării generale a orașului.

Clădirea are subsol, parter și 6 etaje de câte 2,90 m din planșeu în planșeu; accesul se face prin str. Brutus.

Primele studii respectau nivelurile (3,35 m din planșeu în planșeu) con-

strucției vecine de pe str. Miliției și ofereau o soluție care, păstrind aceeași cornișă, realiza un nivel mai puțin (numai 5 etaje, din care trei aveau 3,30 m din planșeu în planșeu). Acest lucru antrena executarea și a construcției vecine de pe str. Brutus cu un nivel întreg de 3,30 m din planșeu în planșeu.

Ținând însă seama și de faptul că lățimea străzii Miliției este prea mică pentru a se putea sesiza decalajul între golurile celor două construcții învecinate, precum și de faptul că blocul existent are și balcoane, s-a considerat că nu este economic să se admită înălțimea de 3,30 m și s-a întocmit proiectul cu 2,90 m. Soluția permite în felul acesta ca, păstrind aceeași cornișă, să se obțină un nivel în plus.

La parter s-au realizat un vestibul, un mic hol, cabină de portar, lift,

scară, două apartamente a câte 3 camere și un apartament de 2 camere.

Nivelul curent cuprinde trei apartamente identice a câte 2 camere fiecare. În întocmirea acestui proiect socotim pozitivă mai ales soluționarea acestor apartamente, atât în ceea ce privește economicitatea lor, circulația, cât și proporționarea încăperilor. Dormitorul, despărțit de camera de zi printr-un glasvand, are acces și la o terasă spațioasă. Dulapul din dormitor este înzidit. Orientarea camerelor este sud-est.

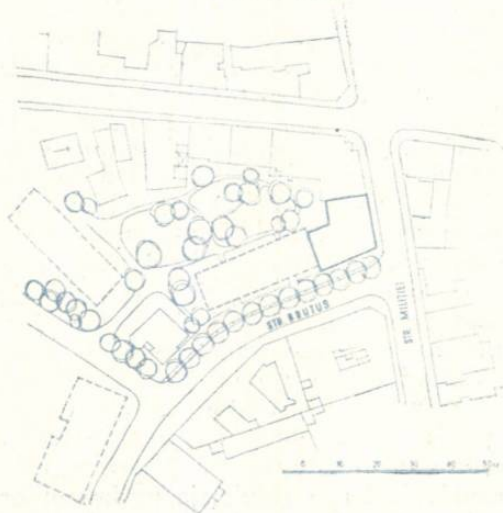
Dependințele sînt orientate spre curte și au lumină directă: cămarile sînt ventilate direct printr-o curte de lumină, în același mod ventilîndu-se și baia apartamentului din colț.

Soluția de rezistență prevede fundarea pe un radier general; zidăria exterioară a imobilului se va executa cu cărămidă găurită, iar scheletul de rezistență va fi monolit.

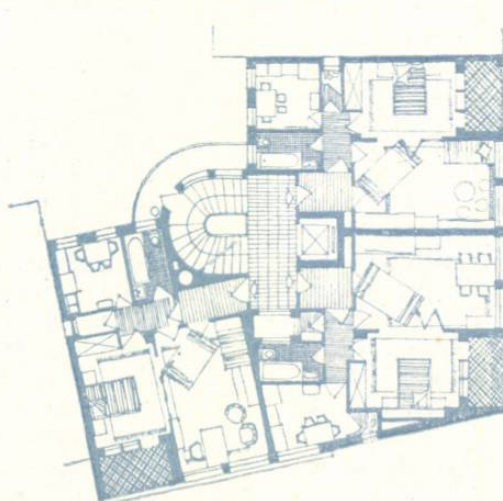
În ceea ce privește fațadele, s-a căutat exprimarea sinceră a funcțiunilor clădirii prin proporția și ritmul golurilor, suficient de mari pentru a asigura o lumină bună încăperilor.

Arh. A. TOFAN

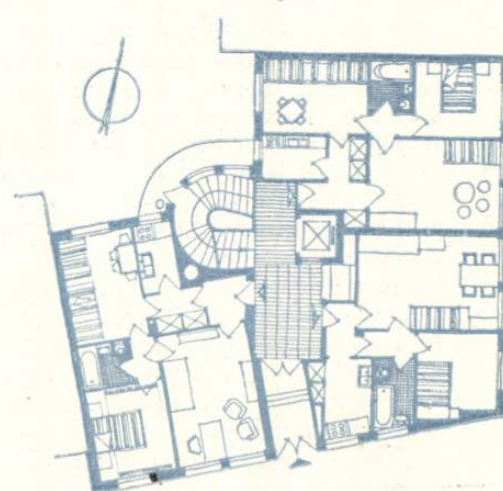
Plan de situație

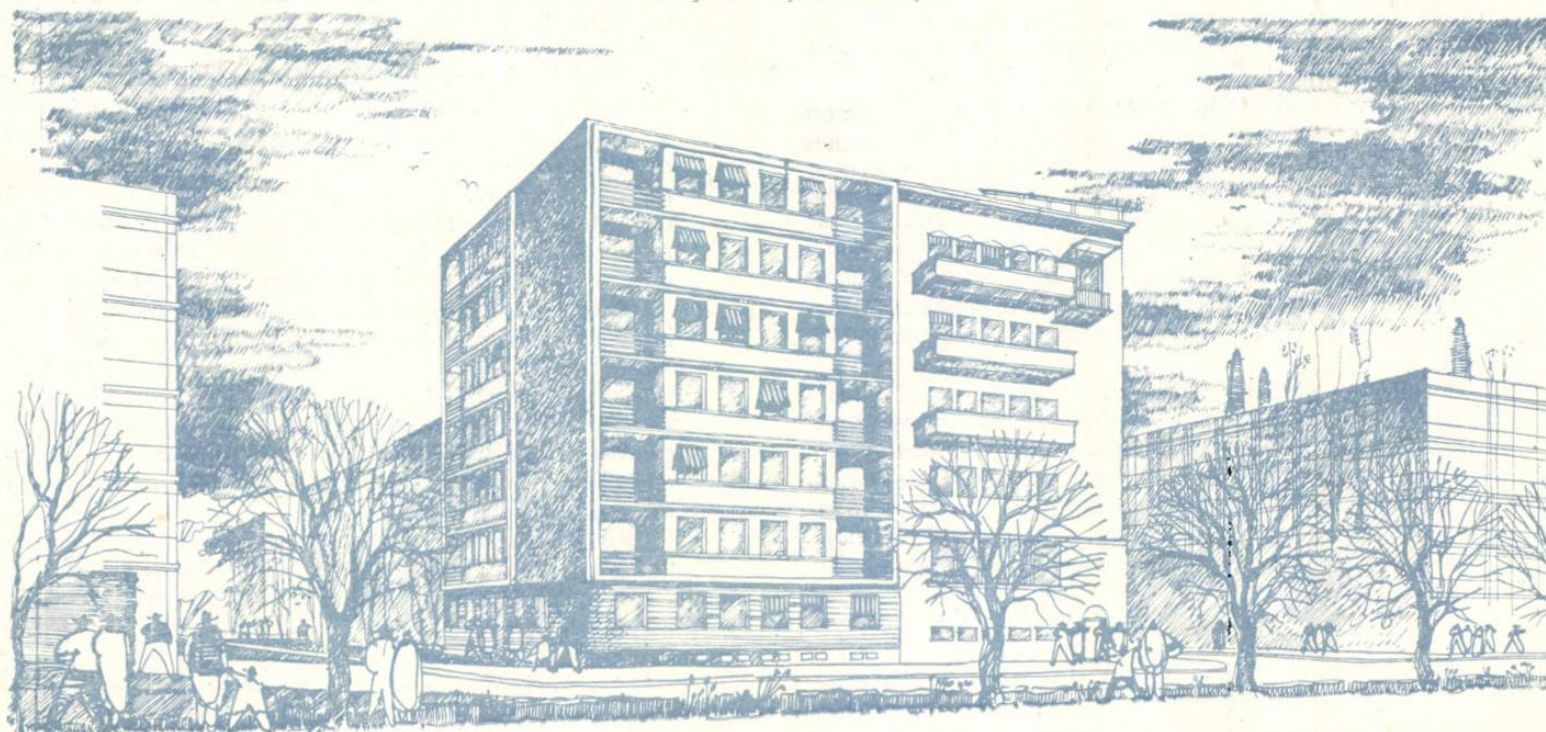
Plan nivel curent

Plan parter

Perspectivă de pe strada Miliției

BLOC DE LOCUINȚE PENTRU SALARIAȚII C.F.R.

Autor, arh. V. Agent; colaboratori, arh. M. Zaharia, arh. R. Macry
Institutul Proiect-București

Blocul de locuințe ce se construiește pentru salariații C.F.R. este amplasat pe calea Griviței, în apropiere de podul Grant, pe latura opusă zonei C.F.R.

Terenul se găsește la o cotitură a străzii; pentru a o ameliora și a permite și o vizibilitate mai bună a clădirii de-a lungul axei căii Grivița, s-a propus o rectificare a frontului stradal prin mărirea razei de curbură și racordarea sectoarelor rectilinii.

Prin studiul de sistematizare locală ce s-a întocmit se propune completarea frontului stradal cu clădiri având parter și 3 etaje, cu fațadele principale spre zona verde din față. Aceste clădiri de locuit vor avea parterul amenajat pentru magazine, întreaga zonă fiind actualmente slab înzestrată cu astfel de dotări. În interior, cvartalul va cuprinde clădiri distribuite perpendicular pe frontul străzii și radial în sectorul curbat, creînd între ele spații verzi în care se vor amplasa o serie de dotări de interes social: cămin de zi, creșă, terenuri de sport sau de joacă etc. Studiul de ansamblu a fost astfel întocmit, încît, în prima etapă, să permită construirea cîtorva blocuri permițînd funcționarea în continuare a unor străzi ce ulterior se vor desființa. De asemenea, soluția permite ocolirea unor construcții fără a cere dărîmări imediate. În momentul de față este în construcție primul bloc, plasat pe calea Griviței pe un teren liber care prezintă o diferență de nivel între extremități de cca. 1,00 m. Acest fapt a produs unele greutăți în studiul distribuției subsolului și parterului, a instalațiilor, precum și în tratarea fațadei principale.

Programul cerea să se obțină 25% apartamente cu 1 cameră, 35% apartamente cu 2 camere, 40% apartamente cu 3 camere.

Imobilul se compune din 14 apartamente cu 1 cameră, 18 apartamente cu 2 camere, 20 de apartamente cu 3 camere, adică în total dispune de 52 de apartamente în care se vor caza cca. 220 de persoane.

Prin soluția de plan adoptată s-a urmărit să se afecteze frontului de magazine o desfășurare cît mai mare spre calea Griviței, fațada principală conținînd numai două travee ocupate de intrările în imobil. De asemenea, din cauza orientării nesatisfăcătoare a fațadei principale (vest — sud-vest) s-a căutat posibilitatea ca multe apartamente să dispună de o a doua cameră amplasată pe fațada opusă, deci cu o altă orientare, obținîndu-se totodată și o ventilație transversală a apartamentului.

Suprafața locuibilă pe locatar este de 8,11 m², iar suprafața construită de 19,53 m².

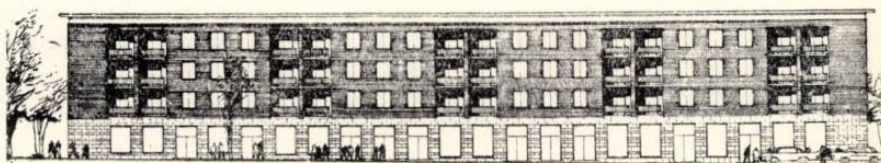
Pentru a se armoniza cu caracterul arhitecturii exterioare a complexului Atelierelor C.F.R. Grivița Roșie, blocul va avea fațadele îmbrăcate în placaj de cărămidă aparentă de culoare galben-cafenie.

Un soclu de simlipiatră rostuită în asize neregulate șpițuite leagă registrul parterului în care sînt plasate vitrinele magazinelor.

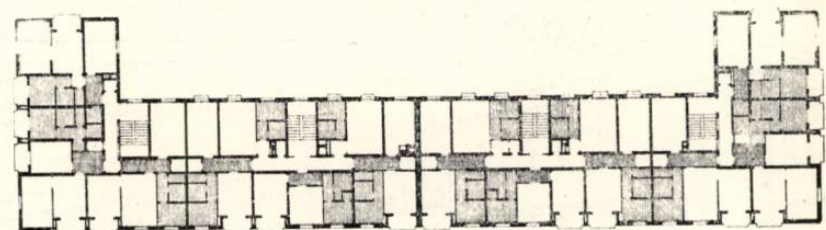
Fațada principală, ca și cele laterale, mult însozite, prezintă o serie de accente create de grupurile de loggii umbrite, care vor contribui la vibrarea întregului front și în care registrele de ferestre suprapuse și înșiruite formează o tramă liniștită și regulată.

Pentru înviorarea fațadelor s-a propus colorarea fundului și tavanelor de la loggii și vopsirea deschisă a timplăriei de uși-ferestre și a grilelor balustradelor.

Arh. V. AGENT

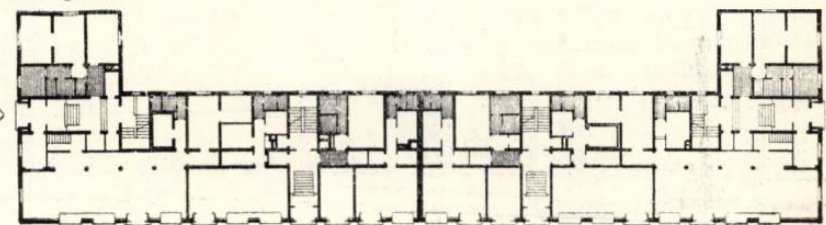

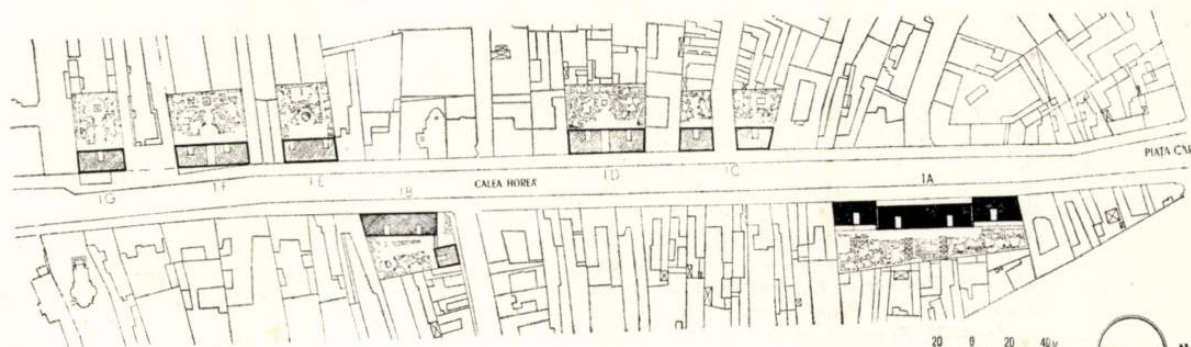
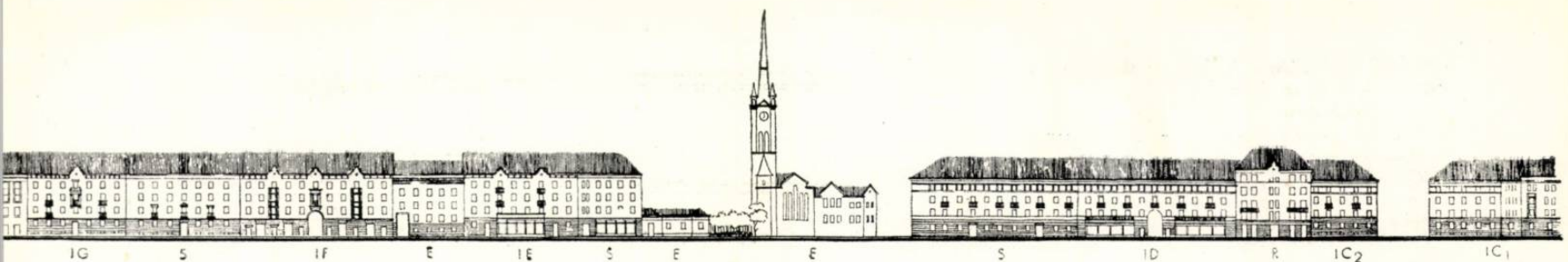
Fațada principală

Plan nivel curent

Plan parter

BLOC DE LOCUINȚE LA CLUJ

Autori, arhitecții
L. Karczag și Fl. Trișcu
Șef de atelier,
arh. M. Enescu
Institutul de proiectare
a construcțiilor (I.P.C.)

În perioada postbelică, una dintre preocupările importante o constituie — pe lângă dotarea noilor centre industriale și miniere cu locuințe și clădiri social-culturale — refacerea și dezvoltarea fondului de locuințe al principalelor orașe ale țării.

Calea Horea din Cluj, importantă arteră care unește gara cu centrul orașului, a avut de suferit în urma bombardamentelor aeriene din anul 1944; mai multe blocuri de locuințe au fost dărâmate complet, iar altele, parțial.

Pe baza studiului de sistematizare elaborat de ICSOR, I.P.C. a întocmit sarcina de proiectare avînd ca obiect reconstruirea căii Horea. Sarcina de proiectare prevede construirea unor blocuri — « plombe » — pe locurile virane ce se succed alternativ cu blocurile existente.

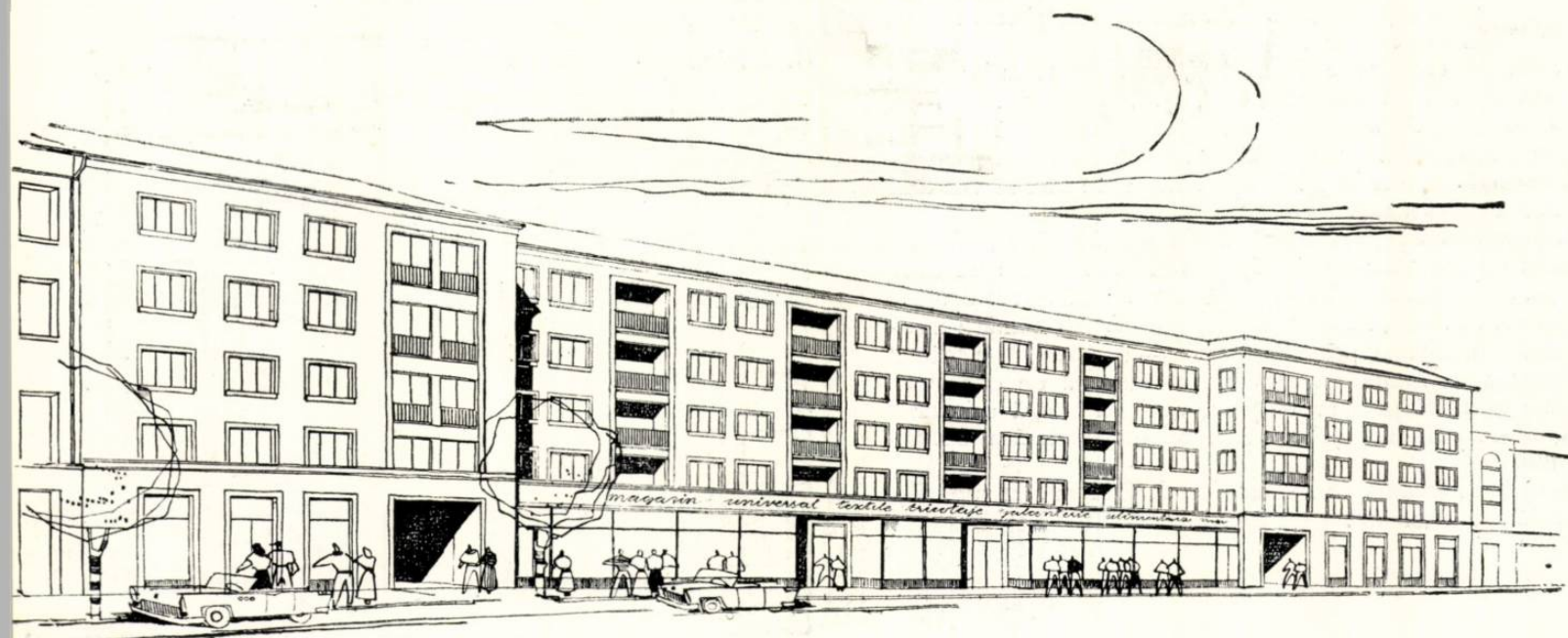
Calea Horea fiind magistrala de acces în nucleul medieval al orașului, s-a dat o atenție deosebită rezolvării problemei sub aspect urbanistic, mai cu seamă pe latura de vest a străzii, unde se cerea o intervenție mai activă.

Au fost studiate două variante de desfășurări ale străzii; într-o primă variantă se propunea alternarea cornișelor mai joase cu altele mai înalte, așa cum se întâlnește în majoritatea cazurilor la Cluj. În varianta a II-a cornișa clădirilor a fost adusă la cote aproximativ egale. Pentru atingerea scopului, în ambele variante se prevedea, în afară de construcții noi, supraetajarea unora dintre clădirile existente.

A fost aleasă varianta a II-a, mai unitară, mai liniștită, care corespunde mai mult rolului pregătitor pe care-l are calea Horea, ducînd spre centrul Clujului, bogat în monumente și cu o siluetă agitată.

Execuția construcțiilor a început în primăvara anului 1957, cu cele două blocuri de pe latura de est: 1A și 1B.

Blocul 1B — o construcție cu parter și 3 etaje, cu zidărie portantă și planșee prefabricate — reprezintă adaptarea proiectului tip 216 c (I.P.C.T.) și totalizează un număr de 32 de apartamente (adaptare făcută de arh. Sady Herivan).

1. Calea Horea din Cluj — Desfășurarea alinierii de vest

UB = Universitatea Bolyai

S = Supraetajare

E = Construcții existente

R = Bloc reconstruit

1G, 1F, 1E, 1D, 1C₂, 1C₁. Blocuri proiectate

2. Calea Horea din Cluj — Plan de situație

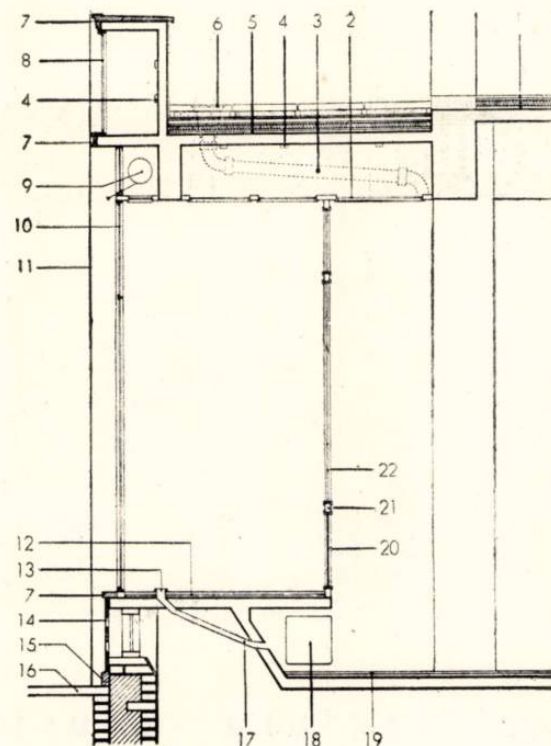
3. Blocul 1A — Perspectivă

4. Detaliu de vitrină al magazinelor de la parter —

Fragment de fațadă și secțiune — 1. Beton de egalizare, izolație termică, pardoseală parchet — 2. Geam mat sablat — 3. Tub de scurgere pentru apele de ploaie — 4. Loc pentru lampă — 5. Izolație terasă: beton de egalizare, barieră de vapori, izolație termică, protecția izolației termice, suport izolație hidrofugă, izolație hidrofugă, protecția izolației hidrofuge, piciorușe de beton, dale de beton — 6. Sifon de terasă — 7. Profil din travertin — 8. Firmă de sticlă — 9. Sul marchiză — 10. Geam-vitrină montat pe țimplărie metalică — 11. Linia fațadei corpului lateral — 12. Pardoseală parchet la vitrine — 13. Capac perforat din tablă nichelată — 14. Placaj de travertin — 15. Bordură de mozaic negru — 16. Trotuar — 17. Tub pentru conducerea aerului cald — 18. Radiator — 19. Pardoseală de mozaic la magazin — 20. Placaj lustruit și vopsit cu nitrolac — 21. Țimplărie interioară de stejar lustruit și vopsit cu nitrolac — 22. Geam mat sablat

4

20 0 20 60 100 cm.

Blocul 1A este situat pe latura de est a străzii, amplasamentul lui fiind cel mai apropiat de gara principală a orașului. Calea Horea lățindu-se pe măsură ce ne apropiem de gară, formează o pilnie; astfel, chiar din piața gării, se deschide perspectiva blocului.

Fațada fiind foarte lungă (92,5 m), volumul a fost fragmentat în trei, retrăgându-se partea centrală cu 2,70 m. La parter însă, această retragere este compensată prin avansarea vitrinelor pînă la aliniamentul străzii.

Construcția are 6 niveluri: subsol, parter și 4 etaje, cornișa aliniindu-se cu cornișa vecinului din stînga.

Avînd în vedere că blocul este situat în apropierea gării s-a considerat necesară ocuparea integrală a parterului cu magazine, spre deosebire de majoritatea blocurilor de pe calea Horea.

Cele 4 etaje cuprind un număr de 72 de apartamente, grupate la 4 scări. Accesul locatarilor se face prin două străpungeri carosabile: prin ele se ajunge la cele patru holuri care deserveșc scările.

Pentru apartamente s-au adaptat tronsoane tip elaborate în institutul Proiect-București. S-au obținut următoarele rezultate:

Suprafața construită	1530 m ²
Suprafața desfășurată	8220 m ²
Volum	32000 m ³
Nr. de apartamente	72
din care apartamente de 1 cameră	28
apartamente de 2 camere	44
Suprafața magazinelor (a sălilor de vînzare, exclusiv teighelele)	400 m ²

Pentru asigurarea unui confort mai ridicat, cca. 70% din apartamente sînt dotate cu loggii și balcoane. Spațiul rezultat deasupra vitrinelor formează o terasă largă, aferentă apartamentelor de la etajul I.

Blocul este dotat cu ascensor la fiecare scară, iar la subsol sînt prevăzute boxe pentru fiecare apartament, patru spălătorii cu uscătorii, centrala termică, hidrofor și crematoriu de gunoi. Pentru evacuarea gunoiiului menajer s-a pre-

văzut cîte un tub de gunoi la fiecare scară, ușițele lor de încărcare fiind amplasate în dreptul balcoanelor de serviciu, cu acces de la palierale intermediare ale scărilor. Tuburile debușează în camerele colectoare închise de la subsol, în containere care se transportă la crematoriu cu căruciorul, prin curtea engleză dinspre fațada posterioară.

Blocul se finisează la exterior cu tencuieli de mortar de terasit. În fațada principală, parterul va fi placat cu travertin de Borsec.

Vitrinele au țimplărie metalică, ele fiind prevăzute cu marchize de pînă și firme luminoase. Cristalele vitrinelor vor fi protejate de îngheț conducîndu-se aer cald de la radiatoare la fața lor interioară.

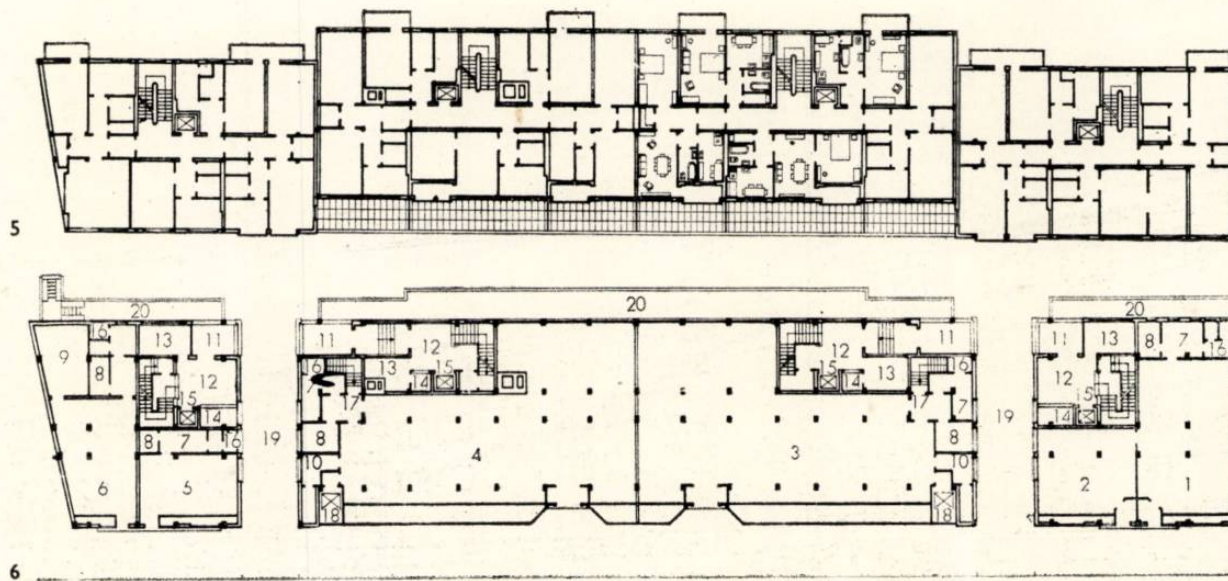
Construcția, avînd 6 niveluri, a fost proiectată cu o structură portantă din cadre etajate de beton armat monolit cu planșee monolite. Structura monolită este justificată de existența magazinelor care au fost prevăzute la parter.

Arh. L. Karczag

5. Plan etaj curent

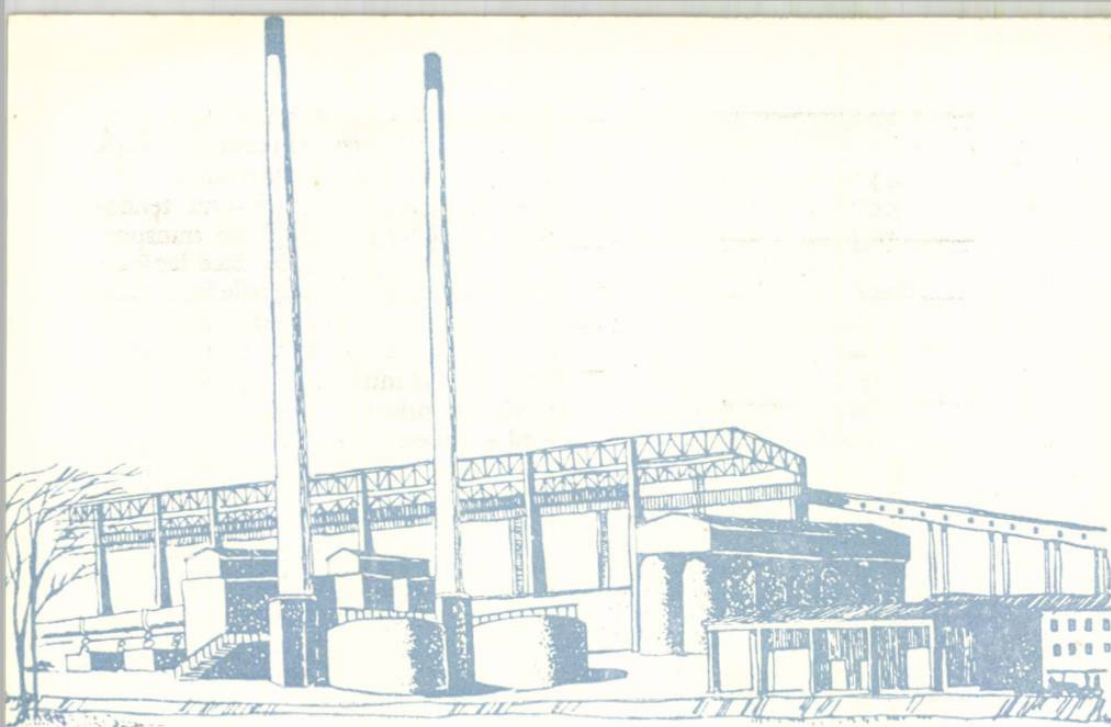
6. Plan parter

1. Frizerie — 2. Coafor
3. Magazin de produse industriale — 4. Magazin de produse alimentare — 5. Pîine
6. Carne — 7. Vestiar
8. Depozite pentru magazine
9. Frigorifer — 10. Birou
11. Intrare la apartamente
12. Hol — 13. Cărucioare și biciclete — 14. Portar
15. Lift — 16. Grup sanitar — 17. Scară spre depozitele magazinelor de la subsol
18. Mont.-charge pentru mărfuri — 19. Pasaj carosabil — 20. Curte de lumină

CALEA HOREA

5 0 5 10 m

arhitectura industrială

O FABRICĂ DE CIMENT ÎN COREEA

Autori, arhitecții I. Glückman, I. Gri-gorescu, I. Găleşanu

Colaboratori, arhitecții P. Popescu, I. Focșa, E. Popovici, E. Grigoraș, inginerii I. Geller, S. Calmanovici, J. Klang

Șef de proiect, ing. T. Dinescu

Coordonator general, ing. D. Schuller
Institutul de proiectare a construc-
țiilor (I.P.C.)

În cadrul ajutorului economic reci-proc dintre țările lagărului socialist, țara noastră urmează să construiască în Re-publica Populară Democrată Coreeană o fabrică de ciment cu patru linii teh-nologice.

Realizarea proiectelor pentru această importantă lucrare a revenit institu-telor ISPIMC, pentru partea tehnologică, și I.P.C., pentru partea de construcție.

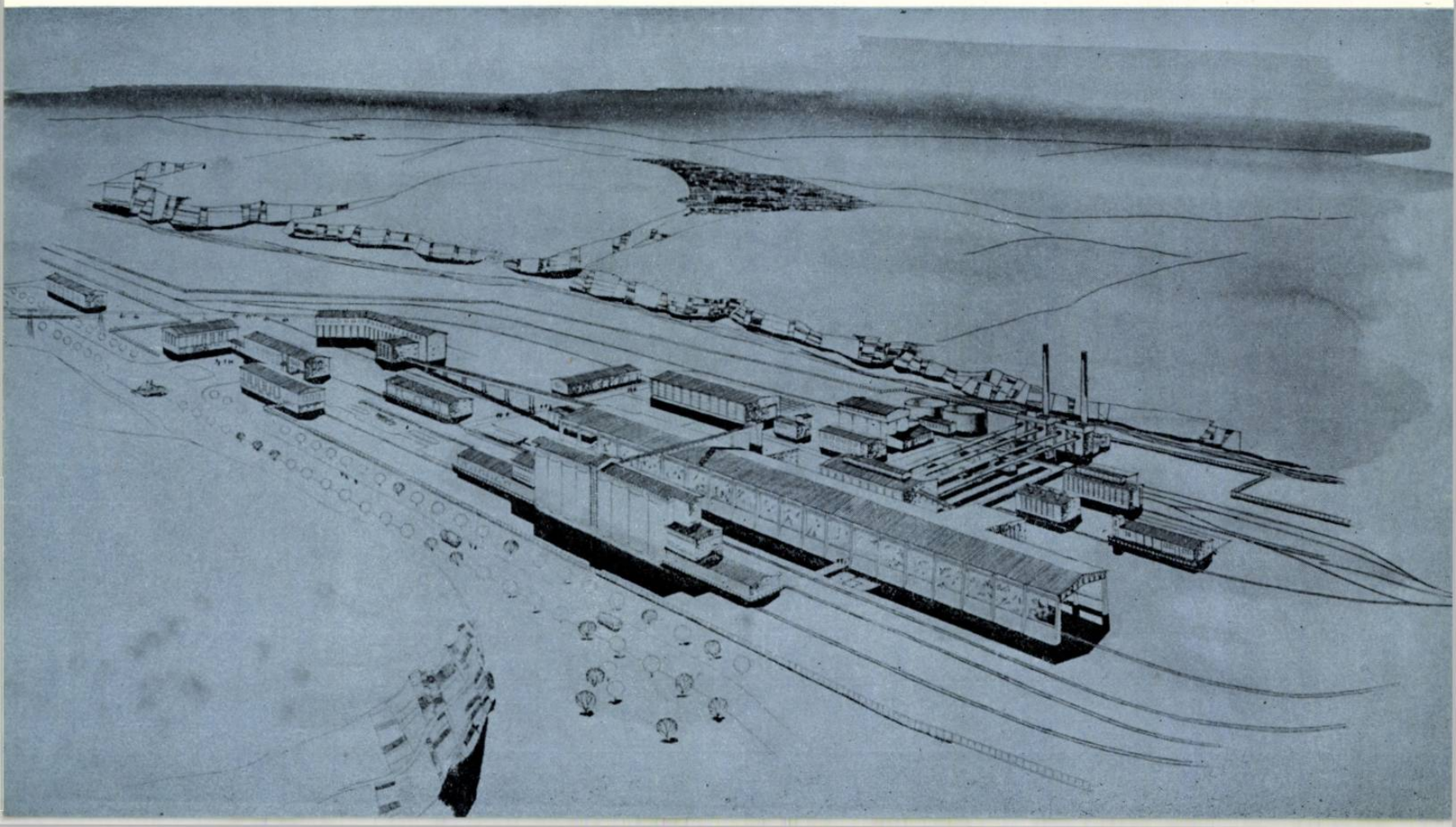
Colaborarea strânsă dintre cele două institute a dus la realizarea sarcinilor ce le reveneau, deși specificul acestei lucrări prezenta aspecte cu totul deo-sebite de condițiile obișnuite de pro-iectare a unei asemenea investiții.

★

Rezolvarea planului de ansamblu al fabricii de ciment, ca de altfel a oricărei industrii similare, este legată în primul rînd de poziția punctelor de alimentare cu materie primă și apoi de direcția stabilită pentru expedierea produselor. În cazul de față, cele două cariere impor-tante pentru furnizarea materiei prime, cea de calcar și cea de argilă, sînt situate în două direcții diametral opuse față de terenul ales pentru construcția fabricii, și anume: cariera de calcar la nord-est, iar cea de argilă la sud-vest.

Acest lucru, împreună cu prezența gării celei mai apropiate spre vest, de unde urmează să se racordeze liniile de garare, au determinat sensul proce-sului de fabricație de la est spre vest, subliniat și de forma alungită a tere-nului ales pentru construcție, teren situat între o șosea existentă și un afluent al râului Te-don-gan.

La această siluetă generală, o serie de particularități tehnologice au deter-minat studiul mai multor soluții, din

care cele două variante prezentate rezolvă, în esență, problemele ridicate.

Pentru a putea urmări și aprecia rezolvările date planului de ansamblu este necesar să se dea mai întâi câteva indicații cu privire la procesul tehnologic stabilit pentru această fabrică.

Calcarul se aduce din carieră la concasor, unde, după măcinare, este transportat în depozitul de calcar. Paralel, argila adusă din carieră este prelucrată în delaior și depozitată sub formă de pastă. Aceste două materiale sînt introduse în moara de pastă de unde sînt trecute succesiv în bazinele de corecție și omogenizare, iar apoi în cuptor. După coacere, clincherul rezultat se depozitează în hala de materii prime, de unde este introdus apoi în morile de ciment împreună cu zgura și gipsul, aduse în vagoane pe calea ferată și depozitate, de asemenea, în hală.

Cimentul obținut este transportat în silozuri, unde după depozitare este ambalat în saci sau expediat în vrac, atît pe calea ferată, cît și cu autocamioanele.

La acest proces tehnologic principal, prezentat în linii foarte mari, se adaugă o serie de linii tehnologice adiacente, cum sînt prepararea cărbunelui pentru cuptoare, asigurarea reparațiilor necesare pentru agregatele morilor în atelierul mecanic, legăturile laboratorului pentru luat probe pe diverse trepte ale procesului de fabricație etc.

În prima variantă a proiectului se propune aducerea calcarului, ca și a argilei, cu vagonete pe calea ferată îngustă.

Întrucît nivelul apelor subterane nu permite construirea subsolurilor, golirea vagonetelor în delaior sau în concasorul de calcar nu se poate face decît prin suprainălțarea liniei. Acest lucru,

dacă nu prezintă inconveniente pentru linia de transport a argilei situată la marginea terenului, prezintă dezavantaje pentru linia de aducere a calcarului, care limitează circulația pe platforma generală a fabricii.

În varianta a doua se propune aducerea calcarului cu funicularul, soluție considerată corespunzătoare în raport cu poziția carierei de calcar, permițînd totodată și o descărcare din înălțime a materialului în concasor. Aducerea argilei se face cu vagonete, însă se propune ca delaiorul să fie amplasat lingă hala de materii prime, unde trebuie să fie prevăzut și depozitul de argilă, accesul de la carieră făcîndu-se printr-o linie de rebrusment.

Din punct de vedere tehnologic, cele două variante ale planului de ansamblu prezintă deosebiri și în ceea ce privește dispunerea cuptoarelor față de hala de materii prime.

În prima variantă, cuptoarele sînt așezate paralel cu hala de materii prime, avînd la capete complexul de cărbuni alipit de hală, ceea ce determină amplasarea morilor de ciment pe partea cealaltă a halei, spre silozuri. Soluția aceasta, deși asigură o legătură mai ușoară între morile de ciment și silozuri, pune probleme mai dificile în rezolvarea transportului clincherului de la cuptor la hală, transport ce se face printr-o rotire la 90°.

Cea de-a doua variantă rezolvă mai comod această problemă prin dispunerea cuptoarelor perpendicular, însă amplasînd morile de ciment pe aceeași parte cu cuptoarele. Transportul cimentului trebuie să se facă pe deasupra halei, ceea ce presupune un elevator și o rezolvare arhitecturală mai puțin adecvată.

Desigur, aceste diferențieri esențiale au antrenat și alte revizuiuri în ceea ce privește dispunerea clădirilor în ansamblu.

Pentru asigurarea procesului tehnologic, un rol important îl are transportul, fie pe calea ferată care face legătura cu exteriorul, fie pe drumurile interioare.

Drumuri interioare deservesc circulația pietonilor și a autovehiculelor. Pornind de la intrarea în incinta fabricii, un drum principal descrie o buclă, avînd și diverse derivații. Datorită lungimii foarte mari a halei de materii prime, acest drum traversează hala printr-un tunel care, neaducînd prejudicii funcționării interioare a halei, permite asigurarea unei circulații mai strînse și o rezolvare mult mai economică.

La capătul de est al construcției silozului este prevăzută posibilitatea de a se încălca cimentul în autovehicule.

Dotarea cu clădiri administrative și sociale se rezumă la un pavilion administrativ separat de incinta fabricii și avînd legătură directă cu exteriorul.

Pentru adăpostirea pe timp nefavorabil a muncitorilor care lucrează în aer liber, în două puncte, respectiv în corpul de clădire al laboratorului și cel al remizei pentru locomotive, s-au prevăzut camere de încălzire și grupuri sanitare. Ansamblul mai cuprinde o cantină pentru 400 de muncitori, precum și o creșă, plasată în drumul de acces al muncitorilor de la locuințe la locul de muncă.

Arhitectura unei asemenea lucrări este dominată de volumul major al halei pentru materii prime, lungă de 286 m, cu o deschidere de 25 m și o înălțime tot de 25 m. Deși nu complet închis, acest volum este marcat de o serie de stâlpi puternici, care susțin, atît acoperișul, cît și calea de rulare a podurilor rulante. Între aceștia, și pe o înălțime de 7,50 m, un parapet puternic constituie zidul de sprijin pentru materia depozitată în interior.

Al doilea volum dominant al ansamblului îl constituie silozul cu bates-ul (însăcuiere), care, neatingînd dimensiunile halei de materii prime, constituie totuși un element important.

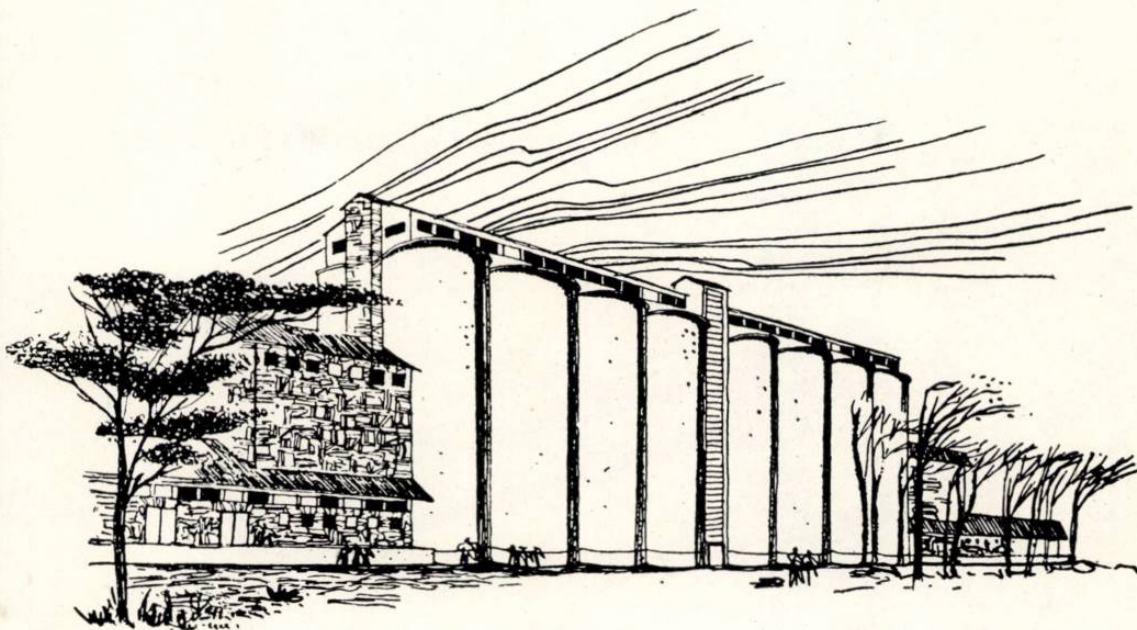
Prezența celor două volume, ca și cerințele funcționale menționate anterior, au constituit elementele principale pe baza cărora s-a rezolvat arhitectura acestui ansamblu.

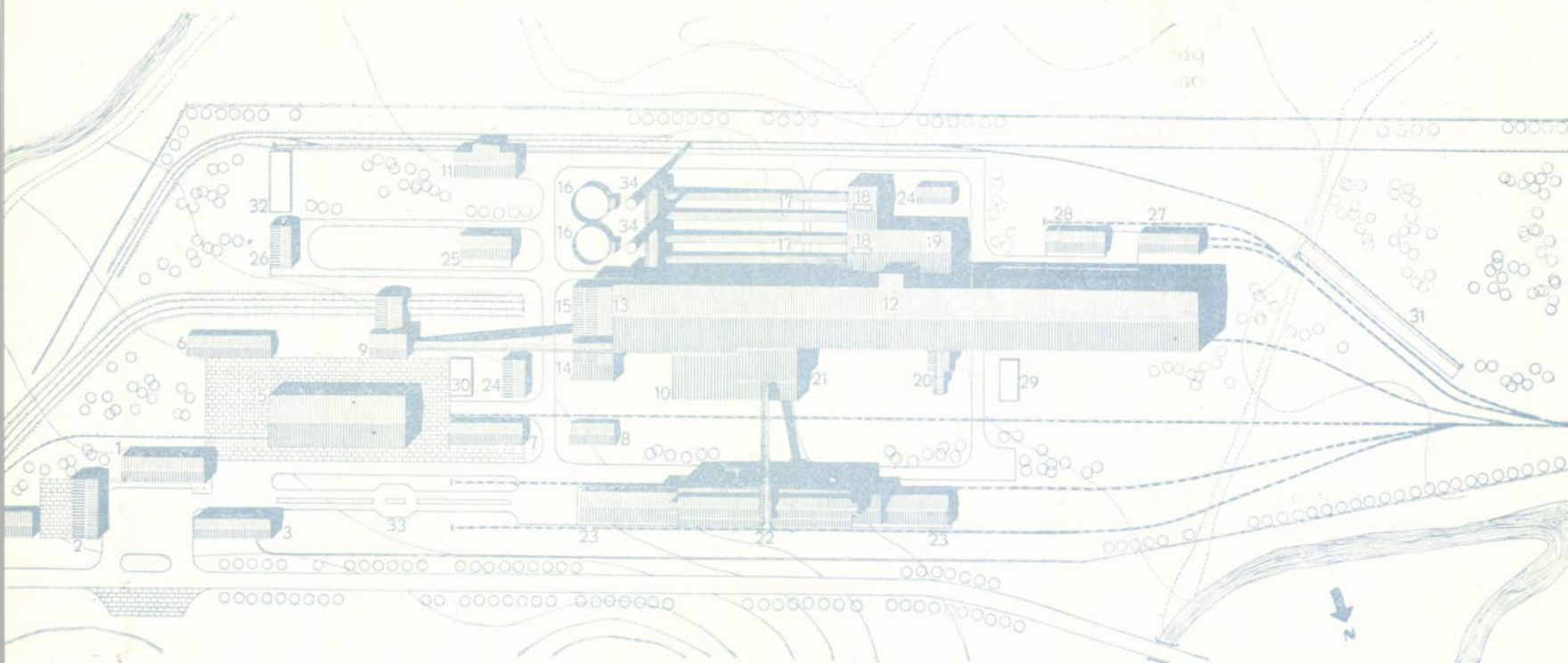
Spre deosebire de zona de producție, clădirile social-culturale care formează preuzinalul, au volume joase.

Dar, în afara combinării volumelor, o problemă tot atît de importantă a constituit însăși tratarea lor. În acest sens, problema utilizării diferitelor materiale în plastica fațadelor a însemnat o preocupare deosebită pentru proiectanți.

În rezolvarea acestei probleme, studiul s-a axat pe cunoașterea faptului că praful de ciment se depune în timp peste volumele construite din cadrul acestor unități. Ca atare, s-au înlăturat materialele care ar avea de suferit din această cauză și s-a căutat folosirea acelor materiale care pot să primească praful de ciment. De la cărămida apa-

1. Perspectivă spre cuptoare și hala de materii prime
2. Perspectivă de ansamblu — Varianta a II-a
3. Perspectivă spre silozurile de ciment

Plan de ansamblu— Varianta I

1. Administrație— 2. Cămină— 3. Școală-club— 4. Creșă— 5. Atelier mecanic— 6. Garaj și pichet de incendiu— 7. Magazie de materiale— 8. Vestiare— 9. Concator de calcar (aducțiune cu vagonete pe linie îngustă)— 10. Mori pentru pastă— 11. Delaior de argilă— 12. Hală de materii prime— 13. Rezervoare corecție— 14. Compresoare— 15. Pompe pentru pastă— 16. Bazine de omogenizare— 17. Cupitoare rotative— 18. Platforme de coacere— 19. Uscătorie de zgură și preparare cărbune— 20. Concator de gips— 21. Mori de ciment— 22. Siloz de ciment— 23. Însăcuiere și expediție— 24. Transformator— 25. Laborator— 26. Centrală termică— 27. Remiză locomotive— 28. Magaziile de refractare și lubrifianți— 29. Depozit de corpuri de măcinare— 30. Corpuri biconice— 31. Platformă pentru transbordare materiale— 32. Platformă de cenușă— 33. Basculă— 34. Coșuri

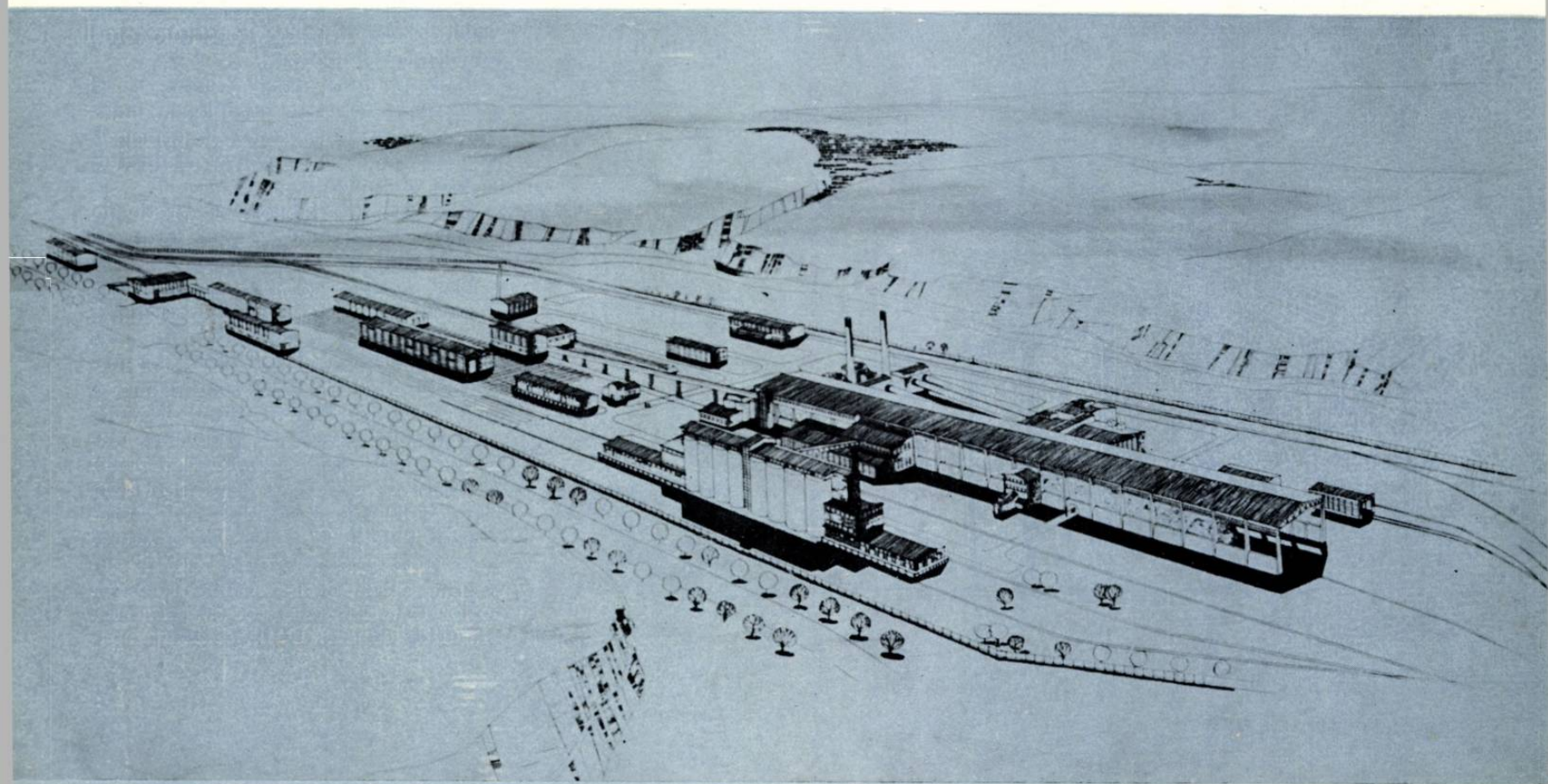
rentă pentru ziduri și țigla pentru acoperiș, elemente frecvente în tratarea plastică a construcțiilor industriale, s-a ajuns aici la folosirea azbocimentului ondulat sau a cartonului asfaltat pentru acoperirea tuturor volumelor. Pentru elementele verticale a fost ales betonul la stâlpi și parapete sau silozuri, și tencuiala pentru pereți, alternând la unele clădiri cu panouri de sticlă sau ziduri de piatră brută, care se găsește în apropiere și care, fiind de asemenea un material ce poate primi praful de ciment, aduce o variație în tratarea suprafețelor verticale.

Ar fi fost indicat, desigur, ca studiul să fie împins mai departe, adaptându-se plastica la specificul arhitecturii coreene. Necunoașterea acestora și caracterul industrial dominant au dus însă la adoptarea unei arhitecturi cu forme simple, chiar impersonale, care, cu toate criticile ce i se pot aduce, reprezintă totuși un spirit de decență, care ni s-a părut a fi cel mai adecvat pentru cazul în speță.

Cu privire la modul de rezolvare a diferitelor structuri, acestea s-au clasificat în patru grupe, în raport cu specificul problemelor pe care le ridică.

Din prima grupă face parte hala de materii prime, care datorită deschiderii ei de 25,00 m, prezenței podului rulant la 19,50 m înălțime și a zidurilor de sprijin de 7,50 m înălțime, ridică probleme cu totul aparte. Această hală a fost studiată în două variante de bază, respectiv una cu traveea de 7,50 m și alta cu traveea de 15,00 m. Prima variantă s-a preconizat în cazul unei învelitori de carton asfaltat montat pe chesoane prefabricate așezate pe ferme de beton armat. A doua soluție prevede aceeași învelitoare, așezată însă

Perspectivă de ansamblu— Varianta I

pe o pinză subțire care reazemă pe arce de beton monolit. În sfârșit, soluția cu structură metalică prevede utilizarea azbocimentului montat pe pane metalice așezate, la rîndul lor, pe ferme tot metalice. Varianta cu travee de 15 m este propusă numai pentru soluția cu structură metalică, dată fiind neeconomicitatea celorlalte ipoteze.

În toate soluțiile și variantele, stîlpii sînt prevăzuți a se executa monolit, ca și zidul de sprijin.

O a doua categorie o formează clădirile cu deschideri mult mai mici, care sînt prevăzute cu schelet de beton, cum sînt atelierul mecanic, remizele pentru locomotive, garajele, centrala termică etc.

Cea de-a treia categorie o formează restul clădirilor din zona de producție, cu structuri variate, cum sînt silozurile, bazinele de omogenizare, coșul de fum etc. Silozurile, formate din 16 celule cu diametrul interior de 9,00 m și înălțimea de 29,50 m, s-au prevăzut a fi executate cu cofraje demontabile, iar pentru volumul adiacent (însăcuiere), aceeași structură ca la atelierul mecanic.

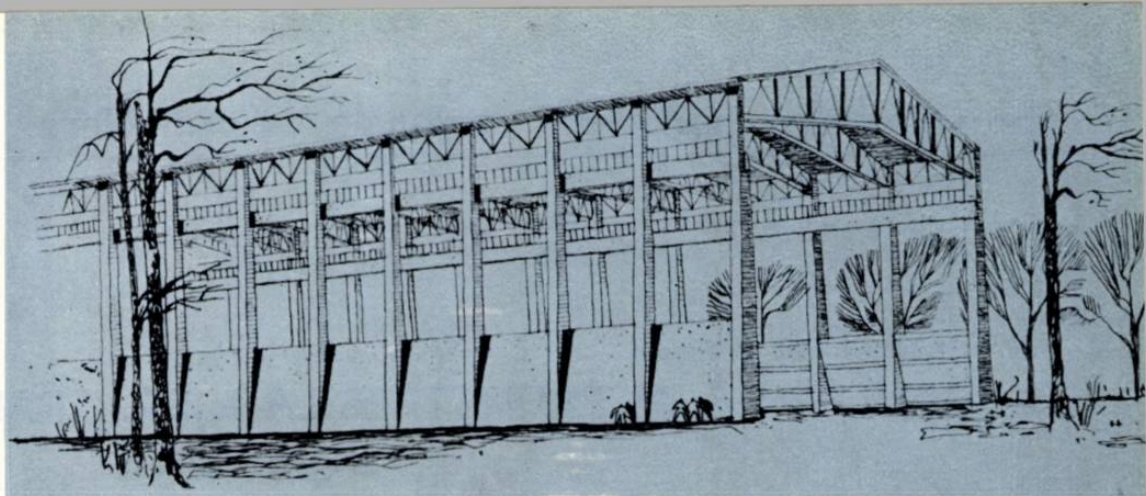
În sfârșit, ultima grupă o formează clădirile social-culturale, în majoritate rezolvate pe două niveluri. Structura lor este pe ziduri portante, iar acoperișul, din azbociment ondulat montat pe pane de lemn și ferme pe scaune. Planșeele sînt propuse a fi construite monolit sau cu prefabricate, folosindu-se grinzi cu corpuri de umplutură.

★

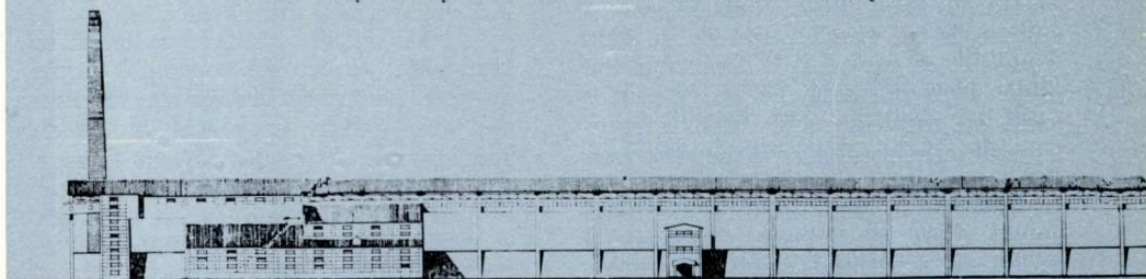
Încheind această prezentare trebuie să subliniem un aspect deosebit apărut cu prilejul proiectării. Fabrica de ciment din R. P. D. Coreeană constituie un proiect pentru o țară avînd condiții de viață și de muncă cu totul deosebite față de cele de la noi. Ca atare, în afara studierii procesului de fabricație legat de condițiile locale, s-a impus și studiul particularităților vieții de pe teritoriul respectiv. Dacă construcțiile din zona industrială trebuiau să asigure procesul tehnologic al producției respective, clădirile sociale anexe trebuie să adăpostească viața muncitorilor din fabrică și să le ofere condiții corespunzătoare standardului și specificului lor de viață.

De acest lucru s-a ținut seama în proiectarea creșei, cantinei, clubului și administrației, dar nu în măsura dorită, dată fiind necunoașterea mediului și a cerințelor respective, precum și lipsa unei documentații complete în această privință.

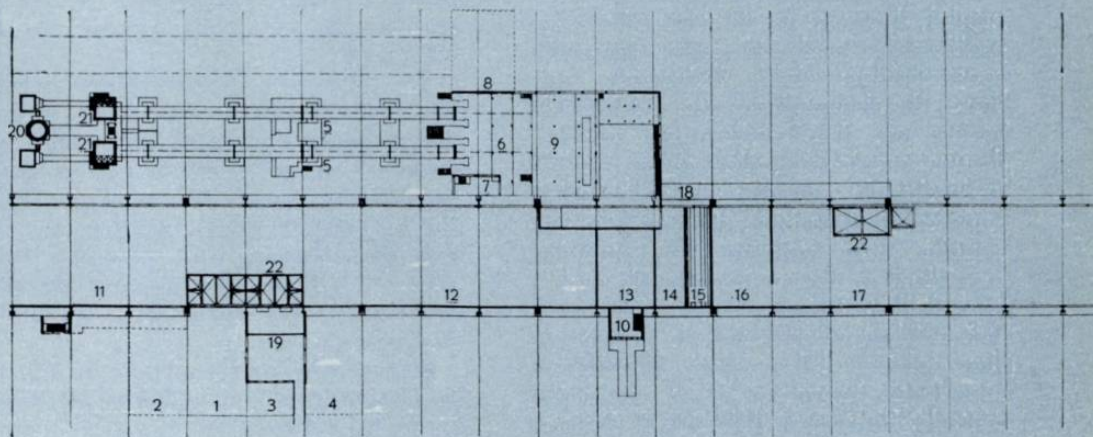
Arh. I. GLÜCKMAN

Perspectivă spre unul dintre fronturile halei de materii prime

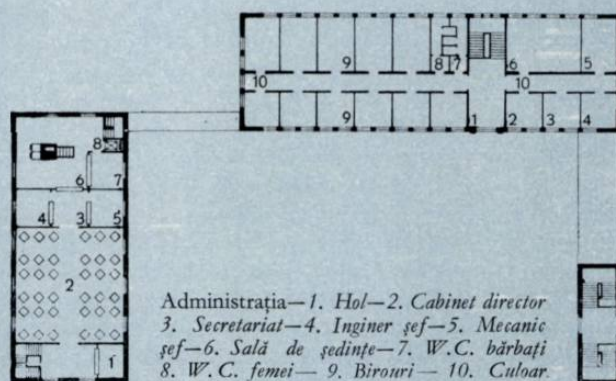

Hala de materii prime — Fațada principală (travee 15,00 m)

Hala de materii prime — Plan cota + 8,00 m (travee 15,00 m)

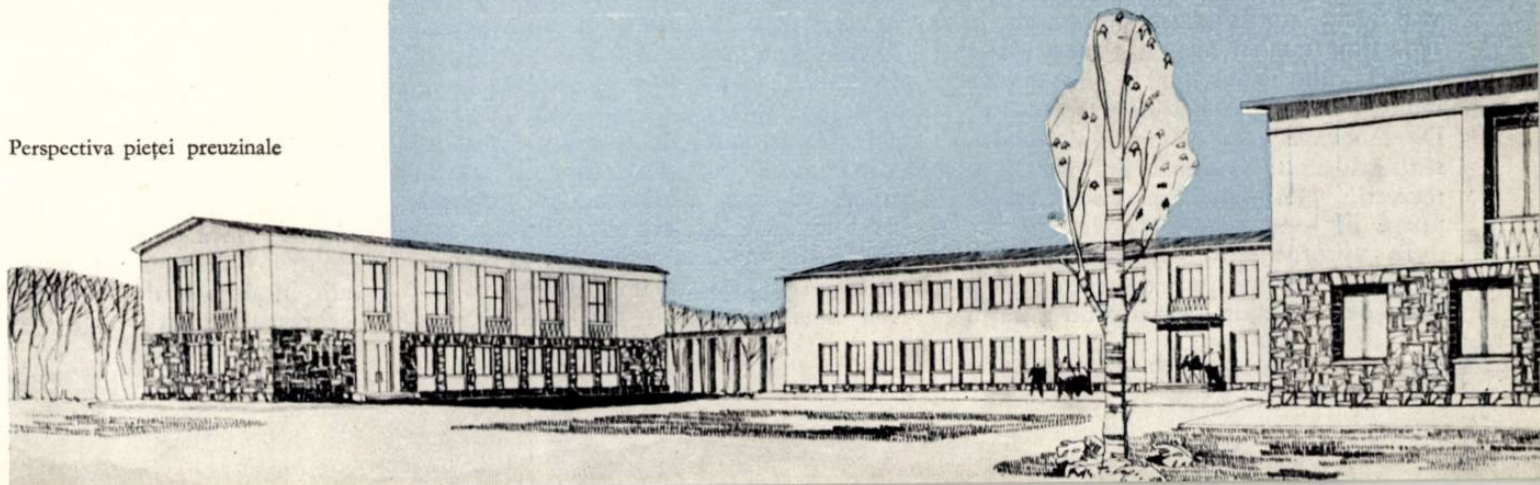
1. Moară pentru pastă — 2. Extindere moară pentru pastă — 3. Moară de ciment — 4. Extindere moară de ciment — 5. Cuptoare — 6. Platformă coacere — 7. Elevator clincher — 8. Extindere platformă coacere — 9. Complex cărbune și uscător de zgură — 10. Concaser de gips — 11. Depozit de calcar — 12. Depozit de clincher — 13. Depozit de gips — 14. Depozit de zgură uscată — 15. Tunel prin hală — 16. Depozit de zgură umedă — 17. Depozit de cărbune — 18. Bandă de transbordare — 19. Post transformare — 20. Coș de fum — 21. Cameră de fum — 22. Buncăre

Clădirile din piața preuzinală — Plan etaj
Cantina — 1. Bufet — 2. Sală de mese pentru 150 de persoane — 3. Oficiu — 4. Spălător de vase — 5. Oficiu ceai — 6. Bucătărie — 7. Patiserie — 8. Monte-charge
Club-școală, punct sanitar — 1. Foaier — 2. Sală pentru șab — 3. Sală de lectură — 4. Depozit — 5. Scară cabină de proiecție — 6. Sală de spectacol — 7. Scenă — 8. Depozit scenă — 9. Cabină artiști

Administrația — 1. Hol — 2. Cabinet director — 3. Secretariat — 4. Inginer șef — 5. Mecanic șef — 6. Sală de ședințe — 7. W.C. bărbați — 8. W.C. femei — 9. Birouri — 10. Culoar

Perspectiva pieței preuzinale

Arh. T. Cocheci, arh. N. Pruncu

O PRIMĂ ETAPĂ DE PROIECTARE LA I. R. P. CRAIOVA

Pentru a avea o perspectivă justă asupra lucrărilor elaborate de institutul nostru în anul 1957, vom încerca să arătăm foarte succint, pe de o parte condițiile în care I.R.P. Craiova a luat ființă și se dezvoltă, iar pe de alta, o serie de probleme care intră în preocupările conducerii și proiectanților acestui institut.

Institutul a luat ființă la jumătatea anului 1957, din cadrele superioare și medii ale serviciului tehnic de proiectare al Sfatului popular regional.

Aceste cadre au fost insuficiente pentru a face față activității complexe a institutului, deoarece acesta urma să rezolve problemele locale în toate domeniile construcțiilor: civile, industriale, edilitare, de sistematizare etc. Problemele variate ale I.R.P.-urilor nu au totdeauna amplexarea celor ce se rezolvă în institutele centrale; ele au totuși o importanță deosebită, deoarece, în ansamblu, prin volumul lor cumulat, reprezintă o foarte importantă cotă a investițiilor. În consecință a fost necesară mărirea colectivului de proiectanți și completarea lui cu cadre de calificare superioară, provenite de la institutele centrale. Pe această linie, I.R.P. Craiova a organizat și urmează să dezvolte sectoare din care unul de arhitectură și construcții format azi din 34 de tehnicieni, dintre care 9 arhitecți și 7 ingineri de rezistență și de instalații. Acest colectiv trebuie să facă față unui volum mare de lucrări, unele dintre ele deosebit de grele. Dintre acestea din urmă am ales câteva, pe care le prezentăm în acest număr al revistei.

Ar fi însă o greșală dacă am considera că activitatea de arhitectură a I.R.P. Craiova se reduce numai la lucrările prezentate.

Pe lângă numeroase transformări și reparații, care au ocupat un volum important din capacitatea colectivului de arhitectură și construcții, s-au proiectat o serie de lucrări interesante ca temă și soluționare. Varietatea programelor lor este ilustrată de cele câteva proiecte publicate. În afară de acestea s-au mai făcut studii pentru un cartier la Tg. Jiu, pentru sistematizarea pieței centrale din Craiova și a ansamblului industrial de la fabrica «Electroputere». De asemenea, s-a studiat în vederea realizării unui complex de odihnă și recreație, ansamblul lacurilor Bratovoști din apropierea Craiovei.

În viitorul apropiat, institutul urmează să rezolve proiecte de sistematizare de detaliu, în special pentru orașul

Craiova, care va fi alimentat cu gaze și deci trebuie să i se stabilească cel puțin rețeaua stradală principală.

O serie de alte proiecte se referă la construcția de locuințe; în acest domeniu au fost proiectate blocuri de locuințe de mare volum, ca blocul de 70 de apartamente «Popa Șapcă» din Craiova sau blocul de locuințe din Turnu Severin, ambele publicate în acest număr al revistei. Au fost întocmite de asemenea, pentru fabrica «Electroputere» din Craiova, proiecte pentru un bloc de 24 de apartamente cu magazine la parter și pentru un bloc P + 1 cu 4 apartamente, cu intrări separate și hol-sufragerie.

În domeniul construcțiilor sociale, în afară de pavilionul mixt pentru tuberculoși pe care îl prezentăm în revistă, s-au mai proiectat și s-au adaptat proiecte pentru cămine, cluburi sindicale, cinematografe, cantine etc. În curs de elaborare sînt proiectele tehnice privind un cinematograf de 800 de locuri și un mic restaurant la lacurile Bratovoști.

Dintre clădirile industriale proiectate în institut, prezentăm fabrica de piine de la Tg. Cărbunest.

Au mai fost realizate, însă, și alte proiecte, ca: stația de coagulare Turnu Severin, proiectul gazogenului din Virciorova, un grup social la fabrica de confecții Tg. Jiu etc.

Sînt în lucru proiectele pentru extensiunea unei hale industriale, un garaj de mașini și electrocare și un depozit de oxigen la fabrica «Electroputere».

Un mare volum de lucrări ale sectorului de arhitectură și construcții îl constituie, așa cum am mai spus, reparațiile și transformările. Unele dintre acestea au constituit probleme interesante, atît ca program, cît și ca posibilități de rezolvare. Cu toate că, în general, aceste lucrări nu prezintă, fiecare în parte, probleme tehnice interesante, totuși, prin volumul investițiilor legate de ele, capătă o importanță deosebită.

Printre problemele care frămîntă colectivul nostru, pe primul plan se află și încercarea de a folosi cît mai rațional fondurile destinate reparațiilor și transformărilor. Considerăm că găsirea raportului just între suma investită și valoarea actuală a construcției constituie o importantă sursă de economii; de aceea, I.R.P. Craiova a adoptat, în general, linia limitării acestor investiții la cca. 30 % din valoarea reală actuală a construcției și la maximum 15 % din valoarea unei construcții noi similare. La

toate proiectele pe care le-a rezolvat, I.R.P. Craiova a considerat că un rol deosebit de important îi revine în stabilirea utilității și mai ales a volumului investiției în raport cu necesitățile reale. Pe această linie, temele de proiectare primite de la beneficiari au fost analizate și, în multe cazuri, institutul a influențat modificarea lor, realizîndu-se în acest fel economii importante.

Reducerea prețului de cost al construcției este considerată și analizată de institut în toată complexitatea ei. Eliminarea exceselor în proiectare, datorite, fie adoptării unei plastici grandilocvente, fie folosirii fără discernămint a soluțiilor constructive, fără a ține seama de condițiile specifice locale, constituie criterii în adoptarea sau respingerea proiectelor. De asemenea, sînt luate în studiu, la fiecare proiect în parte, posibilitățile de reducere a prețului de cost prin alegerea, de comun acord cu executantul, a unor baze de aprovizionare economice și a unor soluții de organizare a șantierului care, prin scurtarea timpului de execuție, să ducă la reducerea cheltuielilor de regie.

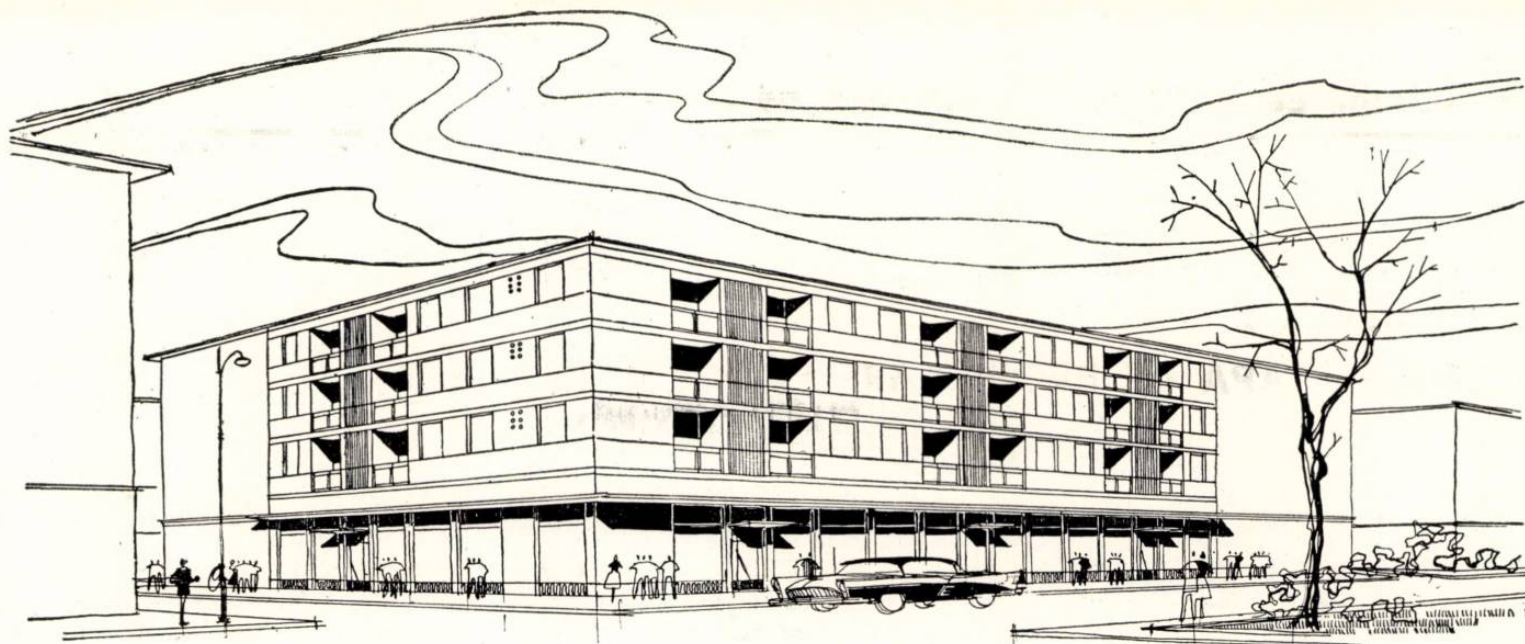
Se fac încercări de folosire a unor materiale noi, care pot aduce avantaje economice imediate sau de exploatare. Se fac eforturi pentru a se grupa șantierelor cît mai mult posibil, spre a beneficia de avantajele ce decurg din aceasta.

Pentru soluționarea problemelor mai dificile, chiar și la proiectele care nu trebuie să fie avizate de forul superior, au fost consultate mai totdeauna diferitele direcții de specialitate ale D.A.U.

A fost încheiat un contract de asistență tehnică cu I.P.C.T. București. Cataloagele de proiecte tip ne-au fost de un real ajutor, atît pentru evitarea reproiectării unor programe deja rezolvate, cît și pentru a putea aprecia gradul de economicitate și justetea soluțiilor adoptate, prin compararea cu proiecte tip similare.

În scurta perioadă de la înființare și pînă acum, munca noastră a fost apreciată, atît pe plan local, cît și în cadrul U.A., prin premiarea a două proiecte, în 1957.

Cu toate acestea, considerăm că perioada de formare și organizare a întregului institut și a sectorului de arhitectură și construcții, în special, nu a fost încă depășită și că mai trebuie, deci, depuse încă foarte serioase eforturi pentru îmbunătățirea muncii noastre, atît în domeniul profesional, cît și în cel organizatoric.

BLOC DE LOCUINȚE LA TURNU SEVERIN

Autori, arh. L. Fusaru (șef de proiect), ing. I. Crăciunescu

În centrul civic al orașului Turnu Severin, pe una dintre laturile parcului central, pe un teren viran, se prevede construirea unui bloc de locuințe cu parter și 3 etaje și cu magazine la parter; tema de proiectare cerea să se studieze o variantă de plan în care să se prevadă un corp cu hotel pentru cca. 120 de paturi.

Din studiul întocmit a rezultat că varianta cu locuințe pe întreaga suprafață este mai avantajoasă și atât beneficiarul, cât și forurile de avizare au optat pentru această soluție.

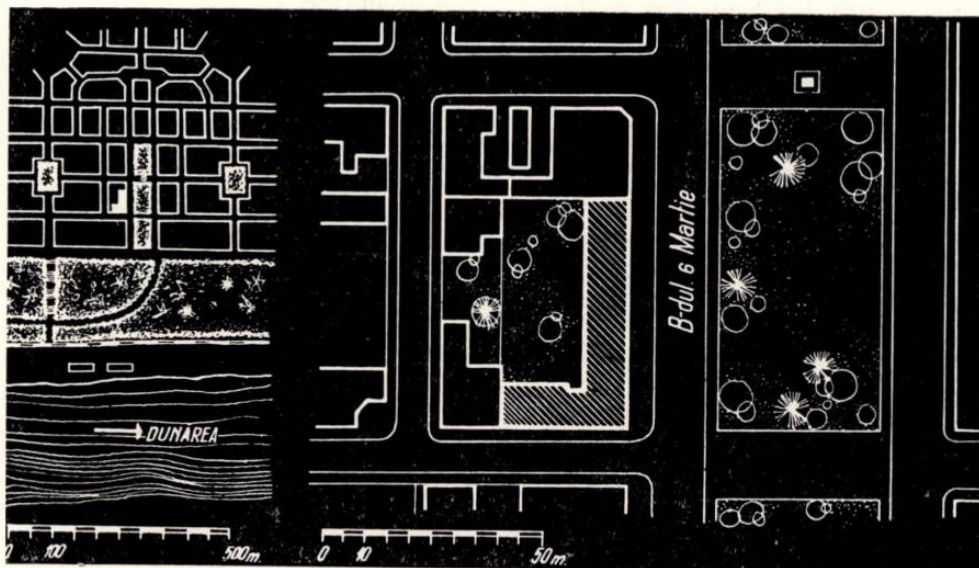
În rezolvarea partiului s-au studiat două tronsoane de locuințe: unul cu 3 apartamente la scară, dintre care 2 apartamente cu 2 camere și unul cu o cameră, iar alt tronson cu 2 apartamente la scară de câte 3 camere fiecare. Soluția pe care proiectantul a susținut-o, și care a fost și avizată, a fost a doua, cu tronsonul având apartamente de 3 camere.

Aceste tronsoane au indici favorabili și sînt economic proiectate. Suprafața construită pe locatar este de cca. 17 m².

Din punct de vedere al rezolvării plastice s-a ținut seama de legătura directă a blocului proiectat cu un alt bloc, recent construit. Ansamblul astfel creat prezintă o unitate arhitecturală în care linia simplă a ansamblului să se îmbine cu elementele naționale folosite.

Acest proiect a fost premiat de Uniunea Arhitecților în 1957.

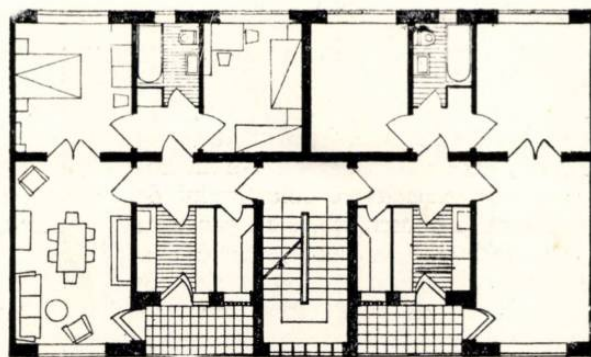
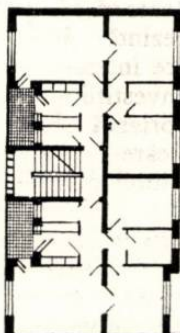
Arh. L. FUSARU

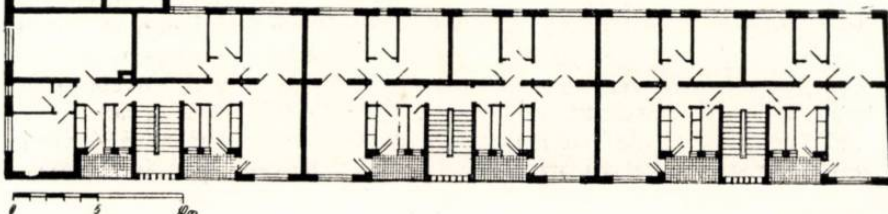
Plan de ansamblu

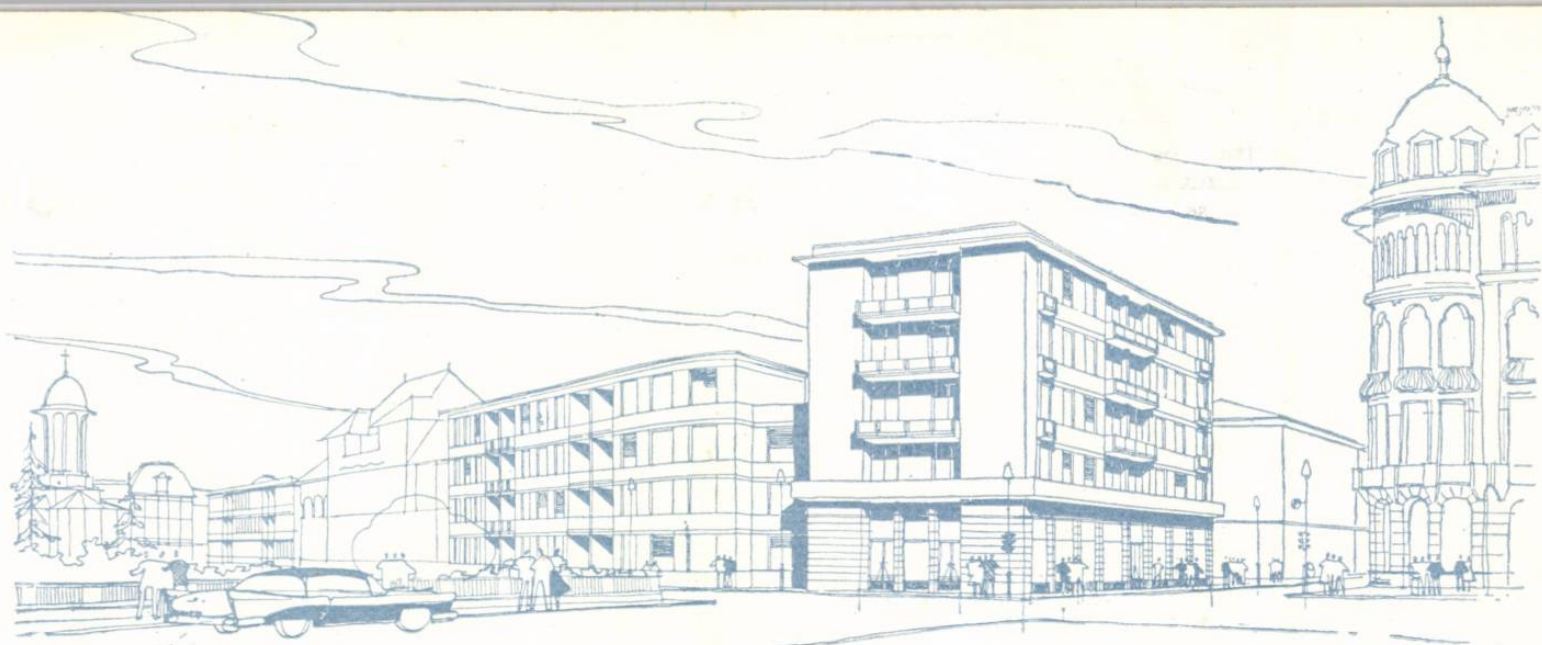
Plan de situație

Plan etaj curent — Varianta A
(bloc exclusiv cu locuințe)

Plan etaj curent pentru un tronson cu două apartamente la scară

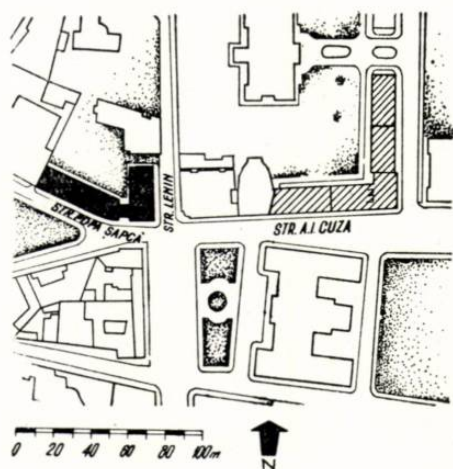

Perspectivă din Piața sfatului popular

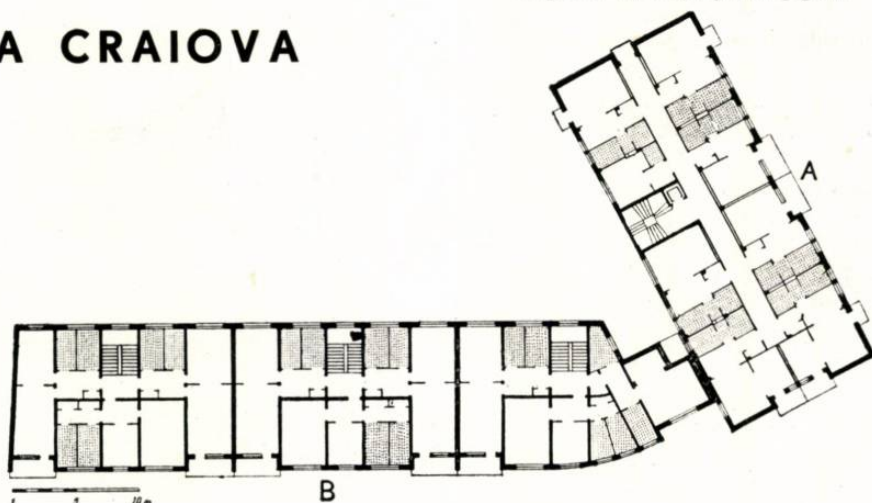
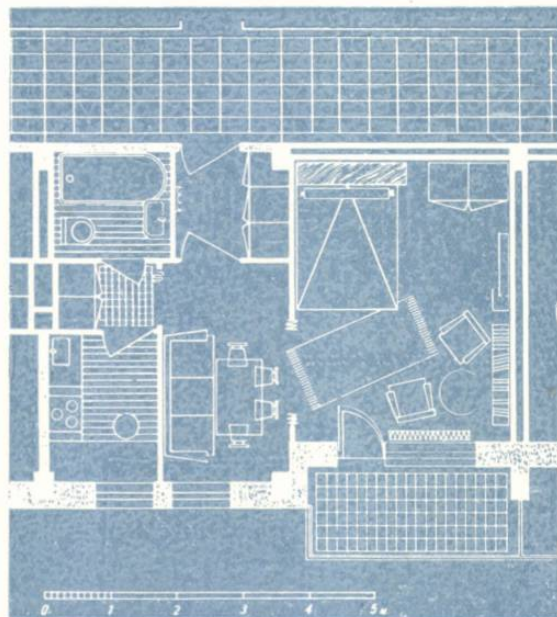
BLOC DE LOCUINȚE LA CRAIOVA

Autori, arh. P. Simionescu (șef de proiect), arh. L. Fusaru, ing. N. Purcariu, ing. I. Butnaru

Plan de situație

Detaliu de apartament

Plan etaj curent

A. Corpul A, cu parter și 4 etaje B. Corpul B, cu parter și 3 etaje

Blocul proiectat este amplasat în zona centrală a orașului, pe str. V.I. Lenin colț cu str. Popa Șapcă. Prin construirea lui se va întregi latura de nord a pieței Sfatului popular regional și totodată se va face un prim pas în sistematizarea centrului Craiovei.

Comanda și tema dată de beneficiar cereau proiectarea unui bloc de locuințe având parțial magazine la parter.

Corpul B, din str. Popa Șapcă, are parter și 4 sau 5 etaje din cauza terenului care coboară în pantă, iar corpul din str. V.I. Lenin are parter și 4 etaje (la parter fiind prevăzute magazine).

La corpul din str. Popa Șapcă s-a adoptat tronsonul tip *b* (2.2.2) proiect nr. 216 II, cu ziduri portante transversale și planșee de beton armat monolit; corpul este format din 3 tronsoane tip cu scările către curtea interioară (nord).

La corpul cu magazine s-a adoptat soluția de coridor central cu apartamente mici de 1 ½ cameră, pe structură de beton armat monolit. Soluția de apartament cu suprafață mică este o soluție adecvată pentru cazarea în bune condiții a familiilor de 3 persoane.

Totodată s-a căutat ca prin rezolvarea corpului A să se asigure un număr mai mare de apartamente mici, în ansamblul blocului.

La fel s-a căutat realizarea unei suprafețe construite mai mici decât cea de

21 m² de locatar prevăzută în faza «sarcină de proiectare» anterioară, elaborată de I.P.C., și cu care, atât D.A.U., cât și beneficiarul nu au fost de acord; s-a obținut o suprafață construită de 17 m² de locatar.

Pe tot blocul se realizează un total de 77 de apartamente.

Apartamentul se compune din vestibul cu dulap înzidit, una sau două camere cu nișă de luat masa, unde poate dormi o persoană, cu un mic degajament care deservește baia, bucătăria și cămara.

Toate apartamentele au loggii sau balcoane și sînt orientate spre est sau vest. Coridorul este luminat prin scară și direct printr-o loggie de serviciu unde se găsește și tubul de gunoi.

La parter sînt magazine, iar la subsol centrala termică, depozitele magazinelor, boxe pentru apartamente și grupul spălătorie-uscătorie.

Acoperirea se face cu învelitoare cu țiglă.

La soluționarea plastică s-a căutat o compoziție care să constituie un fundal al pieței Sfatului popular regional, să se întrebuițeze elemente de arhitectură națională și să se integreze și să completeze ansamblul existent, fără însă a duce la aspecte arhaizante sau la contrazicerea, printr-un decor fals, a structurii constructive.

Arh. P. SIMIONESCU

Într-o zonă formată din două complexe spitalicești, pentru tuberculoși și pentru contagioși, s-a cerut proiectarea unui pavilion care să se înscrie în ansamblul existent.

Acest pavilion pentru tuberculoși trebuie să cuprindă o parte de spitalizare și una de consultații, fiecare legată direct de pavilionul existent: aceste legături urmau să fie folosite și ca solarii pentru bolnavi. Proiectanții au separat funcțiunile amintite, pe nivele, astfel: la parter s-au prevăzut cabinetele de consultație, radiologie, fiziologie, oto-rino-laringologie, bronhoscopie etc., grupate în jurul unei săli de așteptare, precum și grupul operator cu saloanele de observație postoperatorii.

La etaj s-au prevăzut saloane de spitalizare cu 4 paturi și rezerve cu 1 și 2 paturi, o sală de mese pentru bolnavi și un oficiu.

Prin câteva demolări de construcții de paiantă, zona spitalicească va fi extinsă pînă la strada nou-creată, asigurîndu-se zona de protecție cerută de normele în vigoare.

Soluționarea plastică a ținut seama de specificul programului, căutîndu-se o tratare mai aerată a fațadelor, cu ferestre mari și terase însoțite.

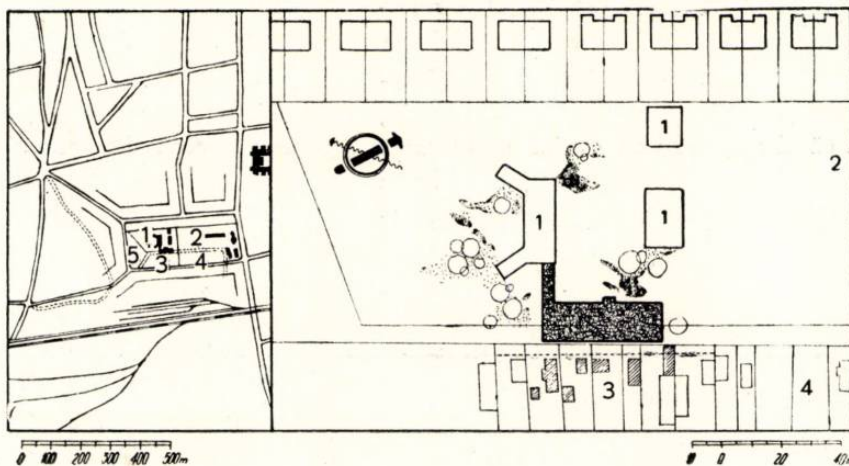
PAVILION T.B.C. LA CRAIOVA

Autor, arh. N. Pruncu

Plan de ansamblu

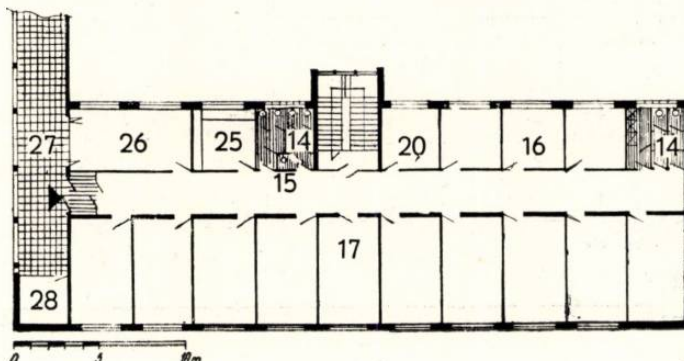
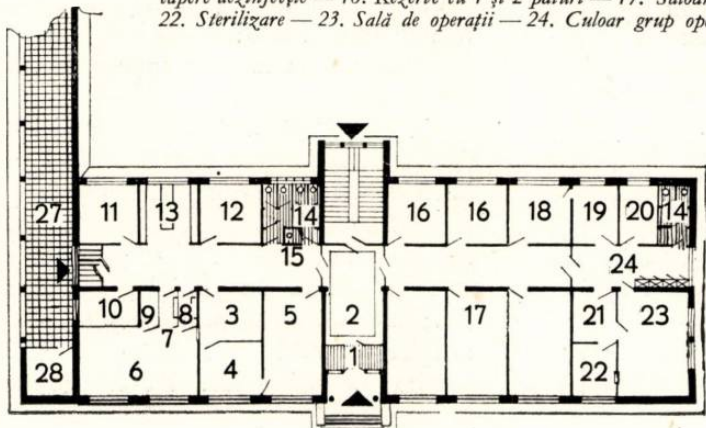
1. Spitalul de tuberculoși existent — 2. Spitalul de contagioși existent — 3, 5 Extensiune spital de tuberculoși — 4. Extensiune spital de contagioși

Plan de situație

Plan parter și plan etaj

1. Windfang — 2. Hol — 3. Anestezie — 4. Bronhoscopie — 5. Salon oto-rino-laringologie — 6. Radiologie — 7, 8. Cabine de dezbrăcare — 9. Cameră obscură — 10. Fizioterapie — 11. Aerosoli — 12. Tratament pneumotorax — 13. Sală de așteptare pentru grupul de consultații — 14. W.C. — 15. Încăpere dezinsecție — 16. Rezerve cu 1 și 2 paturi — 17. Saloane pentru 3 paturi — 18. Pansamente — 19. Transfuzii — 20. Cabinet medici — 21. Spălător — 22. Sterilizare — 23. Sală de operații — 24. Culoar grup operator — 25. Oficiu — 26. Sală de mese — 27. Verandă pentru fizioterapie cu agenți naturali — 28. Depozit de șezlonguri

UN CARTIER DE LOCUINȚE UNIFAMILIALE LA CARACAL

(DETALIU DE SISTEMATIZARE)

Autori, arh. T. Tarcă (șef de proiect)
ing. L. Pașalea, ing. E. Bălășel

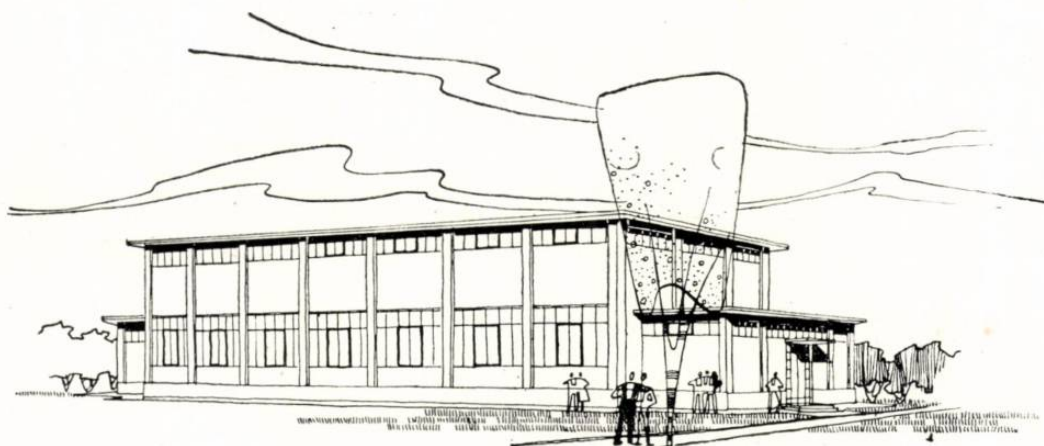
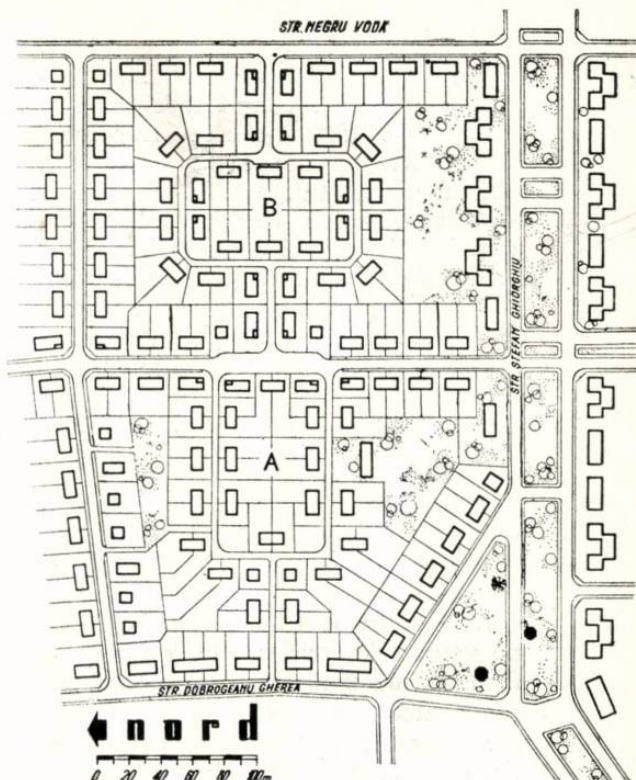
Terenul propus pentru parcelare este un fost târg săptăminal, cu suprafața de 7,09 ha, situat la intersecția străzilor Ștefan Gheorghiu și Dobrogeanu-Gherea.

S-a întocmit un plan de sistematizare locală, în care cvartalul A reprezintă studiul la faza «G». Cvar-talul B este un studiu informativ, a cărui aplicare va necesita, fie mutarea unei întreprinderi de pe str. Negru Vodă la periferia orașului, fie limita-

rea proprietății ei înspre str. Ștefan Gheorghiu, arteră pe care se vor con-strui locuințe parter și un etaj.

Proiectanții au ținut seamă de faptul că pe acest teren fusese începută con-struirea de locuințe unifamiliale numai parter și au încercat încadrarea acestora într-un ansamblu urbanistic înche-gat.

Studiul nu s-a limitat numai la rezol-varea parcelării terenului, ci a avut în vedere și necesitatea legăturii cu orașul și cu cartierul de locuințe alăturat.

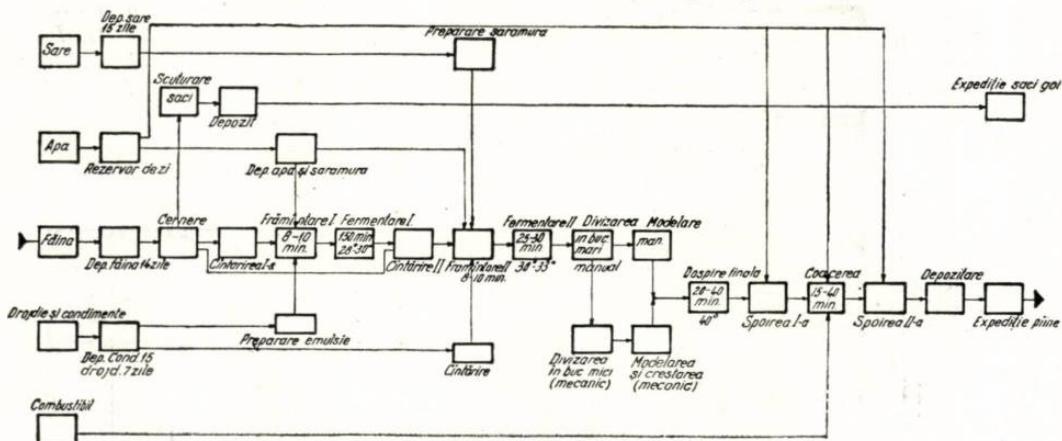

Varianta B — Perspectivă

FABRICĂ DE PÎINE LA TG. CĂRBUNEȘTI (FAZA SARCINĂ DE PROIECTARE)

Șef de proiect, ing. P. Dibernardo

Procesul tehnologic al fabricii de pâine

În cadrul industrializării regiunii Craiova s-a ivit nevoia dezvoltării indus-triei de panificație, în special în raioa-nele Tg. Jiu și Gilort, unde industria petroliferă cere un număr mare de brațe de muncă.

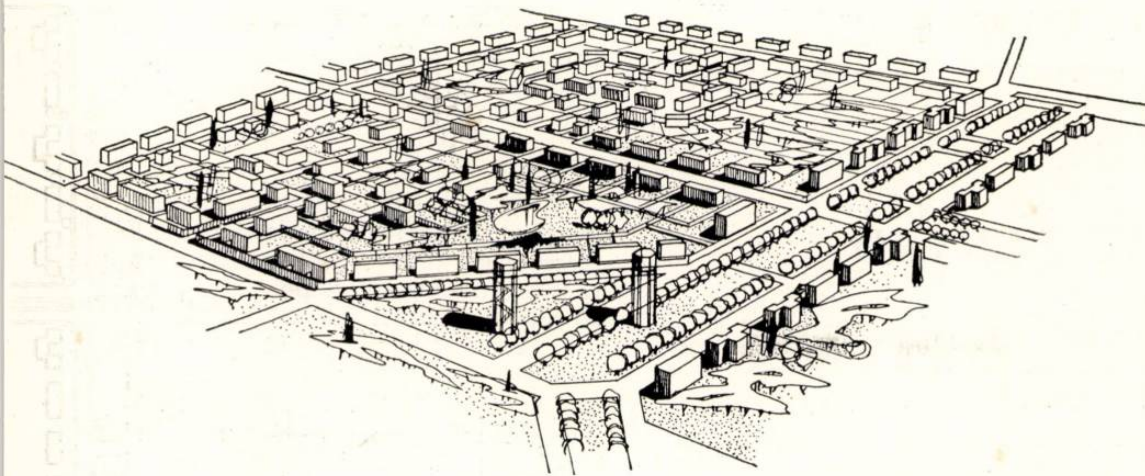
Deși s-a pus în funcțiune fabrica de pâine de la Tg. Jiu, cu o capacitate de 20 tone pe zi, ea nu acoperă necesarul; de asemenea, în raionul Gilort. Pentru remedierea acestei situații s-a proiectat o fabrică de pâine de 12 tone pe zi la Tg. Cărbunești.

Deoarece pentru fabrici de pâine cu o capacitate de 12 tone în 24 de ore nu s-au elaborat proiecte tip, I.R.P. Craiova a întocmit sarcina de proiectare în două variante, pentru o fabrică de pâine avînd mare parte a proceselor de fabricație mecanizate.

Cele două variante proiectate rezolvă similar procesul tehnologic (pe verti-cală), fiind echipate cu cuptoare cu vetre sistem «Dampf» și avînd depozi-tul de făină la etaj.

Fluxul tehnologic pentru proiectul de față este următorul:

Depozitul de făină, amplasat la etaj, are o capacitate de înmagazinare pentru necesarul de făină pe 14 zile; aici se face amestecul diferitelor sorturi de făină și curățirea, după care făina ajunge prin cădere liberă la parter, în cazanul malaxorului (sala de malaxare), unde se face amestecul cu drojdie, apă, sare etc.; aluatul trece prin două faze de dospire, după fiecare fază făcîndu-se analiza de laborator. După dospire,

Necesitatea de a include într-un spațiu verde cele două castele de apă existente la sud-estul terenului a determinat crearea unei esplanade care va asigura legătura organică a cartierului de locuințe proiectat, cu Parcul popular.

Cvartalul A, cu suprafața de 5,53 ha, a fost împărțit în trei unități teritoriale, cu suprafețe variind între 1 și 2,5 ha, unități încadrate de alei de 3,50 m. Această soluție reduce cheltuielile de investiție și exploatare a străzilor de deservire.

Numărul locuitorilor este de 450, iar densitatea brută rezultată este de 10 locuitori/ha.

Cvartalul B are o suprafață de 6,12 ha și este de asemenea împărțit în trei unități teritoriale deservite de alei. Spre strada Ștefan Gheorghiu, arteră de pătrundere în oraș, s-a prevăzut construirea unor blocuri de locuințe P + 1, cu loturi.

Suprafața medie a loturilor este de 500 m². Numărul locuitorilor este de 635, iar densitatea brută 109 loc./ha. Numărul apartamentelor este de 127, dintre care numai cu parter 97 și parter + etaj 30.

Pentru deservirea cvartalelor A și B au fost prevăzute o grădiniță pentru 50 de copii și un teren de joc.

În studiul de ansamblu, proiectantul a căutat să creeze o zonă verde care să delimiteze centrul orașului de cartierele de locuințe individuale, zonă ce va putea fi extinsă.

Arh. T. TARCĂ

aluatul este divizat și modelat manual, este lăsat să crească și apoi este transportat la cuptoarele de coacere. După coacere, piine se depozitează în lăzi speciale în depozitul de piine, pentru a fi ulterior (după cca. 6 ore) expediată pentru consum.

Grupul social, cuprins tot în clădirea fabricii, este format din vestiare separate pentru bărbați și pentru femei, având fiecare încăperi separate, pentru hainele de stradă și de lucru, cu trecerea obligatorie prin dușuri, atât la venire, cât și la plecare.

Pentru a nu se crea corpuri anexe separate pentru partea administrativă, s-au amplasat în corpul fabricii, atât birourile, cât și magazia de materiale diverse, construcții anexe rămânând numai cabina portarului și un garaj auto.

În dimensionarea încăperilor s-a respectat normativul 224/955 C.S.A.C. Vestiarele au fost dimensionate pentru numărul de oameni necesar producției și amplasate astfel ca circulația schimburilor de muncitori să nu se încrucișeze.

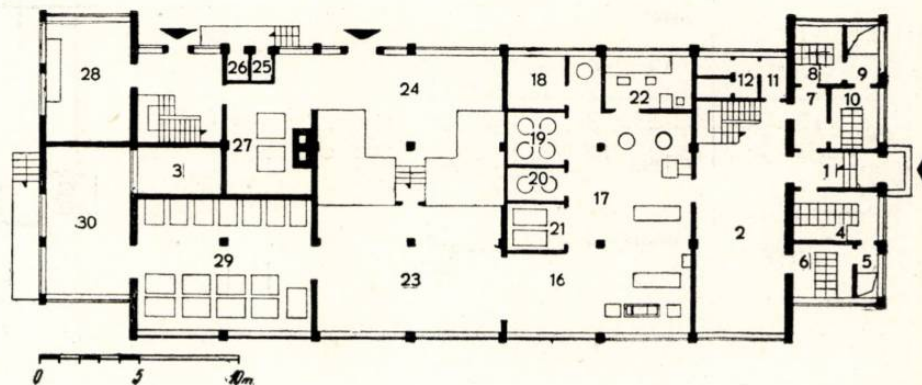
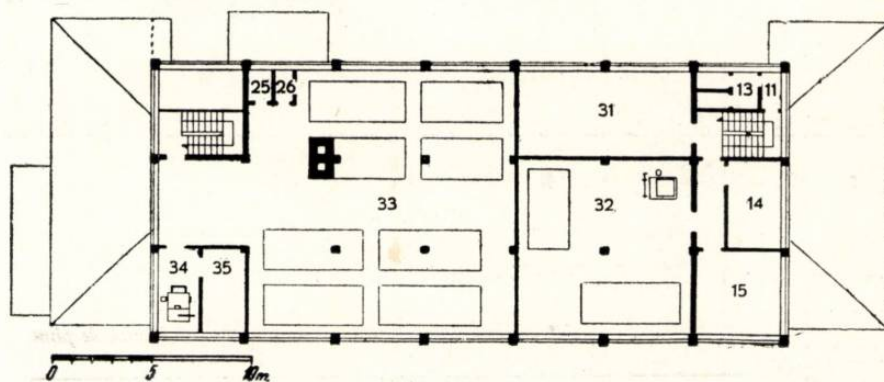
Holul este destinat pentru a fi folosit și ca loc de odihnă pentru muncitori în pauzele din timpul lucrului.

Dintre variantele prezentate, proiectantul și avizarea au ales varianta B, la care, utilizând etajul pentru amplasarea birourilor, se reduce suprafața ocupată de teren cu 65 m² față de varianta A.

Acest proiect a fost premiat de Uniunea Arhitecților în 1957.

Varianta B — Plan parter și plan etaj

1. Vestibul — 2. Hol — 3. Tablou electric — 4. Vestiare baine bărbați — 5. Duș și lavoar bărbați — 6. Vestiar baine protecție bărbați — 7. Degajament — 8. Vestiar baine oraș femei — 9. Duș și lavoar femei — 10. Vestiar baine protecție femei — 11. Degajament w.c. — 12. W.C. bărbați — 13. W.C. femei — 14, 15. Birouri — 16. Degajament — 17. Sala malaxare, divizare, fasonare — 18. Depozit condimente — 19. Compartiment prima dospire — 20. Compartiment a doua dospire — 21. Compartiment creștere — 22. Laborator — 23. Sala coacere — 24. Sala cuptoarelor — 25. Elevator saci — 26. Tobogan saci — 27. Sala cazanelor — 28. Atelier — 29. Depozit de piine — 30. Expediere piine — 31. Magazie material diverse — 32. Depozit pentru două zile cernere făină — 33. Depozit făină — 34. Scuturat saci — 35. Depozit saci

STUDIU DE LOCUINȚE PENTRU MEDIUL RURAL

Arh. I. Șerban, arh. S. Daniel, arh. A. Ghelber
Institutul de proiectare a construcțiilor tip (I.P.C.T.)

Locuință din regiunea Hunedoara

În satele ca și în orașele noastre, o dată cu creșterea populației și a nivelului de trai se creează condiții noi, cerințe noi, care trebuie satisfăcute la alt nivel decât cel din trecut.

Din ansamblul satisfacerii acestor nevoi, problemele ridicate de construcția de noi locuințe sînt de strictă actualitate. Numărul mare de locuințe executate în mediul rural între anii 1951 și 1955, fără ca problema spațiului locativ la sate să fie pe deplin rezolvată, ilustrează această actualitate.

În scopul satisfacerii acestor nevoi, execuția de locuințe și construcții noi pe scară largă e de natură a influența ceea ce am putea numi « profilul plastic al satelor noastre », înțelegînd prin

aceasta ansamblul de caractere determinate de peisaj, felul de așezare, felul de viață legat de tipul de locuință etc.

★

În ultimii ani, proiectele noastre, printr-o gîndire nouă, cu toate greșelile inerente « noului », au imprimat așezărilor noastre orășenești, muncitorești, un alt aspect decât cel din trecut.

Ceea ce sîntem chemați să facem pentru satele noastre este poate mai greu; la sat, concepția și creația noastră trebuie să se apropie cu înțelegere și sensibilitate de fondul existent, ale cărui rădăcini tradiționale, sufletești, s-au concretizat în creații specifice, realizînd în timp ceea ce am numit mai sus profilul plastic al satelor noastre.

Pe întinderile țării, pe văile apelor, pe cîmpiile mănoase ale Bărăganului sau stepele bătute de vînturi ale Dobrogei, pe dealurile Moldovei sau depresiunile și plaiurile Ardealului, satele noastre prezintă o comoară de tradiții de artă care se reflectă și în locuințele oamenilor. Țăranul și-a construit singur casa, este legat de ea, și casa lui este imaginea unui fel de viață propriu.

Cercetătorul atent descoperă în casele și așezările noastre rurale o artă populară autentică, o bogăție de forme surprinzătoare, frumuseți artistice nebănuite. Dar viața nouă care se dezvoltă în

			PLOIEȘTI — PITEȘTI b: 2,50 — 2,60 m; cameră: 14 — 16 m²; tindă: 5 — 6 m²; bucatărie: 10 — 11 m²; cămară: 2 — 3 m²; temelie: piatră de riu; pereți: lemn, cărămidă; învelitoare: șindriliță; liant: lut, var; anexe: coteț, grajd, șopron, bucatărie de vară, magazie
			CONSTANȚA b: 2,20 — 3,00 m; cameră: 14 — 16 m²; bucatărie: 16 — 18 m²; cămară: 14 m²; temelie: piatră naturală; pereți: chirpici, piatră; învelitoare: olane, stuf; liant: lut, var; anexe: magazie, beci, bucatărie de vară, grajd
			IAȘI b: 2,20 — 2,30 m; cameră: 15 — 16 m²; tindă: 7 — 8 m²; bucatărie: 8 — 10 m²; cămară: 6 — 8 m²; temelie: lemn, lut, piatră, beton; pereți: chirpici, cărămidă; învelitoare: stuf, șindriliță, țigla, tablă; liant: lut, var; anexe: grajd, șopron, bucatărie de vară, cuptor, cocină, finar

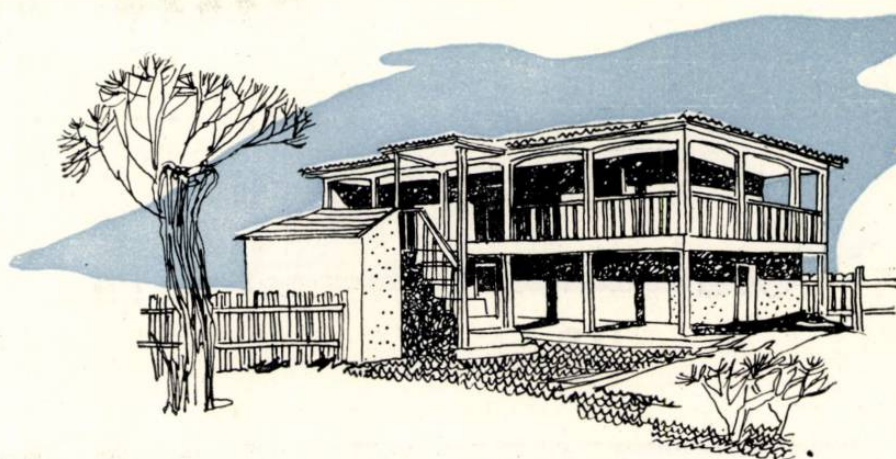
satele noastre face necesară mărirea continuă a fondului de locuințe existent, o dată cu noi tipuri de clădiri ce apar în viața satului: cămine culturale, cooperative, școli, fără a mai pomeni de complexul de construcții al gospodăriilor agricole colective sau de stat.

O serie de proiecte tip au căutat să răspundă, în ultimii ani, cerințelor masive de construcții la sate.

În ceea ce privește locuințele, trebuie să spunem că aceste proiecte au satisfăcut într-o măsură redusă nevoile, sortimentul redus și nerespectarea cerințelor de viață caracteristice mediului rural fiind principalele defecte ale proiectelor elaborate.

Colectivul de studii din I.P.C.T. a preluat în 1957 această problemă și a trecut la întocmirea mai sistematică a unor serii de proiecte noi, nu înainte de a-și fi însușit o bogată documentare asupra studiilor existente, analizând tipurile aplicate până acum, întreprinzând cercetări pe teren, cercetări care sînt departe de a fi epuizate. Un prețios ajutor a constituit studiul întocmit în 1954 de către tov. arh. S. Julman în cadrul C.S.A.C.-ului. Studiul nu a neglijat nici exemplele din proiectarea de construcții rurale din străinătate, în special din Uniunea Sovietică și din țările de democrație populară.

Aceste studii au permis colectivului să diferențieze — pentru simplificare —

Locuință din regiunea Constanța

din varietatea și bogăția expresiei arhitecturale populare de pe meleagurile noastre, trei tipuri caracteristice de case în satul autohton:

— un tip, întâlnit în Ardeal și Banat, cu o plastică legată de o arhitectură cu timpane (frontoane) și cu împrejmuire înaltă, care determină ritmul și caracterul străzii: casele sînt așezate la stradă și perpendicular pe stradă; detaliile de arhitectură sînt lucrate în zidărie cu profile de tencuială baroce sau ușor clasicizante; o stradă cu caracter specific, dar cam monoton;

— un tip ilustrat de îmbinarea și în același timp contrastul armonios dintre acoperișul cu streșină (acoperiș înalt în două sau patru pante, de țiglă

sau șindrilă) și pridvorul cu stîlpi de lemn sau de zidărie, așa cum îl întâlnim în cîmpia Dunării (Oltenia, Muntenia) și Moldova. Casele sînt cu fațada principală paralelă sau perpendiculară pe uliță (după orientare) și retrase doar cu 60—80 cm de la vecin;

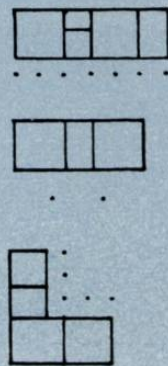
— al treilea tip, cu caracter aparte; case joase, prelungi, cu ferestre mici, învelitoare plată de olane; se încadrează bine în peisajul dobrogean, de stepă bătută de vînturile mării. O arhitectură de piatră, lut, olane, stuf.

În ceea ce privește planul casei, acesta nu prezintă caracteristici bine diferențiate ca distribuție și circulație între diferitele regiuni; cel mult ca amplasare a încăperilor, care sînt mai mari în Ardeal.

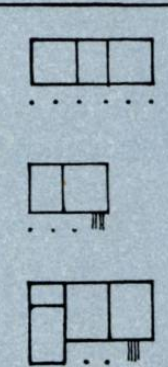
TIMIȘOARA

b: 2,80 — 3,00 m; cameră: 16—18 m²; tindă: 6—8 m²; bucatărie: 12—15 m²; cămară: 8—10 m²; temelie: pămînt bătut, cărămidă, piatră brută; pereți: pămînt și năule, chirpici, cărămidă, piatră; învelitoare: țiglă; liant: lut, mortar de var; anexe: grajd, șură pătul, magazie, coteș, cocină, bucatărie de vară, șoproș

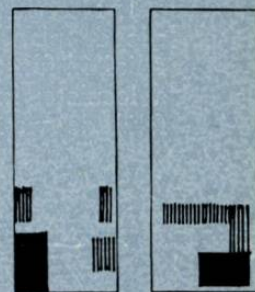
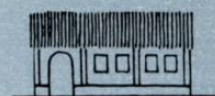
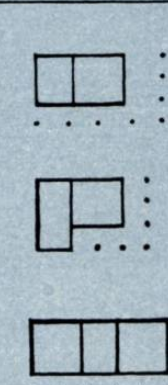
HUNEDOARA

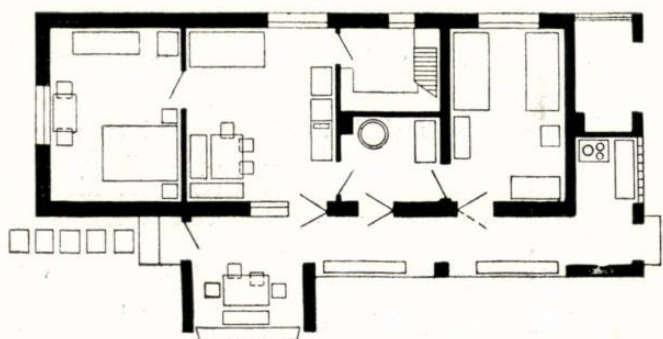
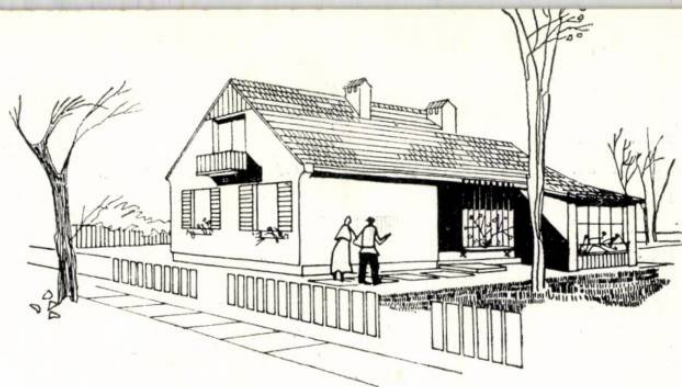
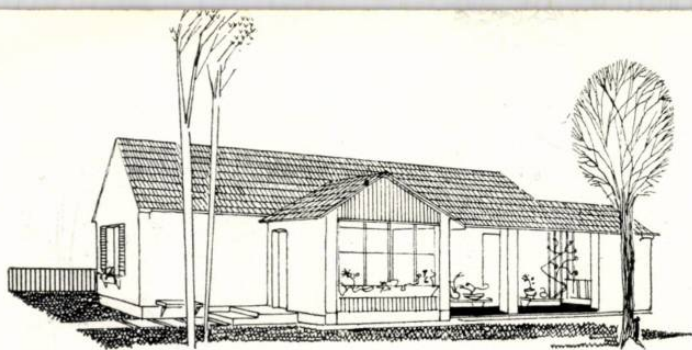
b: 2,60 — 2,80 m; cameră: 16 — 18 m²; bucatărie: 10—12 m²; cămară: 5—6 m²; temelie: bolovani sau piatră brută; pereți: cărămidă sau piatră brută; învelitoare: țiglă; liant: lut sau mortar de var; anexe: grajd, șură, șoproș, cocină, bucatărie de vară, coteș

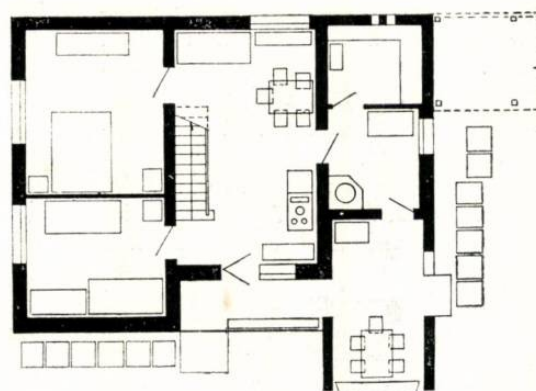
CLUJ

b: 2,50 m; cameră: 20 m²; tindă: 10 m²; bucatărie: 20 m²; cămară: 10—12 m²; temelie: piatră de riu; pereți: piatră, lemn, lut, cărămidă, paianță; învelitoare: șindrilă, trestie, paie, țiglă; liant: mortar de var, pămînt, lut; anexe: șură, grajd, coteș, magazie, bucatărie de vară, cuptor, pătul

I₁

I₂

Două tipuri de plan caracteristice se întâlnesc pe tot cuprinsul țării:

— un tip cu camerele înșiruite de-a lungul unei prispe;

— un tip cu camerele grupate în jurul unei încăperi: bucatărie, cameră de locuit, prispă degajând numai bucătăria sau uneori anexele.

Documentarea și analiza materialului cercetat a permis colectivului să stabilească unele premise care au stat la baza noilor propuneri:

1. Necesitatea de a diferenția tipurile de plan și plastică pe regiuni și relief, în funcție de așezarea tradițională a locuinței în ansamblul satului și de felul de viață specific.

2. Necesitatea, pentru o primă perioadă, a adoptării unor rezolvări de plan și amplasare pe principiile tradiționale și a îmbunătățirii lor în sensul unui confort sporit.

Formele noi de plan și sistematizare rurală sînt în funcție de schimbări substanțiale în condițiile de viață și muncă. Ele sînt probleme ale unei etape viitoare, mai depărtate.

Pentru moment însă, ca amplasare:

a) se va evita dezvoltarea locuințelor de-a lungul arterelor de mare circulație;

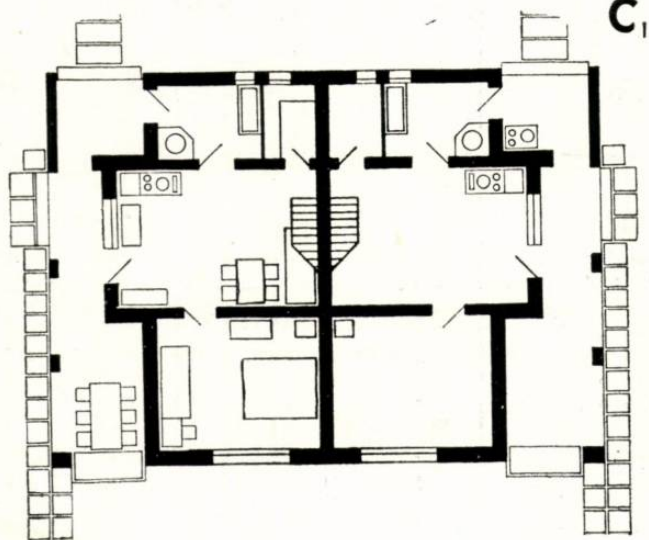
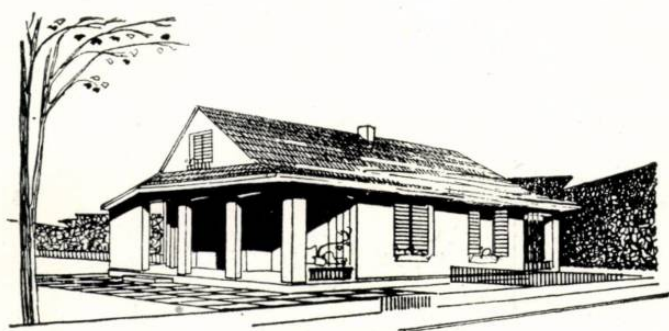
b) casele vor fi retrase de la stradă și de la vecin cu 4 m, vor fi dispuse perpendicular pe stradă, cu fațada și prispă pe o latură, și fără calcan;

c) se va reduce lotul de la 1 500—2 500 m² la 1200 m² (ceea ce va ușura în viitor lucrările edilitare).

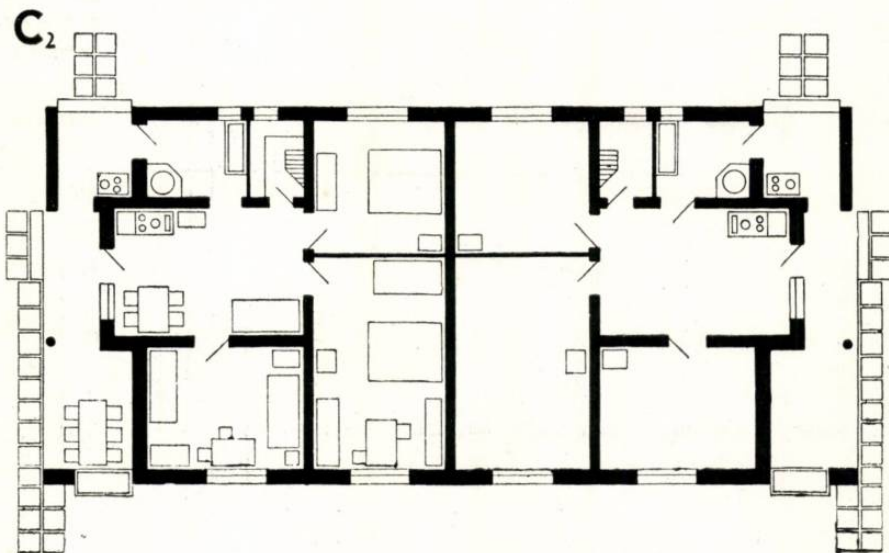
3. Tipurile de locuințe ce se pot aplica în mediul rural, în condițiile lipsei unei rețele de canalizare, sînt cele parter sau parter și mansardă (mansarda ca extensiune).

Colectivul propune o primă serie de locuințe cu parter, de tipul izolat, cuplat și înșiruit, în ideea că investiția particulară alege tipul izolat (țăranul poate fi cu greu convins să-și clădească o casă împreună cu vecinul), iar investiția de stat, pentru motive de economie, va prefera tipurile cuplate sau înșiruite.

Această serie va cuprinde:

C₁

C₂

1 0 1 2 3m